

**T.C
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN DUYGUSAL ZEKA VE
PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Ayşe GÜNGÖR

DENİZLİ - 2023

**T.C
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN DUYGUSAL ZEKA VE
PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Ayşe GÜNGÖR

**Danışman
Doç. Dr. Emel TOK**

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Ayşe GÜNGÖR

TEŞEKKÜR

Tez yazma sürecim boyunca akademik bilgi ve deneyimleri ile bana yol gösteren, sabırla bu sürecin sonuna kadar yardımlarını benden esirgemeyen, birlikte çalışmaktan mutluluk duyduğum değerli tez danışmanım Doç. Dr. Emel TOK' a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez savunma jüri üyeliğini kabul ederek nitelikli hale gelmesi için yoluma ışık tutan Prof. Dr. Mustafa BULUŐ'a ve Doç. Dr. Burcu ÖZDEMİR BECEREN' e değerli katkıları ve anlayışları için teşekkür ederim. Yüksek lisans sürecim boyunca her adımda desteğini gördüğüm Arş. Gör. Dr. Abdullah ATAN'a teşekkür ederim.

Maddi manevi her zorlukta desteğini esirgemeyen arkadaşım Ayşe GÖKÇEN'e, bitmesi için sabırla gün sayan sevgili arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Varlığımın mimarı, canım ailem... Başta en büyük destekçim olan babam Prof. Dr. Mahmud GÜNGÖR'e, her zorlandığımda cesaretlendirerek motive olmamı sağlayan canım annem Afife GÜNGÖR'e her yorulduğumda soluklanmamı sağlayan kardeşlerim ve kıymetli eşlerine sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. İyi ki varsınız...

Ayşe GÜNGÖR

ÖZET

60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

GÜNGÖR, Ayşe

Yüksek Lisans Tezi, Temel Eğitim ABD

Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Emel TOK

Temmuz 2023, 97 sayfa

Bu çalışmada, duygusal zeka ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için 60 ila 72 aylık çocuklar kullanılacaktır. Araştırmanın yürütülmesinde ilişkisel tarama yaklaşımı kullanılmıştır. Örneklemi, Denizli ilinde bağımsız anaokulları ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokullarına devam eden 60-72 aylık 245 okul öncesi çocuğu oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde “Kişisel Bilgi Formu”, “Sullivan-Çocuklar İçin Duygusal Zeka Ölçeği” ve “5-6 Yaş Çocuklar İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” kullanılmıştır. Toplanan veriler, tek yönlü varyans analizi, betimsel analiz, korelasyon analizi ve bağımsız grup t-testi gibi istatistiksel teknikler kullanılarak incelenmiştir. Bulgular, çocukların duygusal zeka puanlarında veya psikolojik iyi olma düzeylerinde cinsiyet farklılıkları olmadığını göstermektedir. Ancak anne eğitim düzeyi değişkenine göre çocukların duygusal zeka puanları ile duyguları tanıma ve duyguları düzenleme alt boyutları ile psikolojik iyi oluşun fiziksel sağlık alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Baba eğitim düzeyine göre çocukların duygusal zeka puanları ile düşük dışsallaştırma ve değer davranışları alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaş faktörleri (anne ve baba) ve duygusal zeka ve psikolojik iyilik hali önemli ölçüde değişmedi. Öte yandan, psikolojik iyi oluş ile genel duygusal zeka puanları arasındaki ilişkinin olumlu ve önemli olduğu gösterildi. Düşük seviyeli anlamlı ilişkilerin de var olduğu gösterildi. Örneğin, bilişsel yeterlikle düşük bir negatif ilişki ve zayıf içselleştirme ile duyguları tespit etme arasında pozitif bir bağlantı tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, Okul öncesi eğitim, Duygusal zeka, Psikolojik iyi oluş

ABSTRACT

Investigation of the Relationship between Emotional Intelligence and Psychological Well-Being Levels of 60-72 Months Old Children

GÜNGÖR, Ayşe

Master Thesis in Department of Primary Education

Division of Preschool Education

Supervisor: Doç Dr. Emel TOK

July 2023, 97 pages

Children between the ages of 60 and 72 months will participate in this research to assess the relationship between emotional intelligence and psychological well-being. The relational screening method was used to the study's execution. 245 preschoolers in Denizli between the ages of 60 and 72 months who attend independent kindergartens and kindergartens affiliated with the Ministry of National Education make up the sample. Throughout the data collection process, the "Personal Information Form," "Sullivan-Emotional Intelligence Scale for Children," and "Psychological Well-Being Scale for 5-6 Years-Old Children" were used. Statistical tools such the one-way analysis of variance, descriptive analysis, correlation analysis, and independent group t-test were used to analyze the collected data. The results show that there are no gender differences in the emotional quotient or psychological acuity of children. However, according to the mother's education level variable, a significant difference was found between the children's emotional intelligence scores and the sub-dimensions of detecting emotions and managing emotions with the physical health sub-dimension of psychological well-being. The low externalization and value behaviors sub-dimensions and the children's emotional intelligence scores significantly correlated with the father's educational level. Mother and father's ages, as well as emotional intelligence and psychological health, did not substantially differ. On the other hand, a positive and significant correlation between psychological health and total emotional intelligence scores was found. The existence of low-level significant relationships was also shown.

Keywords: Preschool period, Preschool education, Emotional intelligence, Psychological well-being

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.....	5
1.2.1. Alt Problemler.....	5
1.3. Araştırmanın Amacı	6
1.4. Araştırmanın Önemi.....	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.6. Sayıtlar	7
1.7. Tanımlar	8
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1. Duygusal Zeka	9
2.1.1. Duygusal Zeka Kavramının Tanımı.....	9
2.1.2. Duygusal Zekanın Önemi ve Özellikleri	11
2.1.3. Duygusal Zeka Yetileri	13
2.1.3.1. Duyguları tanıma.....	14
2.1.3.2. Duyguları anlama.....	14
2.1.3.3. Duyguları yönetme.....	15
2.1.4. Okul Öncesi Eğitimde Duygusal Zekanın Geliştirilmesi.....	15
2.2. Psikolojik İyi Oluş	17
2.2.1. İyi Oluş Kavramı.....	17
2.2.1.1. Öznel iyi oluş.....	18
2.2.1.2. Psikolojik iyi oluş.....	19
2.2.2. Carol Ryff'in Psikolojik İyi Oluş Modeli	21
2.2.3. Psikolojik İyi Oluş Alt Boyutları	22
2.2.3.1. Fiziksel sağlık.....	22
2.2.3.2. Düşük içselleştirme.....	23

2.2.3.3. Düşük dışsallaştırma.	23
2.2.3.4. Öz düzenleme.	23
2.2.3.5. Sosyal yetkinlik-yardımlaşma.	24
2.2.3.6. Bilişsel yetkinlik.	24
2.2.3.7. Değer davranışları.	24
2.2.3.8. Psikolojik dayanıklılık.	25
2.2.3.9. Yaşam doyumu.	25
2.2.4. Okul Öncesi Eğitimde Psikolojik İyi Oluşun Geliştirilmesi.	25
2.3. İlgili Araştırmalar.	27
2.3.1. Duygusal Zeka ile İlgili Araştırmalar.	27
2.3.1.1. Duygusal zeka ile ilgili yurt içi araştırmalar.	27
2.3.1.2. Duygusal zeka ile ilgili yurt dışı araştırmalar.	29
2.3.2. Psikolojik İyi Oluş ile İlgili Araştırmalar.	31
2.3.2.1. Psikolojik iyi oluş ile ilgili yurt içi araştırmalar.	31
2.3.2.2. Psikolojik iyi oluş ile ilgili yurt dışı araştırmalar.	33
2.3.3. Duygusal Zeka ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki İle İlgili Araştırmalar.	35
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.	37
3.1. Araştırmanın Modeli.	37
3.2. Çalışma Grubu.	37
3.3. Veri Toplama Araçları.	39
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.	39
3.3.2. Sullivan-Çocuklar İçin Duygusal Zekâ Ölçeği.	39
3.3.3. 5-6 Yaş Çocuklar için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.	40
3.4. Verilerin Toplanması.	40
3.5. Verilerin Analizi.	41
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM.	43
4.1. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerine İlişkin Bulgular.	43
4.1.1. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Cinsiyet Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.	44
4.1.2. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.	44

4.1.3. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Anne Yaş Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	46
4.1.4. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	46
4.1.5. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Baba Yaş Durumuna Göre Farklılaşmalarına İlişkin Bulgular	48
4.2. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	48
4.2.1. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Cinsiyet Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	49
4.2.2. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	50
4.2.3. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Anne Yaş Durumuna Göre Farklılaşmalarına İlişkin Bulgular	52
4.2.4. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	53
4.2.5. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Baba Yaş Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	55
4.3. Duygusal Zekâ ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisine Ait Bulgular	56
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	59
5.1. Sonuçlar ve Tartışma.....	59
5.1.1. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerine İlişkin Sonuçların Tartışılması.....	59
5.1.2. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Sonuçların Tartışılması.....	61
5.1.3. Duygusal Zeka ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisine Ait Bulguların Tartışılması.....	64
5.2. Öneriler	65
5.2.1 Araştırmacılar için Öneriler	65
5.2.2. Uygulayıcılar için Öneriler	65
KAYNAKÇA.....	66
EKLER.....	82
Ek. 1 Araştırma İzni	82
Ek 2. Ölçek İzinleri	83

Ek.3 Veli Onam Formu	84
Ek 4. Yayın Etiği Kurulu	85

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Duygular insan hayatında önemli bir yere sahiptir. Bireyler duygular yoluyla çevresindeki kişilerle olan sosyal ilişkilerini düzenlerler. Bireyler iletişim kurarak duygularını ifade ederler. İletişim, bireysel ve sosyal yaşamın en önemli parçasıdır. Bu nedenle toplum içindeki bireyler, yaşamlarını sağlıklı olarak devam ettirebilmek için çevresinde bulunan diğer bireylerle etkili ve güçlü iletişim kurmayı amaçlamaktadır. Böylelikle iletişim kuran birey, duygu ve düşüncelerini diğer bireylerle paylaşma imkanı bulmaktadır. Bu iletişimin sağlıklı olarak sürdürülebilmesi için ise bireylerin duygularının, düşüncelerinin, tutum ve davranışlarının birbirine paralel ve bütünlük içinde gelişmesi önemlidir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde iletişimin etkili bir şekilde kurulması ve sosyal ilişkilerin etkin bir şekilde devam ettirilmesinde duygular önemli bir rol oynamaktadır (Muzafferoğlu, 2019).

İnsan doğası gereği sosyal bir varlıktır. Yaşamı boyunca çevresindeki bireylerle ilişki içinde bulunma ihtiyacı içindedir. Bireyin büyüdüğü sosyal çevrenin özellikleri, çevresinde yer alan diğer bireylerle kurmuş oldukları ilişkiler ve yaşam tecrübeleri, bireyin çeşitli açılardan gelişimleri üzerinde etkilidir (Büyükbiçer, 2019).

Hyson (2004) bireyin gelişim sürecinin başarılı bir şekilde yönetilebilmesi için, okul öncesi dönemden başlayarak duygusal becerilerinin uygun eğitsel ve ailesel yaşantılarla desteklenerek geliştirilmesiyle mümkün hale getirilebileceğini ifade etmektedir.

Duygular, kişinin kendisi için olduğu kadar, diğer kişilerin duygusal ifadelerini kontrol etmesi, duygusal olarak sergiledikleri tepkileri yorumlaması, geçmiş deneyimlerle ilişkili duygularını paylaşması ve gelecekte oluşan olaylara yönelik verilen tepkileri öngörmesini kapsamaktadır (Shaver, Schwartz, Kirson ve O'Conor, 1987). Bu nedenle duyguların fark edilmesi, ifade edilmesi ve yönetimine yönelik unsurların incelenmesi önemli görülmüştür. Bu noktada duyguların zeka kavramı birlikte ele alınmasına yönelik görüşler ortaya çıkmıştır. 20. yüzyılın sonunda zeka konusu üzerine yapılan araştırmalarda bilişsel zekanın yaşam başarısına sınırlı katkısının olduğunu, duygu unsuru olmaksızın basit kararlar almada dahi zorlukların yaşanabileceği ifade edilmektedir. Çünkü bireyler karar alırken sadece mantık sürecine değil, aynı zamanda geçmiş tecrübelerinin beraberinde getirmiş olduğu duygusal bir birikimden de yararlanmaktadır. Bununla birlikte yaşam başarısına etki eden unsurlarda, bireyin sosyal ve duygusal becerilerinin de önemli bir

konumda olduğu gör÷lmektedir. Duygularını iyi bilen ve bunları kontrol edebilen, aynı zamanda diğer bireylerin duygularını anlayabilen bireylerin, yaşamlarında daha mutlu ve üretken olduğunu söylemek mümkündür. Bu kapsamda duygusal zeka kavramı alan yazında ele alınmıştır. Duygusal zeka sosyal alanda akıl, duygu ve düşüncenin birleştirilmesi amacına dair unsurları içerir (Kılıçarslan, 2009; Titrek, 2010).

Duygu kavramına yönelik birçok tanımın olmakla birlikte, duygusal zeka kavramını ise alanyazına ilk kazandıran Salovey ve Mayer olmuştur. Söz konusu kavramın alanyazında tanıtılmasında etkili olan araştırmacı ise Goleman'dır (Koçak, 2002). Salovey ve Mayer (1990) duygusal zeka kavramını sosyal zekanın bir alt boyutu olarak tanımlar. Duygusal zekanın şu becerileri içerir; kişinin kendisi ve diğer kişilerin duygularını tanıma, algılama ve kontrol etmesi, duyguları birbirinden ayırt etmesi, sahip olduğu düşüncelerini desteklemesi ve davranışlarına rehberlik edebilmesi amacıyla duygulardan yararlanması gibi becerilerdir. Goleman (2005) duygusal zekanın, en az salt bilişsel zeka kadar, hatta bilişsel zekadan daha güçlü ve öğrenilebilir olduğunu belirtmektedir.

Bireyin sahip olduğu duygusal zeka seviyesi, onun duygusal zekasına yönelik yeterliliklerini ifade etmektedir. Nitekim duygusal zeka, bireyin kendisini tanıması, duygularının farkında olması, duygularını kontrol edebilmesi, empati kurabilmesi, güdülenmesi, diğer bireylerle sağlıklı ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri yönetebilmesi gibi birbirleriyle ilişki içinde olan becerileri içermektedir. Duygusal zeka becerileri yeterli düzeyde olan birey, duygularını tanımakta ve ifade edebilmekte, aynı zamanda da diğer bireylerin duygularını anlayarak onlarla etkili bir şekilde başa çıkabilmektedir (Goleman, 2020; Somuncuoğlu, 2005; Ulutaş, 2005). Duygusal zeka, duyguları doğru zamanda üretme, yaşatma, kontrol etme ve diğer bireylerle sağlıklı nitelikte bir duygusal iletişime geçebilme becerisidir (Kılıçarslan, 2009).

Erken çocukluk dönemindeki çocuğun duygusal zeka becerilerine sahip olması, duygularını anlaması, duygularını düzenleme ve yönetebilme becerilerini kullanarak, sosyal ilişkilerinde başarılı olmasını sağlamaktadır. Bu özellikleri kazanan çocukların yetişkinlik yaşantılarına da yansması bakımından önemlidir(Goleman, 2020; Somuncuoğlu, 2005; Ulutaş, 2005).

Duygusal zeka becerilerinin çocuklara edindirilmesi ve geliştirilmesi, zor olduğu kadar aynı zamanda uzun bir süreçtir (Goleman, 2005). Bu sürecin ilk başladığı yer ise aile ortamıdır. Aile ortamı, duygusal zekaya yönelik ilk adımların atıldığı bir dönemdir. Duygusal zeka gelişiminin başlangıcı olan okul öncesi dönemde çocuklar, aile ortamı içinde temel duygusal yetkinlik becerilerini kazanmakta ve geliştirmektedir. Bu dönemde

çocukların duygusal gelişimleri üzerinde, duygularını nasıl elde ettikleri ve söz konusu duyguları kendileri ve çevresine nasıl aktardıkları önemli rol oynamaktadır (Durmuşoğlu-Saltalı ve Arslan, 2011). Okul öncesi dönemde duygusal zeka aile ortamı ile birlikte birçok faktörden etkilenmektedir. Köksal (2007) ve Yurdakavuştu (2012) duygusal zekanın anaokulu öğrencilerinin bireysel özelliklerinden çok yaş, cinsiyet, aile, kültür gibi içinde bulunduğu koşullardan etkilendiğini belirtmektedir. Benzer olarak Ulutaş (2005) da okul öncesi dönem çocuklarında duygusal zeka üzerinde etkili olan etkenleri “mizaç, beyin gelişimi, yaş, cinsiyet, model olma ve kültür” olarak belirtmiştir. Eğitim ortamları da duygusal zekanın geliştirilmesinde önemli bir çevresel etkidir.

Yukarıda açıklandığı gibi insan hayatında bu kadar önemli yere sahip olan duygusal zeka eğitim içinde önemli bir yer taşımaktadır. Bu nedenle duygusal zekâyâ dataly becerilerin etkili bir şekilde kullanılması başta eğitim kurumları olmak üzere birçok kurum ve kuruluş için önemli bir yere sahiptir. Özellikle erken çocukluk çağındaki çocuklarda duygusal zekanın geliştirilmesi onların gelecek hayatlarında çevrelerindeki bireylere karşı daha duyarlı ve anlayışlı olmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bilince sahip eğitim kurumları öğrencilerin duygusal zekalarının gelişimine katkı sağlayan araştırma ve modellerden yararlanmakta ve böylelikle çocukların gelişim sürecinde önemli bir role sahiptir (Budak ve Arslan, 2013). Okul öncesi dönem çocuklarına eğitim veren kurumlarda çocuklara kazandırılması gereken duygusal zekaya dayalı beceriler, duyguları tanımlama, duyguları anlama ve duyguları ifade etme gibi birden çok beceriyi içermektedir (Saarni, 2011).

Okul öncesi dönemde duygusal zeka bakımından desteklenen çocukların duygularını anlayabilme, yönetebilme, sahip oldukları duyguları kontrol edebilme becerilerinin gelişim gösterdiği dikkati çekmektedir. Söz konusu becerilerde gelişme sergileyen çocuk, akranlarıyla kurdukları ilişkilerde başarılı, kendisi ile ilişkili pozitif duygu besleyen, problem çözebilme becerisi yüksek, yaşadıkları negatif duygu karşısında yeni baştan toparlanma becerileri gösteren, başkasının duygusunu anlamlandırırken başarılı bireyler olarak gelişim gösterebilmektedir (Şen, 2017). Bu durumları da çocukların psikolojik iyi oluş düzeylerine etki etmektedir.

Psikolojik iyi oluş kavramı, bireyin kendisi ve yaşamıyla ilişkili yapmış olduğu iç değerlendirmeye yönelik bilgi vermesi bakımından önemli bir yere sahiptir (Ryff, Wing, Magee ve Kling, 1999). Başka bir ifadeyle psikolojik iyi oluş, bireyin kendisine yönelik sahip olduğu olumlu algısı, bireysel gelişimi için gayret sarf etmesi, çevresini istek ve ihtiyaçları kapsamında yönlendirmesi, bağımsız olarak tutum ve davranışlarda bulunması,

yaşamına yönelik belirli bir amaç ve hedeflere sahip olması ve bireylerarası ilişkilerinde güven temeli oluşturulması tanımlanan bir kavramdır (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002).

Ryff (1989) tarafından oluşturulan psikolojik iyi oluş modeline göre psikolojik iyi oluş özerklik, çevresel hakimiyet, diğer bireylerle olumlu ilişkiler, yaşam amacı, kendini kabul ve bireysel gelişim olmak üzere altı alt boyuttan meydana gelmektedir. Bu kapsamda psikolojik iyi oluşun özerklik alt boyutu, bireyin kendi kendine karar alma duygusu ile kendi kural ve yargılarını oluşturma durumunu ifade etmektedir. Çevresel hakimiyet alt boyutu, bireyin kendi ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda çevresinde gerçekleşen yaşamı yetkin olarak yönlendirme kapasitesini tanımlamaktadır. Diğer bireylerle olumlu ilişkiler alt boyutu, bireylerarası ilişkilerde empati, samimiyet ve güvenin olması gerekliliğini; yaşam amacı alt boyutu, bireyin yaşamında çeşitli amaçlarının ve yönlendirilme duygusunun varlığı ve yaşama amacını teşkil eden inançlar doğrultusunda şimdi ve geçmiş yaşantısının bir anlamının olduğunu düşünmesini; kendini kabul alt boyutu bireyin geçmiş yaşamı ve kendisine yönelik olumlu değerlendirmelerini içermektedir. Psikolojik iyi oluşun diğer bir alt boyutu olan bireysel gelişim alt boyutu da, bireyin devamlı bir gelişim içinde olduğu ve büyüdüğü duygusunu ifade etmektedir. (Ümmet ve Yalın, 2020)

Psikolojik iyi oluş kavramı ve psikolojik sağlamlık, yaşamın her alanı için olduğu gibi okul öncesi dönem için de önemlidir. Çocukların sağlam kişilikler oluşturup, kendilerine yetmesi için zorluk ve stres yaratan durum karşısında ne şekilde davranması gerektiği, çocukların gelişim alanındaki temellerin atıldığı okul öncesi dönemde öğretilmesi önemlidir. Okul öncesi dönem, çocukların yaşamlarını negatif yönde etkileyebilecek risk faktörü ve olumsuz durumların stres oluşturmalarına rağmen çocukların pozitif gelişim ve uyum göstermelerini sağlayacak psikolojik sağlamlıkların yüksek oluşu çocukların gelecek yaşamlarını da etkileyeceği için sağlıklı neslin yetişmelerine de öncülük edebilecektir (Barankin ve Khanlou, 2007).

Okul öncesi dönem çocukların psikolojik iyi oluşları ile ilişkili yapılan birçok araştırmanın, olumsuz yaşam deneyimine odaklı olduğu görülmektedir (Amato ve Keith, 1991). Fakat pozitif psikoloji araştırmaları insanın olumsuz özelliği yerine olumlu özelliğine odaklanarak son zamanlarda çocuklarda psikolojik iyi oluşa yönelmiştir (Chaplin, 2009). Okul öncesi dönem çocuklarda psikolojik iyi oluş, içinde buldukları sosyal çevreleri ve tüm yaşamlarını kapsayan çok boyutlu, karmaşık ve disiplinler arası çok boyutlu bir kavram olarak görülmektedir (Schweiger ve Graf, 2015). Bu kapsamda değerlendirildiğinde, okul öncesi dönem çocuklarda psikolojik iyi oluş gelişiminin temelinde, çocukların “pozitif ilişki

kurması, özerklik, kendini kabul, çevresel hakimiyet, yaşam amacı ve kişisel gelişim” yer almaktadır (Ryff, 2014).

Duygusal zeka ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki, son dönemlerde önem kazanan bir kavram olarak ön plana çıkmaktadır. Duygusal zeka özellikle okul öncesi dönemde gelişim göstermeye başlamaktadır. Yine bu dönemde psikolojik iyi oluş da bireyin yaşamının ilerleyen dönemlerinde etkili iletişim kurabilmesi ve yaşamında üstünlük kazanabilmesi için önem teşkil etmektedir. Bu iki kavram olduğu dikkate alındığında, duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki alanyazında sıklıkla araştırılan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Duygusal zeka, zeka ve duygusal alanların temel düşüncelerini birleştiren bir kavramdır. Zeka, soyut düşünme işlemlerini gerçekleştirebilecek kapasiteyi ifade ederken; duygu kavramı ise ilişkileri ve evrensel duyguları tanımlayan işaretleri içerir. Bu bağlamda, bir kişi duygusal zeka sayesinde duygusal doğalarını işleme yeteneğine sahiptir ve duygusal süreçleri daha geniş bir bilişsel düzlemle ilişkilendirme yeteneğine sahiptir, bu becerilerini uygun davranışlarla dışa vurur. (Mayer, Salovey ve Caruso, 2002).

1.2. Problem Cümlesi

Okul öncesi dönem çocukların duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

1.2.1. Alt Problemler

Çalışmanın amacı kapsamında aşağıda verilen sorulara cevap aranmıştır:

1. 60-72 aylık çocukların duygusal zeka puanları ne düzeydedir?
2. 60-72 aylık çocukların psikolojik iyi oluşları ne düzeydedir?
3. Cinsiyet, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin yaşı, babanın yaşı, annenin mesleği, babanın mesleği 60-72 aylık bir çocuğun duygusal zeka düzeylerini ve psikolojik iyilik halini etkiler mi?
4. 60 ila 72 aylık bir çocuğun psikolojik sağlığı ile duygusal zekası arasındaki bağlantı nedir?
5. 60 ila 72 aylık çocukların duygusal zekaları psikolojik sağlıklarını tahmin etmek için kullanılabilir mi?

1.3. Araştırmanın Amacı

Alan yazında duygusal zeka ile psikolojik iyi oluşun ilişkilendirildiği açıklamalar yer almaktadır. Duygusal zeka düzeyi yüksek kişilerin daha uzun süreli ve sık olarak pozitif psikolojik hal içinde olmaları nedeniyle, duygusal zeka ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu denilmektedir (Salovey ve Mayer, 1990). Yüksek psikolojik iyi oluş sergileyen bireylerin olumlu duygu ifade etme olasılıkları artmakta, olumlu duygular ise bireyin düşünceleri ile tutum ve davranış kapasitelerini artırmaktadır (Seligman, 2002). Psikolojik iyi oluşun geliştirilmesi için okul öncesi eğitim gören çocuklarda duygusal tepki düzenlemesi, sağlıklı sosyal ilişkiler geliştirmesi ve problemleri durumlarda karşılarında çözümler üretmesini öğrenmeleri açısından önemli birer aracı olmaktadır (Desai, 2010). Bu kapsamda değerlendirildiğinde bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönem çocukların duygusal zeka düzeyleri ile psikolojik iyi oluş düzeyi arasında ilişkinin incelenmesidir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bireyin psikolojik olarak sağlıklı olmaları, onların bireysel, sosyal ve çevresel açıdan işlevsel olmalarına katkıda bulunmaktadır. Psikolojik iyi oluş kavramı, bireyin yaşamlarıyla ilgili sorumluluklarının farkında olmalarını, sahip oldukları potansiyellerini gerçekleştirip gerçekleştirmediklerini ve diğer bireylerle kurdukları ilişkileri niteliksel olarak değerlendiren bir kavramdır (Ryff ve Keyes, 1995). Psikolojik iyi oluşu etkileyen unsurlardan biri de duygusal zekadır (Salovey ve Mayer, 1990). Yapılan araştırmalarda duyguların, psikolojik iyi oluşun bir yapı taşı olduğu değerlendirilmektedir (Kahneman, Diener ve Schwarz, 1999). Bu kapsamda değerlendirildiğinde, duygusal zeka ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi önem taşımaktadır.

Çocukların tüm gelişim alanlarında en önemli dönem okul öncesi dönemidir. Bu dönem çocukların, kendilerini anlamaya, tanımaya, özdenetimlerinin gelişmeye başladığı dönemdir. Duygularını kontrol eden, empati kurabilen çocukların ise toplumsal ilişkilerde daha mutlu ve başarılı bir yaşam sürdürebildikleri bilinmektedir. Yapılan araştırmalarda duygusal zekâ düzeyi yüksek çocukların daha sosyal, empatik ve mutlu oldukları, öğretmenleri tarafından daha çok beğeni alarak otoriteye daha az ihtiyaç duydukları görülmüştür (Ciarrochi, Chan ve Chaputi, 2000; Furnham ve Petrides, 2003; Schilling, 2009). Duygusal zekaya ek olarak çocuklarda iyi oluşa yönelik çalışmalara bakıldığında, çocukların bireysel özellikleri, yetenekleri ve güçlü yönleri sağlıklı olarak büyüme ve

gelişimlerde rol alan iyi oluşa yönelik araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Bu kapsamda okul öncesi dönemdeki çocuğun fiziki, bilişsel ve psiko-sosyal boyutlarıyla incelenmesinin, psikolojik iyi oluşun belirlenmesi hususunda önem teşkil ettiği belirtilmektedir (Pollard ve Lee, 2003).

Tüm bu bilgilerden hareketle bu araştırma, okul öncesi dönem çocuklarda duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi ve çocukların psikolojik iyi oluş durumlarının duygusal zeka düzeyleri üzerindeki etkilerinin araştırılması bakımından önemli düşünülmüştür. Alanyazın değerlendirildiğinde, önceki araştırmalarda genellikle duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş kavramlarının birbirlerinden ayrı olarak değerlendirildiği ve ayrıca duygusal zeka ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin araştırıldığı araştırma sayısının ise oldukça az olduğu ve okul öncesi dönem çocukları değerlendiren araştırmaların ise neredeyse yok denecek kadar az olduğu dikkati çekmektedir. Bu araştırma, okul öncesi dönem çocuklarda duygusal zeka ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiye yönelik alanyazına katkı sağlayacağı umulmaktadır. Bu alanda yapılacak olan araştırma ve eğitim çalışmalarına destek olacağı umulmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Okul öncesi dönem çocukların duygusal zeka düzeyleriyle psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesinin planlandığı bu araştırmada bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar şu şekildedir:

- Araştırma 2021-2022 eğitim ve öğretim döneminde Denizli il merkezinde bulunan devlete bağlı anaokulları ve anasınıflarında eğitim gören 245 çocuk ve velileriyle sınırlıdır.
- Araştırmanın çalışma grubu 60-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarıyla sınırlıdır.
- Araştırma normal gelişim gösteren çocuklar ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Sayıtlar

Çalışma yapılırken geçerli sayılabilecek varsayımlar aşağıda gösterilmiştir:

- Katılımcıların araştırma formlarını objektif bir şekilde doldurduğu varsayılmıştır.

1.7. Tanımlar

Duygusal Zeka: Duygusal zeka, kendimizdeki ve başkalarındaki duyguyu tanıma ve anlama yeteneğimiz ve bu farkındalığı davranışlarımızı ve ilişkilerimizi yönetmek için kullanma becerisidir (Bradberry ve Greaves, 2009).

Psikolojik İyi Oluş: Psikolojik iyi oluş, kişinin yaşamına anlam katan ve maksimum potansiyeline ulaşmasını sağlayan öznel, sosyal ve psikolojik boyutları, sağlıkla ilgili davranışları ve uygulamaların bütünüdür (Ryff, 2014).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Duygusal Zeka

Duygusal zeka kavramının değerlendirileceği söz konusu bölümde duygusal zeka kavramının tanımı ve gelişim süreci, duygusal zeka kavramının önem ve özellikleri, duygusal zeka modelleri, duygusal zeka yetileri ve okul öncesi dönemde duygusal zekanın geliştirilmesi incelenecektir.

2.1.1. Duygusal Zeka Kavramının Tanımı

Kavramsal açıdan duygusal zeka, bireylerin kendisi ve diğer bireylerin duygularını tanımak, değerlendirmek ve yönetme yeteneklerini, kapasitelerini veya kendi kendine algıladıkları yeteneklerini ifade etmektedir. Duygusal zeka düzeyleri yüksek bireylerin kendilerini tanıma ve diğer bireylerin duygularını hissetme kapasiteleri yüksek olurken; aynı zamanda sahip oldukları duygusal zeka kapasitelerini geliştirerek, daha başarı ve üretken olmalarına katkıda bulunmaktadır. Duygusal zeka düzeyinin yüksek olması salt bireyin kendisi için değil, aynı zamanda diğer bireylerin de daha başarılı ve üretken olmalarına da katkıda bulunmaktadır (Salovey ve Mayer, 1990).

Duygusal zeka kavramı her ne kadar psikoloji alanında yeni bir kavram olarak görülse de, temel olarak eğitim ve iletişim alanlarında oldukça önemli bir yere sahip bir kavramdır (Maboçoğlu, 2006). Söz konusu kavrama Thorndike (1920) tarafından geliştirilen “sosyal zeka kurma” anlayışı temel teşkil etmektedir. Thorndike’e göre sosyal zeka, bireyin kendisi ve karşısındaki diğer bireyin durumu, güdüleri ve davranışlarını anlama ve buna paralel olarak davranışlarda bulunma yetisidir (Aşan ve Özyer, 2003).

Duygusal zeka kavramının tarihsel gelişiminde bir diğer katkı ise Gardner tarafından gerçekleştirilmiştir. Gardner, ortaya koyduğu çoklu zeka kuramını geliştirmiş ve zekanın çoğul ve çok yönlü bir yapıda olduğunu belirtmiştir. Gardner’ın zeka kuramına göre zeka, içsel ve bireylerarası olmak üzere iki şekilde incelenmektedir. İçsel zeka, bireyin kendisine yönelik bilgi sahibi olma durumunu kapsarken; bireylerarası zeka ise bireyin diğer bireylere yönelik sahip olduğu bilgileri içermektedir. Bu kapsamda Gardner’ın tanımladığı içsel zeka kavramının, esas olarak duygusal zeka kavramına yakın bir düşüncede olduğu belirtilmektedir (Titrek, 2002).

Goleman (1995) tarafından geliştirilen duygusal zeka modeli kapsamında, liderlik performansını yönlendiren çok çeşitli yeterlilikler ve beceriler olarak duygusal zekaya

odaklanılmıştır. Bu kapsamda duygusal zeka kavramı, “öz yönetim, öz farkındalık, sosyal farkındalık ve ilişki yönetimi” olmak üzere dört ana unsurdan oluşmaktadır. Goleman, söz konusu her bir unsura bir takım duygusal yeterlilikleri katmıştır. Goleman’a göre duygusal yeterlilikler bireyin doğuştan sahip olduğu beceriler değildir. Aksine üstün performanslar sergileyebilmek için sonradan geliştirilen öğrenilmiş becerilerdir. Bu görüş kapsamında birey, duygusal yeterlilikleri öğrenme potansiyelini belirleyebilen genel bir duygusal zeka ile doğmaktadır (Goleman, 1995).

Duygusal zeka kavramının alanyazına girerek belirli bir tanımlamasının yapılması ise Salovey ve Mayer (1990) tarafından gerçekleştirilmiştir. Mayer ve Salovey’in (1990) tanımıyla duygusal zeka kavramı, bireyin kendisi ve diğer bireylerin duygularını anlama, duygular arasında ayırım yapabilme ve söz konusu süreçte edinilen bilgiyi bireyin düşünme ve davranışlarında kullanabilme becerisi şeklinde tanımlanmıştır. Bu kapsamda Mayer ve Salovey duygusal zeka kavramını, duyguların algılanması, duygularla ilişkili farklı duyguların özümsemesi, söz konusu duyguların bilgilerinin anlaşılması ve onları yönetme kapasiteleriyle ilişkili olduğunu belirtmektedir.

Duygusal zeka kavramının alanyazında birçok tanımı bulunmaktadır. Bar-On (1997) duygusal zekayı, bireyin kendisi ve başka bireyleri iyi bir şekilde anlaması, diğer bireylerle iyi ilişkiler kurarak uyum sağlaması ve çevresindeki sosyal etkenlerle baş edebilmesiyle ilgilenmesi olarak tanımlamıştır. Weisinger (1998) duygusal zeka kavramını, duyguların rasyonel kullanımı olarak ifade etmektedir. Zihinsel becerilerin bir bütünü şeklinde değerlendirilen duygusal zeka kavramı, duyguları barındırmanın yanında, aynı zamanda duyguların ne anlama geldiğinin de bilinmesidir (Ekinci-Vural & Kocabaş, 2011). Mayer, Roberts ve Barsade (2008) duygusal zekayı, duygular ile alakalı akıl yürütme ve duyguların düşünmeyi geliştirme kapasitesi olarak tanımlamaktadır. Goleman (2009), duygusal zekayı şu şekilde tanımlamaktadır: Bireyin kendisini motive edebilmesi, hedeflerine ulaşmak için engellerle başa çıkabilmesi, içgüdülerini kontrol ederek anlık tatminden vazgeçebilmesi, psikolojik olarak denge sağlayabilmesi, çeşitli problemlerle başa çıkabilmesi ve başkalarının duygularını anlama ve empati kurma yetisine sahip olması.

Yukarıda da belirtildiği gibi duygusal zeka, kişinin kendisi ve diğer bireylerin duygularını izleme, bu duygular arasında ayırım yapma ve bu kapsamda edindiği bilgi, düşünce ve davranışlarını şekillendirme hususunda kullanabilme becerisini kapsayan sosyal zekanın bir alt boyutudur. Bu kapsamda sosyal zeka kavramı, duygusal zekaya göre daha geniş kapsamlı bir kavram olup; duygusal zekanın içindeki tüm kuramsal unsurları, bilhassa

bireyin kendi ve diğer bireylerin duygularını doğru olarak tanımlaması, birbirinden farklı duygular arasında doğru olanın ayırt edilmesini ve süreç sonunda edinilen bilgiyi bireyin dış dünyasında yaşanan değişikliklere uygun bir şekilde yanıt verebilmek için kullanmasıdır (Mayer ve Salovey, 1990). Mayer ve Salovey, ilerleyen dönemde duygusal zeka kavramını tekrar ele alarak, duygusal zekanın dört temel içeriğini tanımlamışlardır. Bu içerikler duyguları düşüncelerle birleştirme, duyguları anlama ve duygusal bilgiyi analiz etme, duyguları analiz edebilme ve duygusal ile entelektüel gelişimi destekleme şeklindedir. Bu tanım, duygusal zeka kavramının çeşitli yönlerini ve önemli boyutlarını vurgulamaktadır (Taylor ve Bagby, 2000).

Duygusal zeka, zeka ve duygusal alanları birleştiren bir kavramdır. Zeka, soyut düşünme yeteneğini ifade ederken, duygu kavramı evrensel hisleri ve ilişkileri tanımlar. Duygusal zeka, bireyin duygusal doğalarını işleme ve duygusal süreçlerini bilişsel düzlemle ilişkilendirme becerisini içerir ve bu beceriler çeşitli uygun davranışlarla ifade edilebilir. (Mayer, Salovey ve Caruso, 2002)

2.1.2. Duygusal Zekanın Önemi ve Özellikleri

Duygusal zeka, yaşam başarısı ve mutluluğu yakalamanın ön şartlarından biri olarak değerlendirilirken; aynı zamanda bireyin kendisini gerçekleştirmesine ve bireyin kendisi ve diğer bireylerle olan iletişimine de katkıda bulunmaktadır. Bireyin öz bilinç sahibi olması, duygularını yönetebilmesi, diğer bireylerle empati kurabilmesi, insan ilişkilerini yürütebilmesi ve kendisini harekete geçirebilmesi ile duygusal zeka arasındaki ilişki, duygusal zekanın önemini ortaya koymaktadır (Maboçoğlu, 2006).

Günlük yaşamda zeka düzeyleri eşit iki birey aynı durumlar karşısında farklı tepkilerde bulunabilmektedir. Burada aynı zeka düzeyine sahip iki bireyin farklı davranışındaki unsur, duygusal zeka durumudur (Goleman, 2020). Duygusal zeka, bireyin diğer bireylerle kurduğu ilişkilerde (Erdoğan, 2008; Bar-on, 2010), psikolojisinde (Matthews, Zeidner ve Roberts, 2002), hususi veya iş yaşamında (Salovey ve Grewal, 2005; Côté ve Miners, 2006) etkin rol oynayan kilit bir yapı olarak değerlendirilmektedir.

Duygusal zeka, bireyin duygusal empati yapabilmesi, bireylerin duyguları arasındaki ince farklılıkları görerek dikkate almayı, kendisinin ve diğer bireylerin güdülerini tanıyarak bunları doğru bir şekilde değerlendirebilmeyi, duyguları kontrol edebilmeyi, değişim gösteren yaşam koşullarına paralel olarak bireyin tutum, davranış ve duygularına yönelik doğru ve uygun karşılık verebilme üzerinde etkin rol oynamaktadır (Poskey, 2006). Alanyazın değerlendirildiğinde yüksek duygusal zeka düzeyine sahip bireylerin problem

çözme (Temeloğlu, 2018) ve iletişim becerileri (Gül ve Güney, 2019) ile empati (Acaroğlu ve Duman, 2014; Balat, Çelebi, Yılmaz ve Gümüştakin, 2014) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin varlığı görülmektedir.

Bireyin yaşamında başarılı olabilmesi için sahip olması gereken bazı duygusal zeka özellikleri bulunmaktadır. Bireyin başarılı bir yaşama sahip olabilmesi için gereken duygusal zeka özellikleri, duyguların anlaşılması ve ifade edilmesi, empati kurulabilmesi, bireyin karakteristik özelliklerini kontrol edebilmesi, uyumluluk, beğenilme, bağımsızlık, bireyler arası sorunları çözebilme, nazik olma, sevecen olma, saygılı olma şeklinde sıralanabilmektedir. Bireyin yaşamında duygusal zekanın önemi, çocuğun aile ortamında yetiştirilmesi ve eğitim sürecine girmesiyle başlamakta, okulda, aile yaşamında, iş yerinde ve diğer bireylerle olan bütün ilişkilerinde devam etmektedir. Nitekim yapılan birçok araştırmada duygusal zekanın belirtilen bu özellikleri, henüz okul öncesi dönemden başlayarak, bireyin tüm yaşamında kendisine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Shapiro, 1999).

Salovey ve Mayer (1990) ise duygusal zekanın özellikleri olarak duyguların farkında olabilmesi, duygularla başa çıkabilmesi, bireyin kendisini motive edebilmesi, bireyin diğer bireylerin duygularını fark edebilmesi ve bireyler arası ilişkileri yürütebilmesi olmak üzere beş temel özelliğinden bahsetmektedir. Bu kapsamda söz konusu özellikler şu şekilde açıklanabilir (Salovey ve Mayer, 1990):

1. Duyguların farkında olunması: Duygusal zekanın temelini, bireyin belirli bir durum veya zamanda bireyin ne hissettiğini fark edebilmesi oluşturmaktadır. Bireyin içgörü edinebilmesi ve kendini anlayabilmesi amacıyla duygularının daima bilincinde olması oldukça önemlidir. Duygularının farkında olan bireyler, psikolojik durumlarının da farkında olurken, bireysel karar alma süreci gerektiren hususlarda daha sağlıklı kararlar alabilmekte ve daha bağımsız davranabilmektedir. Kendi sınırlarından emin olan bireyler, yaşama da olumlu bir gözle bakabileceklerdir.

2. Duygularla başa çıkılabilmesi: Duygusal zekanın temel özelliklerinden bir diğeri ise, bireyin bilincinde olduğu duygularla uygun bir şekilde başa çıkabilmesidir. Bu özellik, bireyin kendisini yatıştırabilmesi, yoğun endişe, karamsarlık ve alınganlıklardan kurtulma yeteneği gibi becerileri içermektedir. Söz konusu beceri düzeyleri düşük bireyler devamlı olarak huzursuzluklarla mücadele içinde olurken; beceri düzeyi yüksek bireyler ise olası tersliklerle karşı karşıya kaldığında toparlanma durumları daha kolay olabilmektedir.

3. Kendi motivasyonunu sağlayabilme: Bireyin kendi motivasyonunu sağlayabilmesi amacıyla ilk olarak gerekli hususlardan biri, sahip olduğu duyguları bir amaç doğrultusunda toplayabilmesidir. Duygusal özdenetimin, başka bir deyişle doyumunu erteleyebilmesinin ve ani davranışları engelleyebilmesinin sağlanabilmesi, yaşam başarısının temelinde bulunan önemli özelliklerden biridir. Bu kapsamda kendisini motive edebilme becerisine sahip bireyler, yaşamlarında daha çok üretken ve etkili davranışlarda bulunabilecektir.

4. Diğer bireylerin duygularını fark edebilme: Diğer bireylerin duygularını fark edebilme, diğer bir ifadeyle empati, duygusal zekanın temel niteliklerinden biridir. Empati yeteneği gelişmiş bireyler, diğer bireylerin ihtiyaçlarını ve isteklerini belirten mesajlara karşı daha duyarlıdır.

5. Bireyler arası ilişkileri yürütebilme: Duygusal zekanın başka bir niteliği olarak karşımıza, bireyin diğer bireylerle olan ilişkilerini yürütebilmesi çıkmaktadır. Bireyler arası ilişkileri yürütebilme becerisi, bireyin popüler olması ve bireyler arası etkililiğin temelinde bulunan etkenlerdir.

Tüm bu bilgilerden hareketle, duygusal zeka becerileri yüksek çocukların, yaşamlarında daha etkin ve mutlu olma potansiyeline sahipken, kendilerine yönelik güven düzeylerinin ve okul başarılarının daha yüksek olabileme ihtimali de daha fazladır. Nitekim duygusal zeka becerileri, çocukların sorumluluk ve ilgi sahibi, etkin ve üretken bireyler olmalarını sağlayan temel özelliklerdendir (Shapiro, 1999).

Çocuklara yönelik gerçekleştirilen uzun süreli gözlemler neticesinde duygusal zekanın sabit bir nitelik sergilemediği; kalıtsal yetiler, tecrübeler ve dış çevrenin etkisine paralel olarak geliştirilebilen bir unsur olduğu görülmektedir. Yaygın olarak benimsenen bir kaniya göre ergenlik döneminden sonra gelişim göstermeyen bilişsel zekanın aksine, duygusal zekanın sonradan öğrenilme potansiyeli oldukça yüksektir ve bu durum bireyin yaşamı boyunca gelişim göstermeyi sürdürmektedir (Goleman, 2000). Nitekim duygusal zeka ve bilişsel zeka arasında olan en önemli farklılık, duygusal zekanın geliştirilebilen bir nitelik sergilemesidir (Baltaş, 2006).

2.1.3. Duygusal Zeka Yetileri

Duygusal zeka yetileri, bireyin kendi duygularını tanıma ve ifade etmesi, kendi ve diğer bireylerin duygularını anlaması ve duygularını yönetmesi gibi yetilerden oluşmaktadır (Goleman, 2005; Mayer ve Salovey, 1997). Bu kapsamda bu bölümde duygusal zeka yetileri

olan ve aynı zamanda araştırma kapsamında kullanılan Sullivan (1999) Duygusal Çocuklar İçin Zeka Ölçeğinin alt boyutları olan duyguları tanıma, duyguları anlama ve duyguları yönetme yetileri incelenecektir.

2.1.3.1. Duyguları tanıma. Duyguları tanıma yetisi, duygusal zekanın temel yetisini teşkil etmekte olup; bireyin duyguları ve duygusal bilgileri algılamasına yöneliktir. Duyguların tanınmasında ise öz bilinç kavramı, önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Goleman, duygusal zekayı ele alırken ilk olarak öz bilinç boyutu kapsamında değerlendirmiştir. Öz bilinç, bireyin iç dünyasında gerçekleşen duygudurumlarının devamlı farkında olmasını ifade etmektedir ve bu doğrultuda öz bilinç, bireyin duygularını tanıma, ifade edebilme ve duygularının temelinde yatan nedenlerini anlayabilme yetilerini içermektedir (Büyükbiçer, 2019).

Duyguları tanıma yetisi, bireylerarası iletişimde önemli bir boyut teşkil etmektedir ve duyguların anlamlandırılarak kontrolünün sağlanmasında temel bir belirleyici konumundadır. Nitekim kendi duygularını tanıyan birey, sosyal ilişkilerinde olumlu tepkimelerde bulunmaktadır. Duygularını doğru biçimde ifade eden bireyin diğer bireylerle olan iletişimini olumlu yönde etkilerken, doğru olarak ifade edilememesi ise iletişime zarar verebilmektedir. Duyguları tanıma yetisi gelişmemiş veya yetersiz olan bireyler, bireylerarası ilişkilerinde bazı sorunlar yaşayabilmektedir. Söz konusu sorunların çözümünde ise uzlaşıcı tavırların sergilenmesi önemlidir (Titrek, 2010; Durmuşoğlu-Saltalı, 2013).

2.1.3.2. Duyguları anlama. Duyguları anlama yetisi, duyguları tanıma yetisini de barındıran ve bireyin hissettiği duyguların nedenleri ve birbiriyle olan ilişkilerini anlamlandırabilmesidir. Başka bir tanımla duyguları anlama yetisi, bireyin kendi duyguları ve bu duyguların neden olduğu sonuçları fark etmesi ve bunları dile getirmesini ifade etmektedir. Söz konusu farkındalığa sahip birey, yaşadığı farklı duyguların temelinde neyin olduğu, başka bir deyişle o duyguyu neden hissettiğinin farkındadır. Duygularını anlayabilen birey, birkaç duyguyu aynı anda yaşayabileceğinin, duygularını ne şekilde ve ne yönde ilerleyebileceğinin de farkındadır. Goleman tarafından geliştirilen öz bilinç kavramının temelinde, bireyin sahip olduğu duyguları anlama yetisi önemli bir yer tutmaktadır. Duyguları anlama yetisine sahip birey, hem kendi duygularını hem de bu duyguların sonucuna oluşan düşünce ve davranışlar arasında ilişki kurabilmektedir. Duygular arası ilişkiler kurabilme ise, empati ile doğrudan ilişki içindedir (Goleman, 1995; Titrek, 2010; Yurdakavuştu, 2012).

2.1.3.3. Duyguları yönetme. Bireyin öz bilinç kavramını üzerinde gelişim sergileyen duyguları uygun olarak yönetebilme yetisi, bireyin yaşadığı olumsuz duyguların farkında olabilmesi, bu duyguların nedenlerini değerlendirebilmesi ve öfke, korku, kaygı gibi olumsuz duygudurumlarla başa çıkma yollarını bulabilmesi gibi yetileri içermektedir (Büyükbiçer, 2019).

Goleman (2009) duyguları yönetme yetisinin, bireyin kendi iç hali, dürtüleri ve kaynaklarını düzenleyerek yönetebilmesi olduğunu ve bu yetinin “öz denetim, güvenilirlik, vicdanlılık, uyumluluk ve yenilikçilik” olmak üzere beş temel yeterlilik durumunu içerdiğini belirtmektedir.

Öz denetim, yıkıcı duygu ve dürtülerin denetiminin yapılabilmesi ve söz konusu duygu ve dürtülerle baş edebilme becerisidir (Büyükbiçer, 2019). Bu kapsamda öz denetim sahibi bireyler, oldukça zor durumlarla karşılaşmalarında dahi soğukkanlılıklarını koruyabilirken (Goleman, 2005); aynı zamanda açık bir düşünce yapısına sahiptir ve olumlu davranışlarda bulunmaktadır. Burada söz konusu olan güvenilirlik ve vicdanlılık yeterlilik ise, bireyin gerçekleştirdiği davranışlar sonucunda ortaya çıkacak durumlarla ilgili sorumluluğu üstlenmesi, ahlaklı, dürüst ve tutarlı davranışlar sergilemesini ifade etmektedir. Doğruluk ve dürüstlük gibi etik ilkelere bağlılık sergileyen bireyler, alınan kararlara karşı, bu kararlar kendisi için olumlu veya olumsuz olsun, ilkeli ve kararlı bir duruş sergilemektedir. İçselleştirilmiş bir sorumluluk anlayışına temel teşkil eden vicdanlılık, bireyin kendisini yönetmesi hususunda sorumluluk üstlenmesidir (Goleman, 2005; Kale Karaarslan, 2012).

Uyumluluk ve yenilikçilik yetisi ise, bireyin yeni fikir, yaklaşım ve durumlara karşı açık olması ve değişim karşısında esneklik sergileyebilmesini ifade etmektedir (Goleman, 2005). Yenilikçilik eylemi, yapısı itibariyle hem duygusal hem de bilişsel bir niteliktedir. Nitekim yenilikçilik, kreatif düşünceyi oluşturması bakımından bilişsel bir eylemdir. Bununla birlikte söz konusu düşüncenin barındırdığı değeri fark ederek sonuçlandırılması için gereken özgüven, motivasyon, sebat gibi yeterliliklere sahip olunması hususunda ise duygusal bir eylem olarak ön plana çıkmaktadır (Goleman, 2005; Kale Karaarslan, 2012).

2.1.4. Okul Öncesi Eğitimde Duygusal Zekanın Geliştirilmesi

Goleman’a (2005), göre okul öncesi dönem çocuklarda duygusal zeka becerilerinin kazanılması, onların gelişimi için önemli bir temeldir. Okul öncesi dönemde kazanılan etkili sosyal-duygusal işlevsellik, bireysel ve bireylerarası alanlarda optimal gelişim yörüngelerini

kolaylaştırmakta ve aynı zamanda bireyin akademik alanda da başarılı olmasına yardımcı olmaktadır.

Eşit bilişsel zeka sahibi farklı iki bireyden birinin yaşam başarısı yüksek olurken, diğer bireyin bu başarısının düşük olmasının nedeni, duygusal zekanın barındırdığı becerilerin varlığından kaynaklıdır (Goleman, 2005; Kansu ve Beceren, 2002). Bu kapsamda değerlendirildiğinde okul öncesi dönem çocukların sosyal-duygusal gelişiminde incelenen duygusal zeka yetileri, genel itibariyle duygu temelli süreçlerin duygusal bilgi ve duygusal düzleme olmak üzere iki ana alanda incelenmektedir. Duygusal bilgi değişkeni, duygusal etiketleme ve duygusal tanıma unsurlarını içerirken; duygusal düzleme değişkeni ise bireyin duygularının yönetimi ile duygusal yoğunluğunu değiştirmeye yönelik yararlanılan stratejileri temel almaktadır (Aral ve diğ., 2002). Söz konusu iki kategorinin öne sürdüğü duygusal zeka yaklaşımı, Mayer ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen deneyimsel ve stratejik duygusal zeka becerileriyle paralel bir nitelik sergilemektedir. Nitekim deneyimsel duygusal zeka hem bireyin kendi duyguları hem de diğer bireylerin duygularının bilincinde olması gibi duygusal bilgilerin girdisine atıfta bulunurken; stratejik duygusal zeka ise duyguların kontrolü ve ifadesi ile ilişkilidir (Türnüklü ve Şahin, 2004).

Okul öncesi dönemde çocukların her yaşantı ve tecrübesi, duygusal bir boyutu kapsayan bir özelliktedir. Söz konusu duygusal boyut, okul öncesi dönem çocukların sosyal yaşamını düzenleyen, sosyal becerilerini anlama ve uyum sağlamalarını sağlayan önemli bir boyuttur (Aber, Jones ve Cohen, 2000). Uyum sürecinin başarıyla gerçekleştirilebilmesi için ise bireyin duygudurumlarını anlayabilmesi, yoğun düzeyli duygularını yönetebilmesi ve yapıcı olarak belirtebilmesi ile kendi davranışlarını düzenlemesi, bu hususta temel beceriler kapsamında değerlendirilmektedir (Bierman ve diğ., 2008).

Gelişim kavramı, bilişsel, sosyal ve fiziki yönleriyle bir bütün teşkil etmektedir. Bu kapsamda tüm bu gelişim alanları birbiriyle yakın bir ilişki içindedir. Okul öncesi dönem çocuklara sosyal beceri edinmesinde ilk faktör ailedir (Vural ve Kocabaş, 2011). Nitekim bireyin doğumundan itibaren ailesiyle etkileşim içinde olması ve yakın düzeyde ilişkiler kurması, onda güven duygusunu geliştirmekte ve böylelikle ilk duygusal destek kaynağını oluşturmaktadır (Bowlby, 1980).

Çocuğun okul yaşamına katılmasıyla birlikte ailenin konumuna, öğretmenler ve akranlar geçmektedir. Akranlarıyla girdiği iletişim ve etkileşim süreci ile birlikte çocuk, aile ortamında edinmiş olduğu sosyo-duygusal nitelikli becerilerin sosyal yönünü tecrübe etmektedir. Öğretmenler ise çocukların okul ortamındaki tecrübelerini şekillendirmekte ve

çocuklar için bir rol model olmaktadır. Bilhassa okul öncesi dönemde gündelik yaşamlarının büyük bir bölümünü okulda geçiren çocuk için öğretmenler, çocukların sosyo-duygusal gelişimlerinde önemli düzeyde etkilidir. Okul öncesi dönem çocuk açısından öğretmen, bilgiyi aktaran kişi olmanın yanında, çocukların sosyo-kültürel açıdan davranış ve öğrenme becerileri edinmesine katkıda bulunan önemli bir rol modelidir (Vesely, Saklofske ve Leschied, 2013).

Okul öncesi dönem çocukları, kendileri için bir rol model olan öğretmenlerin davranış ve tepkilerini taklit ederken, öğretmenlerini gözlemleyerek onların duygularını ne şekilde ifade ettiklerini, nasıl yansıttığını, duygularıyla ne şekilde başa çıkabildiğini görmekte ve kendisi için bu tutum ve davranışları model olarak benimsemektedir. Bu kapsamda okul öncesi dönem çocukları için öğretmenler, duygusal zekanın desteklenmesi kapsamında önemli bir rol oynamaktadır. Okul öncesi dönem çocukların duygusal zeka yetilerinin önemsenmesi ve desteklenmesi, çocukların duygusal olarak sağlıklı bir kişilik sahibi olmalarına, topluma karşı bakış açılarını olumlu yönde geliştirmelerine, kendi motivasyonlarını sağlayabilmelerine ve sosyal yaşamı düzenleyen sosyal beceriler geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Tariq ve diğ., 2013; Macun ve Ulutaş, 2017).

2.2. Psikolojik İyi Oluş

Bu bölümde iyi oluş ve iyi oluşu oluşturan öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş, psikolojik iyi oluşla ilgili yaklaşım ve modeller, psikolojik iyi oluş yetileri ve okul öncesi dönemde psikolojik iyi oluşun geliştirilmesi incelenecektir.

2.2.1. İyi Oluş Kavramı

Bireyin bütünsel bir bakış açısı ile öz değerlendirmede bulunması, iyi oluş olarak açıklanmaktadır (Türkmen, 2012). Gündelik yaşantımızda kullanılan iyi oluş kavramı, iyi ve sağlıklı halde bulunma manasına gelir ve psikolojik iyi oluş mutluluk, hayat kalitesi şeklinde farklı ifadeler ile beraber tanımlanır. İyi oluş kavramını anlatan birden fazla kavram bulunması, psikoloji bilimi açısından istendik bir gelişme demektir. İyi oluş kavramı, literatüre bakıldığında zaman Özden iyi oluş, hayat kalitesi, yaşam doyum gibi ifadelerini bir arada kullanılmakta ve pozitif ruhsal durumda olma anlamına gelmektedir (Köylü, 2018).

İyi oluş hali, bireylerin hayatlarını anlamlı ve kıymetli hale getiren şeylerin neler olduğunu, sıkıntılı hayat şartları ile ne şekilde mücadele edileceği, kişilerin işlevselliğinin olumlu yönlerini ele almak amacıyla farklı alt boyutlar halinde ve çok yönlü olarak

açıklanmaya çalışılmıştır (Akın, 2009). İyi oluşa ilişkin iki türlü bakış açısı ortaya konmuştur. Bunlar, hazcılık ve psikolojik işlevselliktir.

Hazcılık, mutluluk ve zevki iyi oluşun esas şartı şeklinde görür ve ızdırap veren şeylerden kaçınarak mutluluğu odak noktasına almaktadır. Bu bakış açısına göre birey kendisinin belirlediği değer ve standartlar ile hayatını devam ettirmektedir. Bu değerler iyi oluş hali için oldukça önemlidir (Ryan ve Deci, 2001).

Psikolojik işlevsellik; bireyin kendini gerçekleştirme basamağına gelmesi için gayret göstermesi, işlevsel bir hal alması, zihinsel ve fiziksel olarak sağlıklı olması demektir. Bireyin esneklik ve değerler sistemiyle uyumlu bir hayat sürdürmesi, mental ve fiziki sağlık sahibi olması ve kendini gerçekleştirmesini içerir (Ryan ve Deci, 2001).

İyi oluş, insanlar ve toplumun birçok kesimi için anlamlı olan olumlu bir sonuçtur, çünkü bize insanların hayatlarının iyi gittiğini algıladıklarını söyler. İyi yaşam koşulları (örneğin barınma, istihdam) iyi oluş için esastır. Bu koşulların izlenmesi kamu politikası açısından önemlidir. Bununla birlikte, yaşam koşullarını ölçen pek çok gösterge, ilişkilerinin kalitesi, olumlu duyguları ve dayanıklılıkları, potansiyellerinin gerçekleştirilmesi veya yaşamdan genel memnuniyetleri gibi insanların yaşamları hakkında ne düşündüklerini ve hissettiklerini ölçmekte yetersiz kalmaktadır. İyi oluş genellikle, yaşam doyumunun küresel yargılarını ve depresyondan neşeye değişen duyguları içerir (Ryan ve Deci, 2001). İyi oluş kavramı, öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş olmak üzere iki bölüm altında ele alınmaktadır.

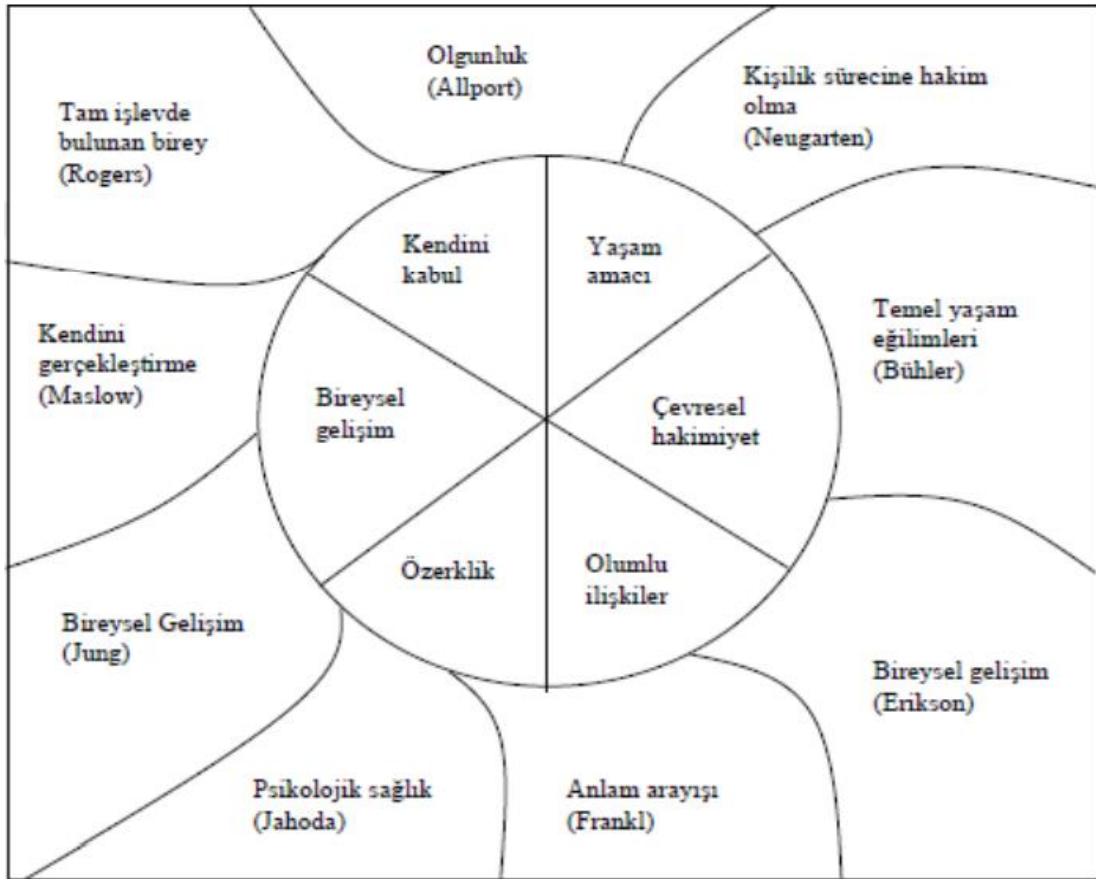
2.2.1.1. Öznel iyi oluş. Öznel iyi oluş, kişinin yaşam doyumunu ile sahip olduğu olumlu ve olumsuz duygulara ilişkin yaptığı öznel değerlendirmelerdir (Diener ve diğ., 2010). Öznel iyi oluş bireyin yaşamında karşılaştığı farklı olay ve durumlara karşı tepkisi, duyguları hayattan aldığı duyuma ilişkin fikirleri, çalışma hayatı, sosyal çevresi, özel yaşam gibi farklı konulara dair değerlendirmelerini içermektedir (Kuyumcu, 2012).

Bradburn'a (1969) göre öznel iyi oluş kavramı, kişinin hayattaki tecrübeleri sonucu şekillenen gerek pozitif gerek negatif hislerine dair yaptığı değerlendirmeler anlamına gelmektedir (Gündoğdu ve Yavuzer, 2012). Eğer bireyin bu tecrübeler sonrasında, pozitif hisleri negatif hislerinden daha fazla ise bu durum, söz konusu bireyin öznel iyi oluş düzeyinin yüksek olmasının bir göstergesi kabul edilmektedir. Öznel iyi oluş durumu, en başta öznel, başka bir deyişle bireyin şahsına özgüdür ve bu sebeple bu bireyin şahsi hayat tecrübeleri sonrasında ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak, öznel iyi oluş kavramı, yalnızca hayattaki tecrübelerin etkisine dair bir ifadenin çok ötesinde hayatın tüm niteliklerini ele alan

geniş kapsamlı bir ifadedir. Nitekim öznel iyi oluş, hem olumlu hem olumsuz anlamdaki faktörleri içermektedir (Gündoğdu ve Yavuzer, 2012).

2.2.1.2. Psikolojik iyi oluş. Öznel iyi oluş ile psikolojik iyi oluş birbiriyle ilişkili, bununla birlikte birbirinden farklı iki kavramdır. Temelinde hümanizmin olduğu bu iki kavramdan ilki olan öznel iyi oluş 1950’li yıllarda araştırma konusu haline gelirken, psikolojik iyi oluş ise 1980’li yıllarda araştırma konusu olmuştur (Keyes ve diğ., 2002). Öznel iyi oluş bireyin yaşamına yönelik bilişsel değerlendirmeleri tanımlarken; psikolojik iyi oluş ise bireyin sahip olduğu potansiyeli de dikkate alarak yaşam niteliğine yüklediği anlamı ifade etmektedir (Özen, 2010). Öznel iyi oluş hali, bireyin yaşamdan memnuniyet duyma durumu iken, psikolojik iyi oluş hali ise yaşamın varoluşsal zorluklarıyla başa çıkabilmesini belirtmektedir (Keyes ve diğ., 2002).

Ryff ve Singer (1998), pozitif psikolojik ve sosyal işlevsellik tanımlarının temel alındığı psikolojik iyi modeli geliştirmiştir. İlk başta yaşam boyut pozitif işlevsellik durumunu ifade etmek için kullanılan psikolojik iyi oluş kavramı, ilerleyen dönemde alanını genişleterek pozitif psikolojik sağlık durumunu da tanımlamaya başlamıştır (Keyes ve diğ., 2002). Ryff ve Singer’ın geliştirdiği psikolojik iyi oluş modeli temelinde çeşitli araştırmacıların teorik yaklaşımları bulunurken, bünyesinde ise altı boyut barındırmaktadır (Ryff, 1989; Ryff ve Singer, 2008). Psikolojik iyi oluşun teorik temelleri ve temel boyutları Şekil 2.1’de gösterilmektedir.

Kaynak: Ryff ve Singer, 2008; akt., Sarıkan, 2023

Şekil 2.1. Psikolojik İyi Oluşun Teorik Temelleri ve Temel Boyutları

Şekil 2.1’de psikolojik iyi oluşun teorik temelleri ve temel boyutları gösterilmektedir.

Alanyazında psikolojik iyi oluş kavramına yönelik farklı tanımların varlığı mevcuttur. Ryff’a (1989) göre psikolojik iyi oluş, optimal seviyede psikolojik işlevsellik ve deneyimdir. Diener ve Suh (1998) psikolojik iyi oluşu, bireyin yaşamını devam ettirme şekillerini değerlendirmesi bakımından yaşam doyumunun bilişsel unsuru olarak değerlendirirken; Dzuka ve Dalbert (2000) ise toplam bir hoşnutluk ve mutluluk veya kişinin psikolojik açıdan kendisini sağlıklı ve tatminkar olarak duyumsaması ve bu durumu yaşam kalitesi ve psikolojik durumları aracılığıyla yanıtması şeklinde tanımlamıştır. Keyes ve arkadaşlarına (2002) göre psikolojik iyi oluş, bireyin yaşamında karşılaştığı kişisel gelişim, anlamlı hedeflerin peşinden gitmek ve diğer bireylerle kaliteli ilişkiler kurma gibi varoluşsal sıkıntıların yönetilmesidir. Deci ve Ryan (2008) psikolojik iyi oluşu, yaşamı tam ve derin bir hoşnutluk durumu içinde yaşamak şeklinde tanımlamaktadır.

Huppert (2009) psikolojik iyi oluşu, iyi bir yaşamla ilişkilendirmektedir. Bu kavram, bireyin refahı ve etkili bir şekilde işleyişinin bir kombinasyonudur. Sürdürülebilir refah

anlayışı kapsamında bireyin kendisini her daim iyi hissetmesi içinde olması gerekmemektedir. Nitekim hayal kırıklığı, başarısız olma, üzünlük gibi olumsuz duygular da yaşam için doğal bir parça teşkil etmektedir. Söz konusu olumsuz duygularla başa çıkabilmek ise uzun vadeli iyiliğin gerçekleşmesi bakımından önemli bir gerekliliktir. Ancak psikolojik iyi oluştaki negatif duyguların zorlayıcı veya uzun süreli olması durumunda aracı rolü üstlenir ve bireyin hayatta kalma becerisine müdahale etmektedir.

2.2.2. Carol Ryff'in Psikolojik İyi Oluş Modeli

Ryff, literatürdeki en kapsamlı psikolojik iyi oluş modellerinden birini geliştirmiş, hazzı psikolojik iyi oluşun temeline koyan hedonik yaklaşımı eleştirmiş ve iyi oluşu salt yaşam doyumunu ya da mutluluk olarak görmeyi doğru bulmamıştır. Ayrıca olumlu ve olumsuz duygular arasındaki dengeye dayalı öznel iyi oluş yaklaşımlarını eksik bulmuş ve kendi çok boyutlu psikolojik iyi oluş modelini geliştirmiştir (Akın, 2009). Psikolojik esenlik, bireyin yaşam hedeflerini, potansiyelinin durumunu ve başkalarıyla karşılıklı bağlantılarının kalitesini içermektedir (Ryff ve Keyes, 1995).

Ryff'in psikolojik iyi oluş modeli, “ bireysel gelişim, yaşam amacı, başkalarıyla olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet ve özerklik” olmak üzere altı boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar aşağıdaki şekilde açıklanmaktadır (Ryff, 1989):

1. Kendini kabul: Bu boyut iyi oluş için bir ölçüt teşkil etmektedir (Demirci ve Şar, 2017). Olumlu davranışlar, psikolojik işlevsellik için gereklidir (Ryff, 1989). Bireyler farkındalık geliştirerek güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirebilir ve kabul edebilirler (Ryff ve Singer, 2008). Kendini kabul, bireylerin kendilerine ve hayata bakış açıları olarak tanımlanabilir (Yılmaz, 2016). Ryff'a (1989) göre kendini kabul boyutu, bireyin sağlıklı, kendisini gerçekleştirme imkanı bulmuş, işlevsellik seviyesi maksimum düzeyde olgun bireylerin gelişimine katkıda bulunmaktadır.

2. Bireysel gelişim: İnsanların gelişmesi ve olgunlaşması için yeteneklerinin geliştirilmesi ve sürdürülmesi olarak ifade edilmektedir (Ryff, 1989). Bu boyut, insanların kendi potansiyellerinin farkında olmalarını, yeni deneyimlere açık olmalarını ve yeteneklerini geliştirme çabalarını tanımlar. Psikolojik olarak en üst seviyede olmak gelişme ve büyüme ile ilgilidir ve insan yaşamı için en kritik çaba kendini gerçekleştirme çabasıdır ve bu durum birey için en yüksek hedeftir. Rogers (1961) bireysel gelişimin, bireyin psikolojik işlevlerinin azami seviyede gerçekleşmesi açısından önem arz eden içsel bir motivasyon olduğunu belirtmektedir. Kendi gelişimini sağlayan ve değiştirebilen insanların psikolojik işlevsellikleri daha yüksek olacaktır (akt. Yılmaz, 2016).

3. Yaşamdaki amaç: Bireylerin yaşamlarında onlara yol gösterecek bir amacı ve duyguları vardır (Ryff ve Essex, 1992). Frankl (2007) yaşamı anlamlı hale getiren hususun bireyin psikolojik özgürlüğü olduğunu ve her bir bireyin farklı yaşam amaçlarına sahip olabileceğini ifade etmiştir. Anlamlı bir yaşama sahip olan insanlar için olumsuz duygular dahi anlamlı olabilir. Bu düşünce, insanların belli bir yaşam amacı varsa üzgün hissettiklerinde, bu hedeflerin olumsuz ruh hallerine karşı koruyucu olacaktır.

4. Başkalarıyla olumlu ilişkiler: Başkalarıyla olumlu ilişkilerin boyutu, insanların diğer insanlarla ilişkilerinde olumlu, şefkatli, empatik, samimi ve güvenilir davranışlar sergilemesi, sevme yeteneği ve diğer bireylere karşı sahip olduğu mesuliyetlerinin bilincinde olması olarak belirtilebilir (Keyes ve diğ., 2002). Ayrıca bu ilişkiler aynı zamanda bir olgunluk kriteridir. Burada önemli bir nokta olumlu ilişkilerin sadece insanlarla değil, canlı ve cansız tüm varlıklarla kurulabileceğidir (Ryff ve Singer, 2008).

5. Çevre ustalığı: Bireyin kendi istek, amaç ve ihtiyaçlarına göre çevresini düzenleme ve seçme, çevresine uyum sağlama ve fırsatları kullanabilme becerisidir. Pozitif yaşlanma aynı zamanda bireyin çevresinden ne kadar yararlandığını da gösterir. Ayrıca bireyin çevresine hakim olması, birey için olumlu bir çerçeve çizdiğini göstermektedir (Ryff 1989).

6. Özerklik: Özerklik, bireyin kendi kararlarını verebilmesi, standartlar oluşturabilmesi ve yaşamını bu standartlara göre düzenleyebilmesidir. Bireylerin içsel olarak kontrol edildiği, bireyselliğe öncelik verdiği ve davranışın içten geldiği kabul edilmektedir (Ryff 1989). Jung (1976) özerkliği, kişilik gelişimi sırasında insanların önündeki korkuları ortadan kaldırma isteği olarak görmektedir. Rogers (1961) özerk konumda olan bireylerin, dış onaya gerek duymaksızın kendi görüşleri kapsamında değerlendirmeler yapabilirler (Yılmaz, 2016). Maslow'un kendini gerçekleştirme kavramında olduğu gibi, bağımsız bireylerin bağımsız tepki vermeleri ve toplum baskılarına direnmeleri gerekmektedir (Ryff ve Essex, 1992).

2.2.3. Psikolojik İyi Oluş Alt Boyutları

Bu bölümde araştırmada kullanılan psikolojik iyi oluş ölçeğinin alt boyutlarına yönelik kuramsal açıklamalara yer verilmiştir.

2.2.3.1. Fiziksel sağlık. Fiziksel sağlık, zorlanmadan fiziksel aktivite yapmak, sağlıklı ve dengeli beslenmek ve fiziksel olarak iyi hissetmek olarak tanımlanır (Atan, 2020). Fiziki olarak sağlıklı olunması ile motorsal becerilerin de etkili kullanımıyla paralel bir şekilde gelişmektedir (Health Act CHQ, 2018). Bu ilişki alanyazın tarafından da desteklenmektedir. Nitekim Ostir, Berges, Markides ve Ottenbacher (2006) psikolojik iyi

oluş ile düşük kan basıncı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirtirken, Lyubomirsky, King ve Diener (2005) gelişim sergileyen bağışıklık sistemi ile doğrudan ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Hills ve Argyle (1998) ise stres düzeyinin düşük olması ve olumlu duygulanım durumlarının, bireyin fiziki sağlığının olumlu yönde gelişiminde etkin rol oynadığını aktarmaktadır. Okul öncesi dönemden itibaren çocuklarda gerçekleştirilen araştırmalarda da, çocukların psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olması için fiziki sağlığın temel alındığı yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik girişimlerin varlığı görülmektedir (Henderson ve Sugden, 1992; Hullmann, Ryan, JRamsey, Chaney ve Mullins 2011; Henderson, Sugden ve Barnett, 2007; akt. Atan, 2020).

2.2.3.2. Düşük içselleştirme. Düşük içselleştirme anksiyete, çekingenlik, içe dönüklük, kaygı, depresyon, yoksunluk ve psikosomatik davranışların pozitif düzenlenmesidir (Atan, 2020). Okul öncesi dönem çocuklarda psikolojik iyi oluş unsurları olarak değerlendirilen psikolojik ve duygusal gelişim olgusu, içselleştirme davranışlarını da kapsamaktadır (Moore, 2013). Okul öncesi dönem çocuklarda içselleştirme davranışları olarak, endişe, ürkeklik, içine kapanık olma (Keenan ve Wakschlag, 2004), anksiyete, içe çekilme, psikolojik ve psikosomatik sorunlar (Wicks-Nelson ve Israel, 2003) olarak görülmektedir.

2.2.3.3. Düşük dışsallaştırma. Düşük dışsallaştırma, Öfke, öfke, saldırganlık gibi dışa dönük olumsuz durumlar karşısında duygularını kontrol ederek ve kuralları çiğneyerek çocukların davranışlarının olumlu düzenlenmesi olarak tanımlanmaktadır (Atan, 2020). Çocuklarda psikolojik iyi oluş unsuru olarak değerlendirilen psikolojik ve duygusal gelişim, düşük dışsallaştırma ile ilişkilidir (Moore, 2013). Okul öncesi dönemde genel itibarıyla “öfke patlamaları, dürtüsellik, karşı gelme” gibi belirtiler, dışsallaştırma davranışları belirtileri olarak değerlendirilmektedir (Keenan ve Wakschlag, 2004).

2.2.3.4. Öz düzenleme. Öz düzenleme, bireyin saptadığı hedeflere ulaşma hususunda dikkat gibi bilişsel becerileri aktif olarak kullanabilme, hedefe ulaşmada istenmeyen bir eğilime yol açabilecek mevcut duygu, davranış ve düşünceleri kontrol edebilme, sevinç, üzüntü ve neşe gibi duyguların yoğunluğunu kontrol edebilme olarak tanımlanmaktadır (Atan, 2020). McClelland ve Cameron (2012), öz düzenlemenin sosyal beceriler ve öğrenmede başarı sahibi olunması için birey için gerekli davranışları ifade ettiğini belirtmektedir. Bu kapsamda öz düzenleme davranışları, dikkat, engelleyici kontrol ve çalışma belleği becerilerinin yönetilmesi ve bu hususta yönlendirilmesi davranışlarını kapsamaktadır (McCelland ve Cameron, 2012; Skibbe, Connor, Morrison ve Jewkes, 2011).

Okul öncesi dönem çocuklar bakımından değerlendirildiğinde, bilinçli öz düzenleme davranış sahibi olan çocukların, gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirildiği görülmektedir (Berk, 2013; Mayr ve Ulich, 2009).

2.2.3.5. Sosyal yetkinlik-yardımlaşma. Sosyal yetkinlik-yardımlaşma, yetişkinlerden onay beklemeden özerk karar vermek, çevresindekileri dinlemek ve uygun sözlü geri bildirim vermek, merak ettikleri konularla ilgili davranışlar üretmek, diğer çocuklar ve yetişkinlerle olumlu etkileşimler kurmak ve başkalarıyla kolayca etkileşimi başlatmak olarak tanımlanır (Atan, 2020). Okul öncesi dönem çocuklarda psikolojik iyi oluşun incelendiği araştırmalarda sosyal yetkinlik-yardımlaşma boyutunun, temel bir boyut olarak değerlendirildiği dikkati çekmektedir (Lui ve Fernando, 2018). Alanyazında sosyal yetkinliğin farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Çorbacı Oruç (2008) sosyal yetkinlik için, başarılı kişilerarası ilişkilerde gereken amaç ve araçları seçerek kullanabilme becerisi olarak tanımlarken; Sheridan ve arkadaşları (2010) sosyal yetkinliği, bireyin aile içi ve sosyal çevresinde ilişki kurma hususundaki yetkinliği olarak tanımlamaktadır.

2.2.3.6. Bilişsel yetkinlik. Bilişsel yetkinlik, ilişki, hatırlama, planlama ve dinlediğini anlama becerileridir (Atan, 2020). Psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek bireylerin, karşılaştığı sorunlara çözüm yolları bulma hususunda etkili bir unsur olan yetkinliklerinin gelişim gösterdiği görülmektedir (Baas, De Dreu ve Nijstad, 2008).

2.2.3.7. Değer davranışları. Değer davranışları, çocukların günlük yaşamda yaygın olarak kabul gören, düşünce, duygu ve davranışlarını bu değerler çerçevesinde düzenleyerek sosyalleşme açısından olumlu özelliklere sahip işbirliği, paylaşma, sorumluluk gibi belirli değerlerin kullanılması olarak tanımlanmaktadır (Atan, 2020). Değerler ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin değerlendirildiği araştırmalar incelendiğinde, bireylerarası yardımlaşmanın stres düzeyini azalttığı ve psikolojik iyi oluş düzeyini ise artırdığı sonucuna ulaşılmaktadır (Burke ve Weir, 1977; akt., Atan, 2020).

Okul öncesi dönem çocuklarda değerler, temel olarak bilişsel, duygusal ve eyleme yönelik olmak üzere üç boyutta incelenmektedir. Okul öncesi dönem çocuklarda kendilik algısının gelişimi, duygularını ifade edebilmeleri, diğer bireyleri anladıklarını hissettirebilmesi, kendisiyle barışık bir yapıya sahip olması, öz denetim becerileri olan, olası sorunların çözülmesi ve mantıksal kurgulamalarda bulunabilmek maksadıyla çeşitli değerlere sahip olunması oldukça önemlidir. Okul öncesi dönem çocuklarının ait olduğu toplumun değerlerini benimseyebilmesi ve kendisinin sergilemesi beklenen davranışları göstermesi bakımından belirli değerleri barındırması önemlidir. Okul öncesi dönem

çocukların ait oldukları toplumsal yapının değerlerini edinmesi ve beklendik davranışları sergileyebilmesi hususunda ise sosyalleşme süreci aktif rol oynamaktadır (Uyanık Balat, 2005). Okul öncesi dönem çocuklarının çeşitli değerleri benimsemesi durumunda karar alma sürecinde kendileri aktif rol oynamakta, özgüven ve problem çözme becerilerine sahip olmakta ve tüm bu unsurlar ise mutluluklarında etkili olmaktadır (Alpöge, 2011).

2.2.3.8. Psikolojik dayanıklılık. Psikolojik dayanıklılık, hayata etkili uyum sağlamak ve günlük yaşam stresörleriyle mücadele ederek kazanabilmek olarak tanımlanmaktadır (Atan, 2020). Psikolojik dayanıklılık becerisinin, çocuklarda kontrol duygusu oluşturma ve özerklik kazanma gibi psikolojik iyi oluşu meydana getiren bir bileşen olduğu ifade edilmektedir (Jané-Llopis ve Braddick, 2008).

2.2.3.9. Yaşam doyumu. Yaşam doyumu, aile, arkadaşlar ve okul hayatında hissedilen olumlu etki ve başkalarıyla ilişkiler olarak tanımlanır (Atan, 2020). Ryff (1989) yaşam doyumunun, yetişkin bireylerin iyi oluşlarının tanımlanmasında temel bir değişken olarak değerlendirildiğini belirtmektedir. Bilhassa öznel iyi oluşa yönelik araştırmalar için temel bir değişken olarak değerlendirilen yaşam doyumu, bireyin sahip olduğu standartlara göre yapmış olduğu bilişsel bir değerlendirmesidir (Huebner, 1994).

2.2.4. Okul Öncesi Eğitimde Psikolojik İyi Oluşun Geliştirilmesi

İyi oluş kavramı, bireyin psikolojik sağlığı için merkezi bir konumdadır (Diener ve Biswas-Diener, 2008). Bu kapsamda, yaşamın ilk döneminde bireyin zihinsel ve psikolojik yapısı üzerinde etkili olan etkenler değerlendirildiğinde, iyi oluş kavramı önemli bir yer tuttuğu görülmektedir (Abed, Pakdaman, Heidari ve Tahmassaian, 2016). İyi oluş, okul öncesi dönemi içeren ve bireyin doğumundan sekiz yaşına kadar olan bütünsel gelişimin önemli bir parçasıdır. Bununla birlikte bireyin özdüzenleme ve olumlu sosyal ve duygusal gelişiminin artırılmasıyla doğrudan ilişkilidir (Victoria State Government, 2016).

Okul öncesi dönem çocukların psikolojik iyi oluşları, gelişimsel süreçleri ve eğitimsel uygulamaların kalitesi bakımından da önemli bir gösterge olarak değerlendirilmektedir (Van Sanden ve Joly, 2003). Nitekim okul öncesi dönem çocuklarda yüksek psikolojik iyi oluş, özgüven, özsaygı, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında çeşitli bileşenleri barındırmaktadır. Bu kapsamda psikolojik iyi oluş, çocuğun tüm fiziki, zihinsel ve psikolojik olmak üzere tüm gelişim alanları ile sosyal ilişki durumlarını içeren farklı teorik bakış açıları doğrultusunda çok yönlü olarak değerlendirilmesi gereken bir kavram olarak ön plana çıkmaktadır (Schweiger ve Graf, 2015).

Dwivedi ve Brinley Harper (2004), çocuklarında iyi oluş yeterlilikleri olarak psikolojik duygusal, yaratıcı, zihinsel ve psikolojik açıdan sağlıklı gelişim sahibi olunması, bireylerarası ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri devam ettirebilmesi, çocuğun tek başına bireysel faaliyetleri başlatabilmesi, bu faaliyetleri gerçekleştirebilmesi ve öğrenebilmesi, diğer bireyleri fark edebilmesi, empati yapabilmesi, doğru ve yanlış arasında ayırım yapabilmesi, yaş düzeyine göre karşı karşı gelinen olası zorlayıcı deneyimlerle başa çıkabilmeyi denemesi ve öğrenebilmesi olarak belirtmektedir. Bu kapsamda çocuklarda yüksek ve güçlü düzeyde iyi oluşun sağlanması için, özgüven sahibi olunması, akranları ve yetişkin bireylerle olumlu ilişkiler kurabilmesi, sabır ve konsantrasyon ile sosyal ve duygusal sorunları çözüme gibi becerilerin gelişiminin desteklenmesi önemlidir (Shonkoff ve Phillips, 2000). Nitekim çocukların sahip oldukları bilişsel yeterlilik göstergeleri, çocukların öğrenme, problem çözümü ve bağlamlarına bilişsel olarak uyum gösterme becerilerine yönelik özdeğerlendirmeleri içermektedir (Chu, Saucier ve Hafner, 2010).

Çocuğu bir bütün olarak tüm yönlerden eğitimi, okul öncesi dönem çocukluk eğitiminin, çocukların akademik alanda başarılı olmalarının da ötesine geçerek, eğitimcilerin kaliteli eğitimin temel bileşenleri olarak çocuğun sosyal ve duygusal sağlığının ve psikolojik iyi oluşlarının geliştirmesini gerektirir. Bu görüş, okul öncesi dönem eğitiminin evrensel bir anlam kazanmasına ve çocukların bütünsel gelişimini sağlayan okul öncesi çocukluk eğitimi uygulamalarını koordine etmek ve başarmak için devamlı gelişim imkanı sunmaktadır.

Günümüzde hemen hemen tüm çocuklar okula gitmekte ve günün 6-7 saatini bu öğrenme ortamında geçirmektedir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, okul öncesi dönem çocuğun psikolojisinin okul müfredatına dahil edilmesi, çocuğun refahı üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır (Fauth ve Thompson, 2009). Çocukların psikolojik iyi oluşunu ve refahını sürekli olarak geliştirmek için bilinçli çaba gösteren bir okul, sağlıklı bir yaşam ve öğrenme ortamı olma kapasitesini güçlendirmektedir. Okullardaki öncelik, temel olarak bireysel ve sistemik düzeyde erken teşhis olmalıdır. Buradaki amaç, çocuğun davranışlarında olumlu değişikliklerin sağlanması ve sahip oldukları potansiyelleri en üst düzeye getirilmesidir (Wassell ve Dodge, 2015).

Okul ortamının psikolojik iyi oluş üzerindeki bir diğer etkisi de, çocukların gelecekteki olumsuz sonuçların önlenmesine yönelik uygulamalar geliştirilmesidir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, okul öncesi dönem çocuklarına uygulanacak okul danışmanlığı program ve politikaları, hem öğrenciler hem de okul düzenini oluşturan aile ve öğretmenler için yarar sağlayan ortak çabaları teşkil etmektedir (Wassell ve Dodge, 2015).

Nitekim çocukların psikolojik iyi oluşunun önemli bir yönü, tutarlı, duyarlı ve duyarlı yetişkinlerle olan ilişkilerinin ve etkileşimlerinin önemidir (Adler, 2019). Benzer olarak Green (2014), psikolojik iyi oluş eğitiminin öğrencilerin ve diğer tüm paydaşların dayanıklılığını ve esenliğini artırmayı amaçlayan, eğitim ortamına iyilik biliminin uygulanması olarak tanımlamaktadır. Söz konusu tanım, çocuğun refahına ek olarak, eğitim süreci içindeki tüm paydaşların psikolojik iyi oluşlarına odaklanmaktadır.

2.3. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde duygusal zeka ve psikolojik iyi oluşa yönelik yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen araştırmalar incelenecektir.

2.3.1. Duygusal Zeka ile İlgili Araştırmalar

Bu bölümde duygusal zeka ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar incelenecektir.

2.3.1.1. Duygusal zeka ile ilgili yurt içi araştırmalar. Ulutaş (2005) tarafından yapılan bir araştırmada, okul öncesi eğitime devam eden altı yaş çocuklarına verilen duygusal zeka eğitiminin duygusal zeka puanlarına etkisi incelenmiştir. Soruşturmaya 120 yaş altı 120 çocuk katıldı. Araştırmanın bulguları, duygusal zeka eğitimi alan çocukların duygusal zeka düzeylerinin oldukça yüksek olduğunu ortaya koydu. Bir ay sonra tamamlanan kalıcılık son testinde de duygusal zeka eğitiminin etkilerinin devam ettiği gösterilmiştir. Sosyo-demografik özelliklere göre yapılan değerlendirmede anne ve baba eğitim durumu, sosyoekonomik durum ve cinsiyete göre çocukların duygusal zeka puanlarında belirgin bir fark bulunmadı.

Ulutaş ve Ömeroğlu (2012) tarafından yapılan başka bir araştırmada, 6 yaşındaki çocukların duygusal zeka düzeyleri ile anne ebeveynlik tarzı, duygusal zeka ve ev ortamı arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, çocukların duygusal zeka düzeylerinin kısmen cinsiyet farklılıklarından etkilendiği ve kız çocuklarının duygusal farkındalık açısından erkeklere göre daha üstün olduğu belirlenmiştir. Ev ortamının çocukların duygusal zeka düzeyleri üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmüş, aşırı korumacı tutum sergileyen annelerin çocuklarının duygusal zeka düzeyleri ile olumsuz bir ilişki içinde olduğu ve annelerin duygusal zeka düzeylerinin artmasıyla çocuklarının da duygusal zeka düzeylerinin arttığı saptanmıştır.

Akaydn (2015) tarafından yapılan başka bir araştırmada 6 yaşındaki çocukların duygusal zekaları ve annelerinin mizah anlayışları incelenmiştir. Araştırmaya 206 çocuk ve anneleri katıldı. Araştırmanın bulguları, çocukların duygusal zekası, yüzleri ve annelerin yıkıcı mizah alt boyutlarının kötü bir ilişkiye sahip olduğunu göstermiştir.

şen ve Özbey (2017) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, okul öncesi dönemdeki çocukların duygusal zeka düzeyleri ile akranlarıyla ilişkileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma, 298 okul öncesi dönem çocuğundan oluşan bir örneklem üzerinde yürütölmüştür. Sonuçlar, duygusal zeka puanının arttıça, çocukların akranlarıyla olan olumlu ilişkilerinin de arttığını göstermektedir. Cinsiyet değişkenine göre, kız öğrencilerin "hikayeler" testinden aldığı puanların erkek çocuklardan daha yüksek olduğu görölmüştür. Yaşanılan yer değişkenine göre ise, ilçede yaşayan çocukların duygusal zeka toplam puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Türkmen ve Ulutaş (2018) tarafından yapılan bir başka araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zekaya bakış açılarını inceledi. Araştırmanın örneklemini 15 öğretim elemanı oluşturmuştur. Sonuçlar, eğitmenlerin duygusal zeka becerilerine ilişkin bilgilerinin düşük olduğunu ve öncelikle duygusal zekanın "duyguları anlama" özelliğine odaklandıklarını göstermiştir. Eğitmenlere göre, duygusal zeka ile ilgili olarak en sık karşılaştıkları sorunlar arasında kural çiğneme, düşmanlık ve şiddet, paylaşmama, internet bağımlılığı ve kültürel farklılıklara sayđı göstermeme yer alıyor. Ek olarak, eğitmenlerin aktivite planlama ve duygusal zekaya yardımcı olacak kaynakların sağlanması konusunda zorlandıkları gösterilmiştir. Ayrıca davranış yönetimi ve iletişim hakkında daha fazla konuşmayı tercih ederler. Öğretmenler, çocukların duygusal zekasını geliştirmek için kendileri ve araştırmaları için seminer ve kurs gibi etkinliklere ihtiyaçları olduğunu söylediler.

Türkmen ve Özbey (2018) tarafından yapılan bir diğer araştırmada, okul öncesi eğitim dönemindeki çocukların duygusal zeka düzeyleri, öğretmenlerinin çeşitli özelliklerine göre incelenmiştir. Araştırma, 60-72 aylık 300 çocuk ve 17 okul öncesi öğretmeninden oluşan bir örneklem üzerinde yürütölmüştür. Sonuçlar, çocukların duygusal zeka düzeylerinin öğretmenlerin yaş, kıdem, fiziki koşullardan memnuniyet duyma ve duygusal zekaya yönelik etkinliklere yer verme sıklığı gibi değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiğini göstermiştir. Ayrıca, okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zekayı anlama, empati ve iletişim boyutları açısından önem verdikleri saptanmıştır.

Annelerin duygusal sosyalleştirme pratikleri ile okul öncesi 4-5 yaş arası çocukların duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkiye Büyükbiçer (2019) tarafından farklı bir araştırmada bakılmıştır. Araştırmanın örneklemini 4-5 yaş arası 229 çocuk oluşturmuştur. Çalışmanın bulguları, çocukların duygusal zeka düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğunu ve bir dizi sosyodemografik faktöre bağlı olarak değiştiğini göstermiştir. Çocukların duygusal zeka düzeylerinin ebeveynlerin yaşından, kardeş sayısından, annenin iş pozisyonundan veya kardeş sayısından etkilenmediği gösterildi. Annelerin çocuklarının olumsuz duygularını yönetme derecesi ile duygusal olarak ne kadar zeki oldukları, önemli ölçüde ilişkili olduğu gösterilmiştir.

Çizgi film temelli etkinliklerin okul öncesi çocukların duygusal zeka ve iletişim becerileri üzerindeki etkisi Kocaman Gelir (2019) tarafından araştırılmıştır. Gençlerin duygusal zeka ve iletişim becerilerini ölçmek için çalışmada çizgi film tabanlı uygulamalar, yarı yapılandırılmış görüşme formu, belge analizi ve gözlem formları kullanıldı. Çizgi film tabanlı uygulama kullanan deney grubundaki çocuklar ile maruz kalmayan kontrol grubundaki çocukların son test sonuçları karşılaştırıldığında çizgi film tabanlı uygulama kullanımının olumlu yönde etkilediği görülmüştür. deney grubu çocuklarının duygusal zeka ve iletişim becerileri üzerine.

Tekay Kara (2022) tarafından yapılan bir araştırmada, mutlu bir çocukluk geçirmiş kişilerde duygusal zeka ile kişinin duygularını kontrol etme kapasitesi arasındaki bağlantı araştırılmıştır. Örneklem olarak 486 katılımcı kullanılarak çalışma gerçekleştirilmiştir. Bulgular, mutlu bir çocukluk geçirenlerin ortalama düzeyde bir duygusal zekaya ve duygularını kontrol etme kapasitesine sahip olduğunu gösteriyor.

2.3.1.2. Duygusal zeka ile ilgili yurt dışı araştırmalar. Reker (2002) çocukların duygusal bölümleri (7-18 yaş), deneyimledikleri güvenli bağlanma derecesi ve hem içsel hem de dışsal davranış sorunları arasındaki bağlantıları araştırmış görünüyordu. Araştırmanın örneklemini 205 anne ve çocukları oluşturdu. Çalışmanın bulguları, çocuklarda duygusal zeka, istikrarlı bağlanma ve hem iç hem de dış davranış sorunları arasında bir bağlantı olmadığını ortaya koydu. Bununla birlikte, bağlanma ile dışa dönük davranış sorunları arasında güçlü bir bağlantı olduğu gösterildi.

Van der Zee, Thijs ve Schakel (2002) tarafından yapılan araştırmada bireysel ve diğer duygusal zeka derecelendirmelerinin akademik zeka ve kişilik ile ilişkisini ve ayrıca duygusal zekanın akademik ve sosyal başarıyı tahmin etmede akademik zeka ve kişiliğin ötesinde artan geçerliliği incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 116 üniversite öğrencisi

oluşturmaktadır. Yapılan analiz sonucunda empati, özerklik ve duygusal kontrol olmak üzere üç duygusal zeka boyutu belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre, duygusal zeka ve akademik zeka arasındaki ilişki arasında anlamlı ilişkinin düşük düzeyde olduğu; akademik zeka düzeyinin düşük ve duygusal zeka ile anlamlılık düzeyinin tutarsızlık sergilediği; duygusal zeka boyutlarının başta dışadönüklük ve duygusal istikrar alt boyutları olmak üzere, Beş Büyük (The Big Five) ile güçlü bir ilişki içinde olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, duygusal zekanın bazı yönlerinin, geleneksel akademik zeka ve kişilik ölçümlerinde iyi çalıştığı ve hem sosyal hem de akademik başarı üzerinde etkisi olduğu gösterilmiştir.

Miller ve diğerleri tarafından yapılan bir araştırmada. (2006), düşük gelirli anaokullarına giden küçük çocuklarda duygusal zeka ile sınıf davranışı arasındaki ilişki değerlendirildi. Örneklem olarak 60 okul öncesi çocuğu kullanılarak çalışma yürütülmüştür. Bulgular, duyguları tanımlama ve kontrol etme kapasiteleri açısından, çocukların duygusal yeteneklerinin sınıf içi davranışları güçlü bir şekilde yordadığını göstermiştir. Sınıfta kişinin duygularını ve sosyal becerilerini kontrol etme kapasitesinin, sınıftaki olumsuz duyguları ifade etme davranışları ve saldırgan davranışlar gibi, önemli ölçüde ilişkili olduğu gösterildi. Kişinin duygularını kontrol etme yeteneği ile agresif davranışının negatif korelasyon gösterdiği gösterildi.

Petrides ve arkadaşları (2006) tarafından yapılan bir başka araştırmada ise, çocukların akranlarıyla ilişkilerinde duygusal zekanın etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 160 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, duygusal zeka düzeyi yükseldikçe öğrencilerin akranlarıyla yardımsever ve liderlik davranışları şeklinde olumlu ilişkiler kurma durumunun arttığı, aynı zamanda agresif ve yıkıcı antisosyal davranış puanlarının azaldığı belirlenmiştir. Yani, duygusal zeka düzeyi yüksek öğrencilerin akran ilişkilerinin olumlu yönde geliştiği gözlemlenmiştir.

Salguero, Extremera ve Berrocal (2012), duygusal zeka ile depresyon arasındaki toplumsal cinsiyet aracılı bağlantıya baktıkları ikinci bir araştırma yürüttüler. Araştırmanın örneklemini hem lise hem de üniversiteden 620 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın bulguları, duygusal zekanın öğrencilerin cinsiyetinden önemli ölçüde etkilendiğini gösterdi. Kadınların erkeklerden daha iyi duygusal zekaya sahip olduğu söylenir. Zayıf duygusal zekaya sahip erkeklerin bu ilişkide daha yüksek bir depresyon oranına sahip olduğu gösterildi. Başka bir deyişle, duygusal zekası zayıf olan erkeklerde depresyonla bu ilişkinin görülme sıklığı daha yüksektir. Öğretmen adaylarında duygusal zeka ile öğretme yeteneği arasındaki ilişkiye Ponmozhi ve Nellaiyapen (2014) tarafından yapılan araştırmada

bakılmıştır. Araştırmanın örnekleminde 622 öğretmen adayı bulunmaktadır. Araştırmanın bulguları ışığında, duygusal zeka ve öğretme becerilerinin olumlu ve önemli bir ilişkiye sahip olduğu bulunmuştur. Araştırmalara göre, öğrenme, risk alma, işbirlikçi, liderlik ve benimseme öğretme niteliklerinin geliştirilmesi, duygusal zekası yüksek öğretmen adayları tarafından tercih ediliyor.

Garaigordobil (2020) tarafından yapılan araştırmada ergenlik döneminde içsel duygusal zeka cinsiyet farklılıkları, diğer değişkenler ve öngörücülerle bağlantısı araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini 12-17 yaş grubundaki 2283 ergen oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre kızların daha çok duygusal dikkat kapasitesine sahip olduğu, ancak duygusal anlama ve duygu düzenlemede cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olmadığı; 12-14 yaş grubundaki ergenlerin, 15-17 yaş grubundaki ergenlere göre anlama ve duygu düzenleme kapsamında daha yüksek puanlar sergilediği; anksiyete, depresyon, şiddet gibi sorunları için psikoloğa başvuran ergenlerin duygu düzenlemelerinin daha düşük olduğu; Düşük İçsel Duygusal Zekaya sahip ergenlerin daha az empati, benlik saygısı, dışadönüklük, açıklık, uzlaşma ve sorumluluk sergiledikleri, işbirlikçi ve pasif çatışma çözme stratejilerini daha az kullandıkları ve ebeveynlerinin çocuklarına karşı düşük düzeyde kabul-sevginin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bireylerin ayrıca daha fazla zorbalık/siber zorbalık ve antisosyal davranışlarda buldukları belirtilmiştir. Yüksek içsel duygusal zekayı işbirlikçi çatışma çözme stratejileri, dışadönüklük, sorumluluk, açıklık ve empati gibi özellikler ve yüksek düzeyde anne kabul-sevgisi değişkenlerinin yordadığı belirtilmiştir.

2.3.2. Psikolojik İyi Oluş ile İlgili Araştırmalar

Bu bölümde psikolojik iyi oluş ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar incelenecektir.

2.3.2.1. Psikolojik iyi oluş ile ilgili yurt içi araştırmalar. Koç, Yıldırım, Yıldırım, Otrar ve İrin (2015) tarafından yapılan bir araştırmada ergen benlik kurgusu ile psikolojik sağlamlık arasındaki bağlantıya bakılmıştır. Araştırmada kullanılan örnekleme 14-18 yaş aralığındaki 945 genç oluşturmuştur. Bulgular, ilişkisel ve otonom-ilişkisel benlik kurgusu ve dayanıklılık arasında güçlü ve olumlu bir bağlantı olduğunu göstermiştir. Erkeklerin daha özerk benlik kurgularına sahipken, kızların daha güçlü psikolojik dayanıklılığa ve daha ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurgularına sahip olduğu gösterilmiştir. Bununla birlikte, özerklik ile Ergen Dayanıklılığı aile desteği puanı arasında önemli bir ters bağlantı keşfedildi.

Sönmez ve Ceylan (2017) farklı bir araştırmada okul öncesi çocukların iyi olma hallerine ilişkin öğretmenlerin değerlendirmelerini incelediler. Çocukların gözlemleri ve öğretmenlerin odak grup görüşmeleri, çalışma verilerinin kaynağı olmuştur. Araştırmacılar odak grup görüşmeleri için sorular yazdılar. Görüşmelerden elde edilen bulgulara ve öğretmenlerin iyilik hali ve katılımına ilişkin gözlemlere dayanarak, sözel, yüz ve beden dili ifadelerinin iyilik hali için birincil kriterler olduğuna karar verildi.

Başka bir araştırma olan Atan (2020), 5-6 yaş arası çocuklar için bir psikolojik iyi oluş modeli oluşturulmasının yanı sıra çocukların psikolojik iyi oluşları ile ego durumları, ebeveyn ve öğretmen kişilik türleri ve dereceleri arasındaki ilişkilere baktı. psikolojik sağlık. Araştırmanın bulguları, çocukların psikolojik sağlığının, ebeveynlerin ve öğretmenlerin ego durumları ve kişilik özellikleri tarafından güçlü bir şekilde tahmin edildiğini gösterdi. Ayrıca, çocukların psikolojik sağlıkları ile ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik sağlıkları arasında güçlü bir bağ olduğu gösterilmiştir.

Erata ve Zbey (2020) tarafından yapılan bir araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının sosyal-duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlık düzeylerinin çocukların çeşitli sosyo-demografik faktörlerine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırmada kullanılan örnekleme 315 çocuk oluşturdu. Bulgular, psikolojik sağlık ve sosyal-duygusal iyi oluş derecelendirmelerinin çocukların cinsiyetine ve sahip oldukları kardeş sayısına bağlı olarak önemli ölçüde değişmediğini göstermiştir. Ancak 60-72 aylık çocuklar ile üç yıldır okul öncesi eğitimde olanların oldukça büyük bir fark gösterdiği gösterilmiştir. Ayrıca, anne ve babaları üniversite mezunu olanların, babaları profesyonel meslek grubunda olanların ve annesi çalışan çocukların anne ve baba eğitim durumundan anlamlı düzeyde yararlandıkları saptanmıştır.

Çelik (2021) tarafından yapılan bir araştırmada, 5-6 yaş çocuklarının okula uyum, öğrenme davranışları ve psikolojik iyi oluş değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma, 263 çocuktan oluşan bir örneklem üzerinde yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar, okula uyumun konsantrasyon problemleri ve yıkıcı/istenmeyen davranışlar alt boyutları ile psikolojik iyi oluş ölçeğine ait tüm alt boyutlar arasında negatif yönde ilişki olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda, olumlu sosyal öğrenme davranışları alt boyutunun, psikolojik iyi oluş ölçeğinin tüm alt boyutları ile pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki gösterdiği tespit edilmiştir.

Zoul (2022) tarafından yapılan başka bir araştırma, ebeveyn-çocuk ilişkileri, çocukların psikolojik iyi oluşları ve okul öncesi yıllarda ailelerle ilişkili faktörler arasındaki bağlantıya baktı. Araştırmanın bulguları, çocukların cinsiyeti, yaşı ve kardeş sayısı gibi faktörlerin çocukların “Sosyal Duygusal İyi Oluş” ve “Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği” puanları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Özellikle “Sosyal Duygusal İyi Oluş” ve “Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği”nin duygusal istikrar/stresle başa çıkma boyutunda cinsiyetler arası istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve kardeş sayısı arttıkça ölçekten alınan toplam puanların düştüğü görülmüştür. . Dahil edilen faktörlere rağmen, ebeveyn-çocuk bağlantı derecelerinin önemli ölçüde farklı olmadığı gösterilmiştir.

Helikopter ebeveynlik tarzı ile üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları ve yaşam doyumları arasındaki ilişki, Gençdoan ve Gülbahçe (2021) tarafından farklı bir çalışmada incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 418 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Bulgular, helikopter ebeveynlik tarzının psikolojik sağlık ve yaşam mutluluğu üzerinde etkisi olduğunu göstermiştir.

Taştüner (2021) tarafından yapılan farklı bir çalışmaya göre Covid-19 dönemi boyunca 3-6 yaş arası çocukların psikolojik sağlıkları ve sosyal-duygusal dayanıklılıkları incelendi. Çalışmaya 3-6 yaş arası küçük çocuklardan oluşan bir örneklem alındı. Sonuçlar, çocukların sosyal-duygusal iyi oluş ve dayanıklılık ölçeğinin özdenetim alt boyut puanlarının daha yüksek olmasıyla, iletişim, özdenetim, girişkenlik, duygusal istikrar ve görev yönetimi alt boyutları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. diğer alt boyut puanlarından daha fazladır.

2.3.2.2. Psikolojik iyi oluş ile ilgili yurt dışı araştırmalar. Siddique ve D'arcy (1984) tarafından yapılan bir çalışmada stresin ruh sağlığı üzerindeki etkisi araştırılmış ve bu çerçevede ergenlerin ailelerinden, okullarından ve akran gruplarından stres alguları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki araştırılmıştır. bakıldı. Çalışmaya Kanada kırsalından 1038 genç katıldı. Bulgular, her türlü stresin, özellikle ailevi stresin, bir kişinin psikolojik sağlığı üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermiştir. Ayrıca cinsiyet değişkeninin kişilerin psikolojik sorunlarını yordadığı iddia edilmiştir.

Vandewater ve Lansford (1998) tarafından yapılan başka bir çalışmada, aile çatışması ve aile yapısının çocukların psikolojik iyi oluşları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 10-17 yaş aralığındaki 618 çocuk oluşturdu. Bulgular, ebeveyn anlaşmazlığının psikolojik sağlık üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermiştir. Yüksek düzeyde aile çatışması olan çocukların, akranlarının zorluk boyutları, içselleştirme ve

dışsallaştırma davranışları ve diğer faktörlerle karşılaştırıldığında daha kötü psikolojik iyi oluş düzeylerine sahip oldukları gösterilmiştir. Ebeveyn sıcaklığı faktörünün, cinsiyete göre analiz edildiğinde, erkek çocuklarda ebeveyn çatışması ile psikolojik iyi oluş arasında doğrudan, kızlarda ebeveyn çatışması ile psikolojik iyi oluş arasında dolaylı bir ilişki olduğu gösterilmiştir.

Ebeveynlerin çocuklarıyla etkileşimleri ile çocukların psikolojik sağlığı arasındaki ilişki, Van Wel ve arkadaşları tarafından yapılan başka bir araştırmada incelendi. Araştırmanın örneklemini 12-24 yaş arası 1688 kişi oluşturdu. Ebeveyn-çocuk bağ değişiminin kalitesinin çocukların duygusal refahı üzerinde bir etkisi olduğu, çalışma bulgularına dayanılarak bulunmuştur. Ebeveyn-çocuk etkileşimlerinin gelişimi ve çocukların refahının birbiriyle ilişkili olduğu gösterilmiştir. Ek olarak, ergenlerin ebeveynleri ile bağları bozulduğunda iyilik düzeylerinin düştüğü gösterilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre, kızların psikolojik iyi olma hallerinin ebeveynlerden kalıcı olarak etkilendiği, ancak erkeklerin ebeveynleri ile olan duygusal ilişkilerinin kızlara göre daha fazla dalgalandığı gösterilmiştir.

Roothman, Kirsten ve Wissing (2003) tarafından cinsiyetin psikolojik iyi oluş üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, erkekler fiziksel benlik kavramı, olumlu otomatik düşünceler, yapıcı düşünme, bilişsel esneklik, toplam benlik kavramı ve dayanıklılık ölçeklerinde daha yüksek puan alırken, kadınlar duygusal ifadeler, bedensel belirtiler ve dini iyilikte daha yüksek puan aldı. - Terazi olmak. Tutarlılık, yaşam doyumu, duygusal denge, duygusal zeka, öz-yeterlik ve öz-kavram ve dayanıklılığın sosyal yapılarının ise cinsiyet değişkeni ile ilişkisiz olduğu gösterilmiştir.

Prince-Embury (2009) tarafından yapılan başka bir araştırmada, 9-14 yaş arası çocukların ailelerinin eğitim düzeyleri ile psikolojik iyi olma düzeyleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Araştırmanın örnekleminde 450 çocuk vardı. Bulgular, çocuğun psikolojik iyi oluşu ile ebeveynlerin eğitim düzeyi arasında önemli bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Çocukların sosyal ve psikolojik durumlarındaki zararlı değişkenlerin belirlenmesi ve aile faktörlerinin çocukların psikolojik iyi oluşları üzerindeki etkisi Pannilage (2017) tarafından sonraki bir araştırmada araştırıldı. Araştırmanın örneklemini 36 öğretmen elemanı ve 60 veli oluşturmuştur. Aile içi geçimsizlik, ebeveyn sevgisinin, şefkatinin ve bakımının eksikliği, evlilik içi şiddet, toplumsal önyargı ve aile zenginliği gibi çok sayıda konu, çocukların psikolojik iyi oluşları üzerindeki olumsuz etkilerle ilişkilendirilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sağlıkları ile öz-yeterlikleri, çalışma ortamları ve özgeçmişleri arasındaki ilişki Jeon, Buettner ve Grant (2018) tarafından farklı bir araştırmada incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini kreşlerde ve devlete ait okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 1129 öğretmen oluşturmuştur. Çeşitli raporlara göre, öğretmenlerin psikolojik sağlığı, öz-yeterlik duygusu ve çalışma koşulları, eğitim geçmişlerinden daha yakından ilişkilidir.

O'Connor, Blewitt, Nolan ve Skouteris (2018), ayrı bir araştırmada çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini teşvik etmenin psikolojik sağlıkları ve iyilik halleri üzerindeki etkisini inceledi. Bulgular, çocukların sosyal ve duygusal gelişimini teşvik etmenin psikolojik sağlıkları ve iyilik halleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

2.3.3. Duygusal Zeka ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki İle İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, Türkiye'de ve yurt dışında yapılan ve duygusal zeka ile psikolojik iyi oluş arasındaki bağlantıyı inceleyen araştırmalar ele alınacaktır. Mavroveli ve arkadaşları tarafından yapılan bir araştırmada, duygusal zeka ile cinsiyet, psikolojik iyi oluş, akran değerlendirmeli sosyal yeterlilik ve somatik şikayetler dahil olmak üzere dört farklı sosyo-duygusal faktör arasındaki ilişki incelenmiştir. (2007). Araştırmanın bulguları, duygusal zeka ile uyumlu başa çıkma stratejileri arasında bir ilişki olmadığını, ancak melankolik düşüncelerin sıklığı ile bedensel belirtiler arasında zayıf bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinde duygusal zeka, kişilik nitelikleri ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki, Landa, Martos ve López-Zafra (2010) tarafından yapılan farklı bir araştırmada incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 18-28 yaş arası 259 öğrenci oluşturmaktadır. Bulgulara göre, öğrencilerde psikolojik iyilik hali, kişilik özellikleri kontrol edildiğinde düşük nevroz ve yüksek dışadönüklük puanları ile duygusal açıklık ve duygusal iyileşmenin yordadığı görülmüştür. Sonuç olarak, psikolojik esenliğin duygusal zeka tarafından belirlendiği açık hale geldi.

Tıp öğrencilerinde dayanıklılık, iyimserlik ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişki, Sourı ve Hasanirad (2011) tarafından yapılan başka bir araştırmada incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 414 tıp öğrencisi oluşturdu. Araştırmanın bulguları, psikolojik iyi oluşun bireyin kendini iyileştirme kapasitesi tarafından yordandığını ve iyimserliğin bu kapasite ile psikolojik iyi oluş arasında bir köprü görevi gördüğünü göstermiştir.

Augusto-Landa, Pulido-Martos ve Lopez-Zafra (2011) tarafından yapılan farklı bir araştırma, iyimserlik ve karamsarlık ile algılanan duygusal zeka arasındaki ilişkiyi psikolojik

iyi olmayla ilişkili olarak inceledi. Araştırmanın örneklemini 217 kız öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın bulguları, duygusal kontrol ile psikolojik iyi oluş arasında olumlu ve önemli bir ilişki olduğunu göstermiştir. İyimserlik ve psikolojik iyi olma boyutlarının pozitif bir ilişkiye sahip olduğu, karamsarlık ve psikolojik iyi olma boyutlarının ise negatif bir bağlantıya sahip olduğu gösterilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Araştırmanın organizasyonu, katılımcı grubu, veri toplama yöntemleri, veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler bu bölümde ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın amacı, 60 ila 72 aylık çocukların psikolojik iyi oluşları ile duygusal zeka puanları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada nicel araştırma tekniklerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Büyüköztürk ve ark. (2019), ilişkisel tarama modeli, müdahale kullanmadan iki veya daha fazla değişken arasındaki bağlantıları belirlemeye ve neden-sonuç ilişkisine ilişkin ipuçları vermeye çalışan bir tür çalışmadır.

3.2. Çalışma Grubu

2021–2022 eğitim-öğretim yılında, Denizli ilinin merkez ilçelerindeki özerk anaokullarına ve ilkokullara 60-72 aylık 245 çocuk ve ebeveynleri devam etti. Araştırma grubu, seçici olmayan bir seçim tekniği olan uygun örneklem yaklaşımı kullanılarak seçilmiştir. Nitelikli ve istekli katılımcıları araştırmaya dahil etmek, zaman ve para kayıplarını en aza indirmek için bu yaklaşım kullanıldı. Tablo 3.1, araştırma grubundaki 60-72 aylık ebeveynler ve okul öncesi çocuklar için demografik verileri göstermektedir.

Tablo 3.1. Çalışma Grubunda Yer Alan Çocuklara ve Ebeveynlerine Ait Demografik Bilgiler

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kız	118	48,2
	Erkek	127	51,8
Anne Yaşı	20-30	47	19,1
	31-40	156	63,6
	41 ve üzeri	42	17,3
Baba Yaş	20-30	11	4,4
	31-40	135	55,1
	41 ve üzeri	99	40,5
Anne Eğitim Durumu	İlköğretim	34	13,9
	Ortaöğretim	34	13,9
	Lise	86	35,1
	Ön Lisans	22	9
	Lisans ve Lisansüstü	69	28,2
Baba Eğitim Durumu	İlköğretim	43	17,6
	Ortaöğretim	44	18
	Lise	82	33,5
	Ön Lisans	14	5,7
	Lisans ve Lisansüstü	62	25,3
Anne Mesleği	Kamu	51	20,8
	Özel Sektör	52	21,2
	Serbest Meslek	14	5,7
	Çalışmıyor	128	52,2
	Baba Mesleği	Kamu	37
Özel Sektör	121	49,4	
Serbest Meslek	77	31,4	
Çalışmıyor	10	4,1	

Tablo 3.1'e bakıldığında araştırmadaki çocukların %51,8'inin erkek, %48,2'sinin kız olduğu görülmektedir. Anne yaşı değişkenine göre annelerin %63,6'sı 31-40 yaş aralığında, %19,1'i 20-30 yaş aralığında ve %17,3'ü 41-41 yaş aralığında; babaların yaş değişkenine göre babaların %55,1'i 31-40 yaş aralığında, %40,5'i 41 yaş ve üzerindedir (n: 99), %4,4'ü 20-30 yaş aralığındadır. Annelerin eğitim durumu değişkenine göre annelerin en yüksek %35,1'inin lise düzeyinde eğitim seviyesine sahip oldukları görülürken, %28,2'sinin lisans ve lisansüstü, %13,9'unun ilköğretim, %13,9'unun ortaöğretim ve %9'unun ön lisans mezunu oldukları; babaların eğitim durumu değişkenine göre ise babaların %33,5'inin lise düzeyinde eğitim seviyesine sahip oldukları görülürken, %25,3'ünün lisans ve lisansüstü, %18'inin ortaöğretim, %17,6'sının ilköğretim ve %5,7'sinin ön lisans mezunu oldukları görülmektedir. Annelerin mesleki değişkenine göre annelerin %52,2'sinin çalışmadığı, %21,2'sinin özel sektörde çalışan, %20,8'inin kamu sektöründe çalışan ve %5,7'sinin serbest meslek sahibi oldukları görülürken; babaların mesleki değişkenine göre ise babaların

%49,4'ünün özel sektörde çalıştıkları görülürken, %31,4'ünün serbest meslek sahibi oldukları %15,1'inin kamu sektöründe çalıştıkları ve %4,1'inin ise çalışmadıkları görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan çocukların ve ebeveynlerin demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan formda; çocukların cinsiyeti, ebeveynlerin yaşı, eğitim düzeyleri ve meslekleri ile ilgili toplam yedi soru bulunmaktadır.

3.3.2. Sullivan-Çocuklar İçin Duygusal Zekâ Ölçeği

Sullivan (1999) tarafından geliştirilen ve Ulutaş (2005) tarafından Türkçeye çevrilen "Sullivan- Çocuklar İçin Duygusal Zeka Ölçeği" "duyguları tanıma", "anlama" ve "yönetme" olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Duyguları tanıma bölümü yüzler ve hikayeler olmak üzere ikiye ayrılır. "Yüzler" bölümünde çeşitli yüz resimleri kullanılmakta ve "hikayeler" bölümünde katılımcıya aktarılan hikayelerde belirtilen kahramanların duyguları resimlerden yararlanılarak ölçülmektedir. Yüzler testinde, farklı yüz ifadelerine sahip resimlere bakarak çocuğun bu yüzlerin duygularını tanıma yeteneğinin ölçülmesi amaçlanmaktadır. Yüzler testi, iki örnek görüntü ve 19 test görüntüsü içermektedir. Hikayeler testinde, çocuklar hikayeyi dinler. Karakterin hikayedeki duygularını algılama yeteneği ölçülür. Hikayeler testi iki örnek ve beş test öyküsünden meydana gelmektedir. Hikâyeyi okuduktan sonra çocukların kâğıda mutlu, korkmuş ve şaşırılmış yüz ifadeleriyle bakmaları ve kahramanların neler hissettiğini göstermeleri beklenir (Ulutaş, 2005).

Duyguları anlama bölümünün amacı, bir çocuğun hem kendi duygularını hem de başkalarının duygularını anlama kapasitesini değerlendirmektir. İki bölümden oluşan kısa öykülerin sonunda çocuğa karakterlerin duygularına ilişkin iki soru verilir ve yanıtları "evet", "bilmiyorum" ve "hayır" şeklinde kaydedilir. Toplam 10 soru bulunmaktadır (Ulutaş, 2005).

Duyguları yönetme bölümünde, hissedilmesi gereken bazı durumlar karşısında çocuğun nasıl kararlar alacağını ortaya koyması amaçlanmaktadır. Yönetme bölümünde bir örnek durum ve üç test durumu bulunur. Çocuğa her durumun sonunda ne yapması gerektiği

hakkında üç soru sorulur. Elde edilen cevaplar “evet”, “bilmiyorum” ve “hayır” olarak kaydedilir. Toplamda yedi soru bulunmaktadır (Ulutaş, 2005).

Dört ile on yaş arasındaki her çocuğa ayrı ayrı uygulanan ölçeğin ortalama uygulama süresi 20-25 dakikadır. Her soruya 1 puan verilir ve testten alınabilecek en yüksek puan 41'dir. Çocukların doğru cevaplarına göre değerlendirilen testte, doğru cevap sayısının yüksek olması duygusal zekanın yüksek olduğunu göstermektedir (Ulutaş, 2005). Duygusal zeka ölçeğinin güvenilirlik katsayıları; ölçeğin toplamı .68, Duyguları Tanıma bölümündeki “yüzler” testi için .54, “hikayeler” testi için .63, duyguları anlama bölümündeki “anlama” testi için .84 ve duyguları yönetme bölümündeki “yönetim” testi için .76 olarak belirlenmiştir (Ulutaş, 2005).

3.3.3. 5-6 Yaş Çocuklar için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Atan (2020), 5-6 yaş çocukların psikolojik iyi oluşlarının yanı sıra "fiziksel sağlık", "düşük içselleştirme", "düşük dışsallaştırma", "öz düzenleme" ve "öz denetim". “Yaşam doyumu”, “psikolojik dayanıklılık”, “değer davranışları” ve “sosyal yeterlilik-çağrışım” olmak üzere 9 alt boyutta 66 sorudan oluşmaktadır. Ölçek, alınabilecek 66-330 puan aralığındadır. Çocuğu iyi tanıyan yetişkin ebeveynler veya eğitimciler, 5-6 yaş arası çocuklar için psikolojik iyi oluş ölçeğini tamamlayabilir (Atan, 2020).

Psikolojik iyi oluş ölçeğinin "fiziksel sağlık" alt boyutları için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları.69, "düşük içselleştirme".86, "düşük dışsallaştırma".93, "öz düzenleme".81, "sosyal yeterlilik-yardım", 87, “bilişsel yeterlilik” ,89 ve Sonuçlar, “değer davranışları” bileşeninin 0,84, “psikolojik dayanıklılık” ın, 89, “yaşam doyumu” olduğunu gösterdi. .92, ölçeğin tamamı ise .95 puan almıştır (Atan, 2020).

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecinde öncelikle, kullanılması planlanan “Sullivan Çocuklar için Duygusal Zekâ Ölçeği” ve “5-6 Yaş Çocuklar için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” için gerekli izinler alınarak Milli Eğitim Müdürlüğü'ne başvuru yapılmıştır. Araştırma yapılabilecek okullar belirlenmiş, idare ve öğretmenler ile gerekli görüşmeler yapılarak veri toplama sürecine dair gerekli bilgiler verilmiştir. Gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmaya katılmayı kabul eden okullar da öğretmenler aracılığıyla ebeveynlere araştırmanın amacını ve içeriğine ilişkin bilgileri içeren izin dilekçeleri ve kabul etmeleri halinde doldurmaları istenilen “Kişisel Bilgi Formu” ve “5-6 Yaş Çocuklar için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” ulaştırılmıştır. Formu veya ölçme araçlarını eksik bırakan ya da hatalı dolduran ebeveynlerin

verileri çalışmaya dahil edilmemiştir. “Sullivan Çocuklar için Duygusal Zekâ Ölçeği” için hem öğretmenlerden hem de velilerden izin alınmış ve çocukların bireysel olarak uygulamaya alınacağı uygun bir ortam belirlenerek veri toplama süreci başlatılmıştır. Duygusal zekâ ölçeğinin uygulaması sırasında testi yarım bırakan ve devam etmek istemeyen çocuklara ait veriler araştırmaya dahil edilmemiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışma için toplanan verilerin analizinde SPSS 22 programı kullanılmıştır. Çalışma kapsamında çocuk ve ebeveynlerine ilişkin elde edilen sosyo-demografik verilerin incelenmesinde betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Parametrik veya parametrik olmayan testlerin kullanımına karar verebilmek için verilerin normallik dağılım sergileme durumlarına dair çarpıklık ve basıklık değerleri ölçülmüştür. Ölçek puanlarına dair çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. Ölçeklere Ait Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	N	X	Ss	Çarpıklık		Basıklık	
				Katsayı	Se	Katsayı	Se
Duyguları Tanıma	245	20,51	2,27	-0,851	0,156	0,676	0,31
Duyguları Anlama	245	8,41	1,65	-0,786	0,156	-0,551	0,31
Duyguları Yönetme	245	4,98	1,76	-0,828	0,156	-0,137	0,31
Duygusal Zekâ Toplam	245	33,9	3,88	-0,439	0,156	-0,534	0,31
Fiziksel Sağlık	245	21,49	3,26	-0,378	0,156	0,673	0,31
Düşük İçselleştirme	245	26,03	3,19	-0,929	0,156	0,423	0,31
Düşük Dışsallaştırma	245	44,58	4,91	-1,022	0,156	0,65	0,31
Öz Düzenleme	245	20,48	4,27	-0,291	0,156	-0,331	0,31
Sosyal Yetkinlik ve Girişkenlik	245	27,86	5,35	-0,836	0,156	0,486	0,31
Bilişsel Yetkinlik	245	30,58	3,63	-0,891	0,156	0,782	0,31
Değer Davranışları	245	22,88	4,06	-0,385	0,156	-0,096	0,31
Psikolojik Dayanıklılık	245	34,18	6,72	0,094	0,156	-0,034	0,31
Yaşam Doyumu	245	37,19	3,18	-1,219	0,156	0,773	0,31
Psikolojik İyi Oluş Toplam	245	265,26	24,39	-0,376	0,156	-0,205	0,31

Çalışmada kullanılan ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 3.2’de gösterilmektedir. Bulgular ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin 1,5 civarında olduğunu göstermektedir. Tabachnick ve Fidell’e (2013) göre bu değerlerin +1,5 ile -1,5 aralığında olması verilerin normal dağılım gösterdiğini düşündürmektedir. Veriler normal dağılım gösterdiğinden veri analizinde parametrik testlerden yararlanılacaktır.

Anne ve babanın eğitim durumu, yaşı ve mesleği açısından anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü t-testi, 60-72 aylık çocukların eğitim düzeyine dahil olup olmadığını belirlemek için t-testi kullanılmıştır. çalışmanın duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş toplam puanları, cinsiyet durumlarına göre önemli ölçüde farklılık göstermiştir. Varyans analizi tekniği (ANOVA) kullanıldı. Sullivan Çocuklar İçin Duygusal Zeka Ölçeği ile 5-6 Yaş Çocuklar İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği alt boyutları ve toplam puanları arasındaki ilişkinin miktarı ve yönü de Pearson korelasyon analizi kullanılarak belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Çalışma amacına yönelik toplanan verilerin betimleyici bulguları bu bölümde verilmiştir. Çalışmanın alt boyutlarına ilişkin bulgular tablolaştırılmış ve yorumlaması yapılmıştır.

4.1. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerine İlişkin Bulgular

60-72 aylık çocukların duygusal zeka puanları ne düzeydedir? alt probleminin bulguları aşağıda yer alan tabloda verilmiştir.

Tablo 4.1. *Duygusal Zeka Ölçeği ve Alt Boyutlarına İlişkin Betimleyici Bulgular*

	N	Min	Max	\bar{x}	Ss
Duyguları Tanıma	245	12,00	24,00	20,51	2,27
Duyguları Anlama	245	4,00	10,00	8,41	1,65
Duyguları Yönetme	245	0,00	7,00	4,98	1,76
Toplam Duygusal Zeka	245	24,00	41,00	33,90	3,88

Tablo 4.1 incelendiğinde; duyguları tanıma alt boyutunda en düşük puan 12, en yüksek puan 24 ve ortalama puanın $\bar{x}=20,51$ olduğu görülmüştür. Duyguların anlaşılması alt boyutunda en düşük puan 4, en yüksek puan 10 ve ortalama $\bar{x}=8,41$ puandır. Duyguları yönetme alt boyutunda en düşük puan 0, en yüksek puan 7 ve ortalama puan $\bar{x}=4,98$ 'dir. Duygusal Zeka Ölçeği toplamından elde edilen en düşük puan 24 iken, en yüksek puan 41 ve ortalama puan $\bar{x}=33,90$ olmuştur.

60-72 aylık çocukların duygusal zeka düzeyleri ve psikolojik iyi oluşları; cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, annenin yaşı, babanın yaşı, annenin mesleği, babanın mesleğine göre farklılık göstermekte midir?" alt probleminin duygusal zekaya yönelik bulguları aşağıda yer alan tablolarda verilmiştir.

4.1.1. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Cinsiyet Durumuna Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Çocukların duygusal zeka toplam ve alt boyutlarına ait puanlarının cinsiyetlerine göre t testi sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. *Çocukların Duygusal Zeka Ölçeği Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Bağımsız Örneklem t- Testi Sonuçları*

	Cinsiyet	N	Ort.	SS	t testi		
					sd	t	p
Duyguları Tanıma	Erkek	118	20,34	2,47	243	-1,167	0,24
	Kız	127	20,68	2,05			
Duyguları Anlama	Erkek	118	8,36	1,70	243	-0,399	0,69
	Kız	127	8,45	1,62			
Duyguları Yönetme	Erkek	118	4,98	1,75	243	0,064	0,95
	Kız	127	4,97	1,78			
Duygusal Zeka Toplam	Erkek	118	33,69	4,15	243	-0,822	0,41
	Kız	127	34,09	3,61			

Tablo 4.2 incelendiğinde; duygusal zeka ölçeği toplam ($t=-0,822$; $p>0,05$) ve duyguları tanıma ($t=-1,167$; $p>0,05$), duyguları anlama ($t=-0,399$; $p>0,05$) ve duyguları yönetme ($t=0,064$; $p>0,05$) alt boyutlarına ait puanların çocukların cinsiyet durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

4.1.2. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Çocukların duygusal zeka toplam ve alt boyutlarına ait puanlarının anne eğitim durumlarına göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. Çocukların Duygusal Zeka Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Duyguları Tanıma	İlköğretim	34	19,65	2,53			
	Ortaöğretim	34	20,88	2,36			
	Lise	86	20,22	2,24	2,958	0,02*	5-1
	Ön Lisans	22	20,73	2,37			
	Lisans	69	21,06	1,95			
Duyguları Anlama	İlköğretim	34	7,82	1,77			
	Ortaöğretim	34	8,29	1,87			
	Lise	86	8,47	1,70	1,615	0,17	
	Ön Lisans	22	8,41	1,40			
	Lisans	69	8,68	1,46			
Duyguları Yönetme	İlköğretim	34	4,29	1,98			
	Ortaöğretim	34	4,74	2,05			
	Lise	86	4,86	1,76	3,191	0,01*	5-1
	Ön Lisans	22	5,27	1,39			
	Lisans	69	5,48	1,47			
Duygusal Zeka Toplam	İlköğretim	34	31,76	4,28			
	Ortaöğretim	34	33,91	4,05			
	Lise	86	33,55	3,78	5,171	0,00*	5-1, 5-3
	Ön Lisans	22	34,41	3,45			
	Lisans	69	35,22	3,36			

*p<0,05 1: İlköğretim- 2: Ortaöğretim- 3: Lise- 4: Ön lisans- 5: Lisans

Tablo 4.3 incelendiğinde duygusal zeka ölçeği toplam (F=5,171; p<0,05) ve duyguları tanıma (F=2,958; p<0,05) ve duyguları yönetme (F=3,191; p<0,05) alt boyutlarına ait puanların anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiğinin belirlenmesi amacıyla post hoc analizi uygulanmıştır, grupların varyanslarına bakılarak hangi post hoc testlerinin uygulanacağına karar verilmiştir. Varyansın eşit dağıldığı duygularını tanıma alt boyutunda Bonferroni, varyansların eşit dağılmadığı duyguları yönetme alt boyutu ve duygusal zekâ ölçeği toplam puanları için Games-Howell çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Bonferroni testi sonuçlarına göre lisans düzeyinde eğitim durumuna sahip annelerin çocuklarının duygusal zeka toplam puanlarının ilköğretim ve lise düzeyinde eğitim duruma sahip annelerin çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Duyguları tanıma alt boyutunda, lisans düzeyinde eğitim durumuna sahip annelerin çocuklarının duyguları tanıma puanlarının ilköğretim düzeyinde eğitim duruma sahip annelerin çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Games-Howell testi sonuçlarına göre; duyguları yönetme alt boyutunda, lisans

düzeyinde eğitim durumuna sahip annelerin çocuklarının duyguları yönetme puanlarının ilköğretim düzeyinde eğitim duruma sahip annelerin çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Çocukların duyguları anlama ($F=1,615$; $p>0,05$) alt boyutuna ait puanların çocukların anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

4.1.3. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Anne Yaş Durumuna Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Çocukların duygusal zekâ toplam ve alt boyutlarına ait puanlarının anne yaş durumlarına göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. *Çocukların Duygusal Zeka Ölçeği Puanlarının Anne Yaş Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Anova Testi Sonuçları*

	Yaş	N	Ort.	SS	F	p
Duyguları Tanıma	20-30	47	20,49	2,49	1,198	0,30
	31-40	156	20,39	2,13		
	41 ve üzeri	42	21,00	2,48		
Duyguları Anlama	20-30	47	8,34	1,56	0,417	0,66
	31-40	156	8,37	1,70		
	41 ve üzeri	42	8,62	1,59		
Duyguları Yönetme	20-30	47	4,91	1,92	0,667	0,51
	31-40	156	4,92	1,71		
	41 ve üzeri	42	5,26	1,80		
Duygusal Zeka Toplam	20-30	47	33,74	3,93	1,642	0,20
	31-40	156	33,68	3,72		
	41 ve üzeri	42	34,88	4,34		

Tablo 4.4'e göre Duyguları Yönetme ($F=0,667$; $p>0,05$), Duyguları Tanıma ($F=1,198$; $p>0,05$), Duyguları Anlama ($F=0,417$; $p>0,05$) için Duygusal Zeka Ölçeği puanlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. 0,05) veya toplam puan ($F=1,642$; $p>0,05$) çocukların annelerinin yaşına göre değişmektedir.

4.1.4. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.5'te çocukların duygusal zeka toplam ve alt boyut puanlarının baba eğitim durumuna göre tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir.

Tablo 4.5. Çocukların Duygusal Zeka Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Duyguları Tanıma	İlköğretim	43	19,84	2,44	2,047	0,09	
	Ortaöğretim	44	20,43	2,47			
	Lise	82	20,50	2,02			
	Ön Lisans	14	20,36	2,76			
	Lisans	62	21,10	2,11			
Duyguları Anlama	İlköğretim	43	8,00	2,01	2,021	0,09	
	Ortaöğretim	44	8,05	1,79			
	Lise	82	8,52	1,56			
	Ön Lisans	14	8,64	1,22			
	Lisans	62	8,74	1,41			
Duyguları Yönetme	İlköğretim	43	4,65	1,74	2,102	0,08	
	Ortaöğretim	44	4,68	2,12			
	Lise	82	4,91	1,77			
	Ön Lisans	14	5,86	0,95			
	Lisans	62	5,29	1,54			
Duygusal Zeka Toplam	İlköğretim	43	32,49	4,67	3,760	0,01*	5-1, 5-2
	Ortaöğretim	44	33,16	3,54			
	Lise	82	33,94	3,64			
	Ön Lisans	14	34,86	3,37			
	Lisans	62	35,13	3,56			

*p<0,05 1: İlköğretim- 2: Ortaöğretim- 3: Lise- 4: Ön lisans- 5: Lisans

Tablo 4.5 incelendiğinde Duygusal Zeka Ölçeği toplam (F=3,760; p<0,05) puanların çocukların baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiğinin belirlenmesi amacıyla post hoc analizi uygulanmıştır, grupların varyanslarına bakılarak hangi post hoc testlerinin uygulanacağına karar verilmiştir. Varyansların eşit dağılmaması nedeniyle Yapılan Games-Howell çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Buna göre; lisans düzeyinde eğitim durumuna sahip babaların çocuklarının duygusal zeka toplam puanlarının ilköğretim ve orta öğretim düzeyinde eğitim duruma sahip babaların çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Duyguları tanıma (F=2,047; p>0,05), duyguları anlama (F=2,021; p>0,05) ve duyguları yönetme (F=2,102; p>0,05) alt boyutların puanlarının çocukların baba eğitim düzeylerine göre istatistiksel anlamlılık göstermediği belirlenmiştir.

4.1.5. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Baba Yaş Durumuna Göre Farklılaşmalarına İlişkin Bulgular

Çocuklar için duygusal zekanın toplam ve alt boyutlarının babalarının yaş durumuna göre tek yönlü varyans analizi bulguları Tablo 4.6'da gösterilmektedir.

Tablo 4.6. *Çocukların Duygusal Zeka Ölçeği Puanlarının Baba Yaş Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları*

	Yaş	N	Ort.	SS	F	p
Duyguları	20-30	11	19,64	3,11	1,248	0,29
Tanıma	31-40	135	20,44	2,25		
	41 ve üzeri	99	20,71	2,18		
Duyguları	20-30	11	8,09	1,64	0,211	0,81
Anlama	31-40	135	8,42	1,70		
	41 ve üzeri	99	8,42	1,60		
Duyguları	20-30	11	4,73	2,05	0,262	0,77
Yönetme	31-40	135	4,93	1,75		
	41 ve üzeri	99	5,06	1,77		
Duygusal Zeka	20-30	11	32,45	3,75	1,090	0,34
Toplam	31-40	135	33,80	3,76		
	41 ve üzeri	99	34,19	4,05		

Tablo 4.6 incelendiğinde Duygusal Zeka Ölçeği toplam ($F=1,090$; $p>0,05$) ve duyguları tanıma ($F=1,248$; $p>0,05$), duyguları anlama ($F=0,211$; $p>0,05$) ve duyguları yönetme ($F=,262$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait puanların çocukların baba yaş durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

4.2. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Bulgular

60-72 aylık çocukların psikolojik iyi oluşları ne düzeydedir? alt probleminin bulguları aşağıda tabloda verilmiştir.. Araştırma grubundaki okul öncesi çocukların psikolojik iyi oluş düzeyi ve alt boyutlarından aldıkları puanlar için hesaplanan tanımlayıcı istatistikler Tablo 4.7'de yer almaktadır.

Tablo 4.7. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Alt Faktörlerine Ait Betimsel İstatistikler

	N	Min	Max	Ort.	SS
Fiziksel Sağlık	245	11	30	21,49	3,26
Düşük İçselleştirme	245	15	30	26,03	3,19
Düşük Dışsallaştırma	245	28	50	44,58	4,91
Öz Düzenleme	245	8	30	20,48	4,27
Sosyal Yetkinlik	245	11	35	27,86	5,35
Bilişsel Yetkinlik	245	16	35	30,58	3,63
Değer Davranışları	245	11	30	22,88	4,06
Psikolojik Dayanıklılık	245	16	50	34,18	6,72
Yaşam Doyumu	245	27	40	37,19	3,18
Toplam Psikolojik İyi Oluş	245	194	319	265,26	24,39

Tablo 4.7'de gösterilen değerlendirmede fiziksel sağlık alt boyutunun en düşük puanı 11, en yüksek puanı 30 ve ortalama puanı $x=21,49$; Düşük içselleştirme alt boyutu için ortalama puan $x=26,03$ olup, en düşük puan 15 ve en yüksek puan 30'dur; Düşük dışsallaştırma alt boyutu için ortalama puan $x=44,58$ olup, en düşük puan 28 ve en yüksek puan 50'dir; Öz düzenleme alt boyutu için en düşük puan 8, en yüksek puan 30 ve ortalama puan $x=20,48$; Sosyal yeterlilik alt boyutu için en düşük puan 11, en yüksek puan 35 ve ortalama puan $x=27,86$; Bilişsel yeterlik alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan 35 ve ortalama puan $x=30,58$ 'dir. Değer davranışları alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 11, en yüksek puan 30 ve ortalama puan $x=22,88$ 'dir. Psikolojik dayanıklılık alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan 50 ve ortalama puan $x=34,18$ 'dir. Yaşam doyumu alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 27, en yüksek puan 40 ve ortalama puan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nden alınan ortalama puan $x=265,26$, en yüksek puan 319 ve en düşük puan ise 194.

“60-72 aylık çocukların cinsiyeti, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne yaşı, baba yaşı, anne mesleği, baba mesleği ve duygusal zeka düzeyleri ile psikolojik iyi oluşları arasında farklılık var mıdır? Alt probleminin psikolojik iyi oluşa ilişkin sonuçlar aşağıda tablolarda verilmiştir.

4.2.1. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Cinsiyet Durumuna Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Çocukların psikolojik iyi oluş toplam ve alt boyutlarına ait puanlarının cinsiyet durumlarına göre t testi analizi sonuçları Tablo 4.8'de verilmiştir.

Tablo 4.8. *Çocukların Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Anova Testi Sonuçları*

		N	Ort.	SS	t testi		
					sd	t	p
Fiziksel Sağlık	Erkek	118	21,41	3,41	243	-0,402	0,17
	Kız	127	21,57	3,12			
Düşük İçselleştirme	Erkek	118	25,77	3,38	243	-1,219	0,27
	Kız	127	26,27	2,99			
Düşük Dışsallaştırma	Erkek	118	43,66	4,91	243	-2,852	0,52
	Kız	127	45,43	4,77			
Öz Düzenleme	Erkek	118	20,19	4,38	243	-1,014	0,30
	Kız	127	20,75	4,16			
Sosyal Yetkinlik	Erkek	118	27,05	5,55	243	-2,295	0,80
	Kız	127	28,61	5,06			
Bilişsel Yetkinlik	Erkek	118	30,46	3,68	243	-0,489	0,64
	Kız	127	30,69	3,60			
Değer Davranışları	Erkek	118	22,42	4,07	243	-1,693	0,90
	Kız	127	23,30	4,02			
Psikolojik Dayanıklılık	Erkek	118	33,86	6,95	243	-0,697	0,65
	Kız	127	34,46	6,52			
Yaşam Doyumu	Erkek	118	36,53	3,48	243	-3,219	0,00*
	Kız	127	37,81	2,75			
Toplam Psikolojik İyi Oluş	Erkek	118	261,36	25,08	243	-2,437	0,17
	Kız	127	268,88	23,25			

Tablo 4.8, Fiziksel Sağlık, Düşük İçselleştirme, Düşük Dışsallaştırma, Öz Düzenleme, Sosyal ve Bilişsel Yeterlilikler, Değer Davranışları ve Dayanıklılık alt boyutları için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği genel puanında istatistiksel olarak anlamlı bir cinsiyet farkı olmadığını göstermektedir ($p > 0.05$). Bununla birlikte, yaşam doyumu alt boyutu, anlamlı bir cinsiyet farklılığı sergilemektedir ($p = 0.05$). Kızlar ortalama yaşam doyumu ölçeğinde erkeklerden daha iyi puan alırlar ($x=37.81$ 'e karşı 36.53).

4.2.2. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Çocukların psikolojik iyi oluş toplam ve alt boyutlarına ait puanlarının anne eğitim durumlarına göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4.9'da verilmiştir.

Tablo 4.9. Çocukların Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Fiziksel Sağlık	İlköğretim	34	22,00	3,21	2,945	0,02*	
	Orta Öğretim	34	20,88	3,05			
	Lise	86	21,02	3,24			
	Ön Lisans	22	20,55	3,57			
	Lisans	69	22,43	3,13			
Düşük İçselleştirme	İlköğretim	34	26,47	2,58	0,728	0,57	
	Orta Öğretim	34	25,59	3,18			
	Lise	86	25,99	3,26			
	Ön Lisans	22	25,32	4,29			
	Lisans	69	26,30	2,99			
Düşük Dışsallaştırma	İlköğretim	34	44,82	4,70	1,001	0,41	
	Orta Öğretim	34	43,29	5,14			
	Lise	86	44,78	4,95			
	Ön Lisans	22	43,73	5,18			
	Lisans	69	45,10	4,75			
Öz Düzenleme	İlköğretim	34	20,12	4,74	1,826	0,20	
	Orta Öğretim	34	20,79	4,44			
	Lise	86	19,81	4,64			
	Ön Lisans	22	19,86	4,05			
	Lisans	69	21,54	3,31			
Sosyal Yetkinlik	İlköğretim	34	26,76	5,91	2,356	0,07	
	Orta Öğretim	34	27,32	4,33			
	Lise	86	27,77	6,10			
	Ön Lisans	22	26,14	5,30			
	Lisans	69	29,32	4,17			
Bilişsel Yetkinlik	İlköğretim	34	30,09	4,24	1,029	0,42	
	Orta Öğretim	34	29,82	4,32			
	Lise	86	30,52	3,60			
	Ön Lisans	22	30,77	3,19			
	Lisans	69	31,19	3,07			
Değer Davranışları	İlköğretim	34	22,65	4,64	0,684	0,60	
	Orta Öğretim	34	22,24	4,75			
	Lise	86	23,03	3,91			
	Ön Lisans	22	22,14	4,29			
	Lisans	69	23,35	3,51			
Psikolojik Dayanıklılık	İlköğretim	34	36,26	8,46	1,914	0,10	
	Orta Öğretim	34	32,74	7,09			
	Lise	86	33,30	6,55			
	Ön Lisans	22	33,82	6,73			
	Lisans	69	35,06	5,52			
Yaşam Doyumu	İlköğretim	34	37,44	2,77	1,020	0,39	
	Orta Öğretim	34	37,21	2,73			
	Lise	86	37,37	3,65			
	Ön Lisans	22	35,91	3,62			
	Lisans	69	37,25	2,78			
Toplam Psikolojik İyi Oluş	İlköğretim	34	266,62	26,45	2,179	0,07	
	Orta Öğretim	34	259,88	24,78			
	Lise	86	263,60	25,37			
	Ön Lisans	22	258,23	27,20			
	Lisans	69	271,54	19,75			

* $p < 0,05$ 1: İlköğretim- 2: Ortaöğretim- 3: Lise- 4: Ön lisans- 5: Lisans

Tablo 4.9'a göre, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği genel puanı ile alt boyutlarından herhangi biri (düşük içselleştirme, düşük dışsallaştırma, öz düzenleme, sosyal ve bilişsel yeterlikler, değer davranışları, yılmazlık ve yaşam) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. memnuniyeti) çocukların annelerinin eğitim düzeyine göre değişmektedir ($p>0,05$). Annelerin eğitim durumlarına göre fiziksel sağlık alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = 0.05$).

Sonrasında yapılan detaylı analizde, gruplar arasındaki spesifik farkları belirlemek için Bonferroni çoklu karşılaştırma testi kullanılmış, fakat bu testle gruplar arasında belirgin farklılıklar saptanmamıştır. Bununla birlikte, genel bir değerlendirmeye lisans mezunu annelerin çocuklarının fiziksel sağlık puanlarının, diğer eğitim seviyelerine sahip annelerin çocuklarına kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.2.3. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Anne Yaş Durumuna Göre Farklılaşmalarına İlişkin Bulgular

Çocukların psikolojik iyi oluş toplam ve alt boyutlarının anne yaş durumuna göre farklılaşma durumuna yönelik Anova testi sonuçları Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10. *Çocukların Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Anne Yaş Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları*

	Yaş	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Fiziksel Sağlık	20-30	47	20,85	3,12	1,311	0,27	
	31-35	156	21,72	3,42			
	41 ve üzeri	42	21,38	2,72			
Düşük İçselleştirme	20-30	47	25,21	3,32	3,365	0,03*	3-1
	31-40	156	26,03	3,26			
	41 ve üzeri	42	26,95	2,50			
Düşük Dışsallaştırma	20-30	47	43,23	5,64	2,920	0,06	
	31-40	156	44,68	4,75			
	41 ve üzeri	42	45,69	4,38			
Öz Düzenleme	20-30	47	20,11	4,35	,436	0,65	
	31-40	156	20,47	4,24			
	41 ve üzeri	42	20,95	4,33			
Sosyal Yetkinlik	20-30	47	27,17	5,85	,762	0,47	
	31-40	156	27,87	5,28			
	41 ve üzeri	42	28,57	5,03			
Bilişsel Yetkinlik	20-30	47	30,74	3,68	2,054	0,13	
	31-40	156	30,27	3,76			
	41 ve üzeri	42	31,52	2,94			

Devamı arkada

Tablo 4.10. (devamı) *Çocukların Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Anne Yaş Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları*

	Yaş	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Değer Davranışları	20-30	47	22,96	4,69	,411	0,66	
	31-40	156	22,72	4,01			
	41 ve üzeri	42	23,36	3,50			
Psikolojik Dayanıklılık	20-30	47	33,11	7,86	,960	0,38	
	31-40	156	34,26	6,28			
	41 ve üzeri	42	35,05	6,97			
Yaşam Doyumu	20-30	47	36,51	3,79	1,492	0,23	
	31-40	156	37,29	3,08			
	41 ve üzeri	42	37,60	2,75			
Toplam Psikolojik İyi Oluş	20-30	47	259,89	29,22	2,355	0,10	
	31-40	156	265,31	23,25			
	41 ve üzeri	42	271,07	21,76			

* $p < 0,05$ 1: 20-30- 2: 31-40- 3: 41 ve üzeri

Tablo 4.10'a bakıldığında, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin bazı alt boyutları (fiziksel sağlık, düşük dışsallaştırma, öz düzenleme, sosyal ve bilişsel yeterlikler, değer davranışları, yılmazlık, ve yaşam doyumu) çocukların annelerinin yaşına göre değişmektedir ($p > 0,05$). Annelerin yaşlarına göre zayıf içselleştirme alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = 0,05$). Bonferroni testi kullanılarak yapılan kapsamlı analize göre, 41 yaş ve üstü annelerin çocukları, 20-30 yaş arası annelerin çocuklarına göre daha düşük içselleştirme puanlarına sahiptir.

4.2.4. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Çocukların psikolojik iyi oluş toplam ve alt boyutlarına ait puanlarının baba eğitim durumlarına Anova testi sonuçları Tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4.11. Çocukların Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Fiziksel Sağlık	İlköğretim	43	21,60	2,95	1,411	0,23	
	Orta Öğretim	44	20,61	3,47			
	Lise	82	21,78	3,08			
	Ön Lisans	14	20,64	3,41			
	Lisans	62	21,85	3,46			
Düşük İçselleştirme	İlköğretim	43	25,63	3,96	1,044	0,39	
	Orta Öğretim	44	25,41	2,76			
	Lise	82	26,43	2,67			
	Ön Lisans	14	25,71	4,21			
	Lisans	62	26,29	3,25			
Düşük Dışsallaştırma	İlköğretim	43	43,12	5,07	2,521	0,04*	
	Orta Öğretim	44	44,80	4,28			
	Lise	82	44,10	5,10			
	Ön Lisans	14	46,64	4,47			
	Lisans	62	45,60	4,81			
Öz Düzenleme	İlköğretim	43	20,09	4,77	1,105	0,20	
	Orta Öğretim	44	19,59	4,67			
	Lise	82	20,50	3,81			
	Ön Lisans	14	21,14	5,71			
	Lisans	62	21,21	3,78			
Sosyal Yetkinlik	İlköğretim	43	26,65	5,55	2,062	0,90	
	Orta Öğretim	44	26,64	7,17			
	Lise	82	28,61	4,69			
	Ön Lisans	14	27,07	5,72			
	Lisans	62	28,74	4,12			
Bilişsel Yetkinlik	İlköğretim	43	29,19	4,18	2,348	0,60	
	Orta Öğretim	44	30,64	3,80			
	Lise	82	30,95	3,44			
	Ön Lisans	14	31,93	2,23			
	Lisans	62	30,69	3,44			
Değer Davranışları	İlköğretim	43	21,26	4,81	2,834	0,03*	
	Orta Öğretim	44	23,00	4,30			
	Lise	82	22,85	3,85			
	Ön Lisans	14	24,50	3,37			
	Lisans	62	23,58	3,44			
Psikolojik Dayanıklılık	İlköğretim	43	32,21	7,39	1,739	0,14	
	Orta Öğretim	44	33,48	8,40			
	Lise	82	34,83	5,76			
	Ön Lisans	14	33,50	4,97			
	Lisans	62	35,32	6,25			
Yaşam Doyumu	İlköğretim	43	37,74	2,30	1,024	0,40	
	Orta Öğretim	44	37,59	3,24			
	Lise	82	36,70	3,43			
	Ön Lisans	14	36,93	4,36			
	Lisans	62	37,24	3,02			
Toplam Psikolojik İyi Oluş	İlköğretim	43	257,49	25,45	2,208	0,07	
	Orta Öğretim	44	261,75	27,95			
	Lise	82	266,74	22,52			
	Ön Lisans	14	268,07	24,84			
	Lisans	62	270,53	22,23			

* $p < 0,05$ 1: İlköğretim- 2: Ortaöğretim- 3: Lise- 4: Ön lisans- 5: Lisans

Tablo 4.11'e göre; Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin genel puanı ve birçok alt boyutu (fiziksel sağlık, düşük içselleştirme, öz düzenleme, sosyal ve bilişsel yetkinlikler, psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu) çocukların babalarının eğitim seviyeleriyle bağlantılı anlamlı bir fark göstermemektedir ($p>0,05$). Ancak, düşük dışsallaştırma ve değer davranışları alt boyutları baba eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak önemli farklılıklar göstermektedir ($p<0,05$). Detaylı analiz için yapılan Bonferroni testinde, belirgin grup farkları tespit edilmemiştir. Ancak, genel değerlendirmeye göre, ön lisans seviyesinde eğitim almış babaların çocuklarının düşük dışsallaştırma ve değer davranışları alt boyut puanları, diğer eğitim seviyelerine sahip babaların çocuklarına kıyasla daha yüksektir.

4.2.5. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Baba Yaş Durumuna Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Çocukların psikolojik iyi oluş düzeylerinin toplam ve alt boyutlarının babalarının yaş durumlarına göre Anova testi sonuçları Tablo 4.12'de verilmiştir.

Tablo 4.12. *Çocukların Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Baba Yaş Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları*

	Yaş	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Fiziksel Sağlık	20-30	11	21,27	3,13	0,078	,93	
	31-40	135	21,56	3,45			
	41 ve üzeri	99	21,42	3,03			
Düşük İçselleştirme	20-30	11	25,73	2,65	1,093	,33	
	31-40	135	25,79	3,35			
	41 ve üzeri	99	26,39	3,00			
Düşük Dışsallaştırma	20-30	11	42,09	5,89	1,654	,19	
	31-40	135	44,85	4,74			
	41 ve üzeri	99	44,47	4,99			
Öz Düzenleme	20-30	11	17,64	4,11	2,755	,07	
	31-40	135	20,48	4,20			
	41 ve üzeri	99	20,80	4,30			
Sosyal Yetkinlik	20-30	11	26,09	6,96	0,803	,45	
	31-40	135	27,76	5,19			
	41 ve üzeri	99	28,18	5,38			
Bilişsel Yetkinlik	20-30	11	30,00	4,98	1,515	,22	
	31-40	135	30,27	3,60			
	41 ve üzeri	99	31,06	3,50			
Değer Davranışları	20-30	11	19,64	5,18	3,800	,02	3-1, 2-1
	31-40	135	22,96	4,04			
	41 ve üzeri	99	23,12	3,84			

Devamı arkada

Tablo 4.12.(devamı) *Çocukların Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Baba Yaş Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları*

	Yaş	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Psikolojik	20-30	11	30,00	7,20	2,768	,07	
Dayanıklılık	31-40	135	33,99	6,65			
	41 ve üzeri	99	34,89	6,66			
Yaşam Doyumu	20-30	11	36,45	3,83	1,407	,25	
	31-40	135	36,96	3,45			
	41 ve üzeri	99	37,59	2,67			
Toplam PİO	20-30	11	248,91	27,88	3,164	0,04	3-1
	31-40	135	264,63	24,94			
	41 ve üzeri	99	267,93	22,68			

*p<0,05 1: 20-30- 2: 31-40- 3: 41 ve üzeri

Tablo 4.12 çocukların babalarının yaşına göre yılmazlık, düşük içselleştirme, düşük dışsallaştırma, öz düzenleme, sosyal yeterlilik ve yaşam doyumu alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği toplam (F=3,164; p<0,05) ve değer davranışları (F=3,800; p<0,05) alt boyutuna ait puanların çocukların baba yaş durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiğinin belirlenmesi amacıyla post hoc analizi uygulanmıştır, grupların varyanslarına bakılarak hangi post hoc testlerinin uygulanacağına karar verilmiştir. Varyansın eşit dağıldığı belirlenmiş ve Bonferroni çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Bonferroni testi sonuçlarına göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği toplam puanlarına göre 41 ve üzeri yaşındaki babaların çocuklarının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği toplam puanlarının 20-30 yaş aralığındaki babaların çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Değer davranışları alt boyutu için ise; 31-40 ve 41 yaş ve üzeri babaların çocuklarının değer davranışları puanlarının 20-30 yaş aralığındaki babaların çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

4.3. Duygusal Zekâ ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisine Ait Bulgular

60 ila 72 aylık bir çocuğun psikolojik sağlığı ile duygusal zekası arasındaki bağlantı nedir? Aşağıdaki tablolar alt problemin sonuçlarını vermektedir. Çocukların duygusal zekası ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki bağlantıya ilişkin sonuçlar bu soruya yanıt bulmak için incelenmiştir. Tablo 4.13, çocukların psikolojik iyi olma düzeyleri ile duygusal zeka arasındaki ilişkiye ilişkin bir korelasyon çalışmasının bulgularını sunmaktadır.

Tablo 4.13. 60-72 Ay Çocukların Duygusal Zeka ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları (n=245)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Duyguları Tanıma	1												
2. Duyguları Anlama	,208**	1											
3. Duyguları Yönetme	0,04	,373**	1										
4. Duygusal Zekâ Toplam	,692**	,718**	,637**	1									
5. Fiziksel Sağlık	,095	,120	,058	,133*	1								
6. Düşük İçselleştirme	,153*	,128*	,134*	,205**	,294**	1							
7. Düşük Dışsallaştırma	,026	,007	,004	,019	,101	,240**	1						
8. Öz Düzenleme	,183**	,077	,067	,171**	,272**	,186**	,354**	1					
9. Sosyal Yetkinlik- Girişkenlik	,289**	,189**	,047	,271**	,300**	,470**	,095	,450**	1				
10. Bilişsel Yetkinlik	,142*	,000	-,128*	,025	,041	,115	,156*	,391**	,333**	1			
11. Değer Davranışları	,101	,077	-,047	,070	,097	,210**	,319**	,470**	,414**	,463**	1		
12. Psikolojik Dayanıklılık	,145*	,063	-,097	,068	,150*	,315**	,253**	,433**	,509**	,401**	,524**	1	
13. Yaşam Doyumu	,070	,065	-,009	,065	,259**	,368**	,274**	,326**	,386**	,283**	,345**	,326**	1
14. Psikolojik İyi Oluş Toplam	,220**	,128*	-,007	,180**	,403**	,541**	,511**	,704**	,728**	,567**	,702**	,764**	,599**

** p<0.01 *p<0.05

Tablo 4.13'e göz atıldığında, Duygusal Zeka Ölçeği'nin "duyguları tanıma" kısmı ile bazı psikolojik alt boyutlar arasında belirgin bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak, bu bölüm, psikolojik iyi oluşun genel puanı ve bazı alt boyutları ile pozitif ve düşük derecede anlamlı bir ilişki göstermektedir.

Duygusal Zeka Ölçeği'nin "duyguları anlama" bölümü, çeşitli alt boyutlarla anlamlı bir ilişki göstermemekte, ancak düşük içsalleştirme, sosyal yetkinlik-girişkenlik alt boyutları ve psikolojik iyi oluşun genel puanı ile pozitif ve düşük seviyede anlamlı bir ilişkiye sahiptir. "Duyguları yönetme" bölümü, birçok alt boyutla anlamlı bir ilişki göstermezken, düşük içsalleştirme ile pozitif ve bilişsel yetkinlik ile negatif düşük derecede anlamlı bir ilişki gösterir.

Duygusal Zeka Ölçeği'nin genel puanı, bazı alt boyutlarla ilişki göstermemekte; fakat fiziksel sağlık, düşük içsalleştirme, sosyal yetkinlik-girişkenlik, öz düzenleme alt boyutları ve psikolojik iyi oluşun genel puanı ile düşük seviyede pozitif anlamlı bir ilişki içerisindedir.

Araştırmanın beşinci alt problemi olan "60-72 aylık çocukların duygusal zeka seviyeleri, psikolojik iyi oluşlarını etkiliyor mu?" sorusunu yanıtlamak adına, duygusal zeka seviyelerinin psikolojik iyi oluş üzerindeki potansiyel etkisi analiz edilmiştir.

Çocukların duygusal zeka ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiye ait regresyon analizi sonuçları Tablo 4.14'te verilmiştir.

Tablo 4.14. *Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları*

Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	226,806	13,540		16,750	0,000
Duygusal Zeka	1,134	,397	0,180	2,858	0,005

$R = 0,180$ $R^2 = 0,033$
 $F_{(1,245)} = 8,169$ $p = ,005$

Tablo 4.14 incelendiğinde 60-72 aylık çocukların duygusal zeka düzeylerinin psikolojik iyi oluş durumlarını yordayıp yordamadığını ortaya koymaya ilişkin yapılan basit regresyon analizi sonucunda, çocukların ($R= 0,180$; $R^2= 0,033$; $F_{(1,245)} = 8,169$; $p= ,005$) duygusal zekâ düzeyinin psikolojik iyi oluş durumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Duygusal zeka düzeylerine ilişkin toplam varyansın yaklaşık %3'ü psikolojik iyi oluş ile açıklamaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bulgularına ilişkin sonuçlar bu bölümde yer almaktadır. Bu sonuçlar benzer çalışma sonuçlarıyla birlikte tartışılmıştır. Son olarak ulaşılmış olan sonuçlara bağlı olarak bazı öneriler geliştirilmiş ve bu bölümün sonunda verilmiştir.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Çalışmanın amacına yönelik önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar alt başlıklar halinde açıklayıcı bir şekilde, benzer çalışma sonuçlarıyla tartışılarak çalışmanın devamında verilmiştir.

5.1.1. 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerine İlişkin Sonuçların Tartışılması

60-72 aylık çocukların duygusal zeka puanları kaçtır? Araştırmanın ikinci alt problemi bu sorudur. Bu bölümde, çocukların psikolojik sağlığı üzerine yapılan araştırmalar bu soruya yanıt bulmak amacıyla incelenmektedir.

"Cinsiyet 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Puanlarını Farklı Etkiliyor Mu?" Alt problemin bulguları, çocukların cinsiyetlerine göre duygusal zeka ölçeği geneli ile duyguları tanıma, duyguları anlama ve duyguları yönetme alt boyutlarından elde edilen puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur.

Alinyazın incelendiğinde Akbaş'ın (2005) ve Karayılmaz'ın (2008) 6 yaş grubu çocuklarla gerçekleştirdiği çalışmasında çocukların duygularını anlama ve yönetme becerilerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Yine Dereli'nin (2008) çalışmasında çocukların duyguları anlama, Arı ve Seçer (2004) ve Özyürek (2017) çalışmalarında duyguları tanıma, Kuyucu (2012) ve Özyürek (2017) çalışmalarında duyguları yönetme alt boyutu ortalama puanlarında cinsiyetin anlamlı bir fark yaratmadığı bulunmuştur. Macun'un (2017) çalışmasında çocukların duygusal zeka düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği saptamıştır. Bu sonuçlar mevcut çalışmayla benzer sonuçları göstermektedir. Fakat bazı çalışmalarda Ulutaş (2005) 6 yaşındaki çocuklara uyguladığı duygusal zeka eğitim programı sonucunda kız çocuklarının tanıma ve anlama alt boyutunda erkek çocuklarına göre daha iyi olduğunu saptamıştır. Bosacci ve Moore (2004) yaptıkları araştırmada tanıma, anlama ve yönetme boyutunda erkeklerin daha düşük puanlar aldığı sonucuna ulaşmıştır.

“60-72 aylık çocukların duygusal zeka düzeyleri anne eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?” alt problemine ilişkin bulgular incelendiğinde, çocukların duygusal zeka ölçeği toplam puanı ile duyguları tanıma ve duyguları yönetme alt boyutlarına ait puanların, anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Lisans düzeyinde eğitim durumuna sahip annelerin çocuklarının duygusal zeka toplam puanlarının ilköğretim ve lise düzeyinde eğitim duruma sahip annelerin çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Duyguları tanıma ve duyguları yönetme alt boyutunda, lisans düzeyinde eğitim durumuna sahip annelerin çocuklarının duyguları tanıma ve yönetme puanlarının ilköğretim düzeyinde eğitim duruma sahip annelerin çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Çocukların duyguları anlama alt boyutunun puanlarında annenin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir.

Literatürdeki çalışmalara bakıldığında, bu sonuçlarla uyumlu bulguların olduğu görülmüştür. Macun'un 2017 tarihli araştırmasında, annelerin eğitim seviyelerine bağlı olarak çocukların duygusal zeka seviyelerini değerlendirdiğinde, duyguları anlama ve yönetme alt boyutlarında belirgin bir fark saptamazken, duyguları tanıma alt boyutunda önemli bir farklılık tespit etmiştir. Gülmez ve Akduman'ın 2022'deki çalışmalarında, annelerin eğitim durumları dikkate alındığında, üniversite mezunu annelere sahip çocukların, duyguları tanıma ve yönetme konusunda diğer çocuklardan daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. 2015'te Noble ve ekibi tarafından yürütülen bir çalışma, annelerin eğitim seviyelerinin çocukların duygusal zeka seviyelerine pozitif bir etkisi olduğunu ve annenin eğitim seviyesi yükseldikçe çocuğun duygusal zeka seviyesinin de arttığını ortaya koymuştur.

Babanın eğitim durumu 60-72 aylık çocukların duygusal zekasını etkiler mi? Alt probleme ilişkin veriler incelendiğinde, babanın eğitim durumunun çocukların genel duygusal zeka puanlarını önemli ölçüde etkilediği ortaya çıkmıştır. Lisans eğitilmiş babaların çocuklarının duygusal katsayısı ilköğretim ve lise mezunu babaların çocuklarından daha yüksek bulunmuştur. Duyguları tanıma, duyguları anlama ve duyguları yönetme alt boyutlarında babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Literatür incelendiğinde bu bulguları destekleyecek araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Yurdakavuştu (2012) sosyodemografik değişkenlere göre ilköğretim öğrencilerinin duygusal zekalarını incelemiş ve baba eğitim düzeyi arttıkça duygusal zekanın arttığı sonucuna varmıştır. En (2017) araştırmasında, babaların eğitim düzeyi arttıkça çocuğun duygusal zeka becerileri puan ortalamasının arttığını vurgulamıştır. Mezulis, Hyde ve Clark (2004) tarafından yapılan çalışmada, babaların eğitim düzeyi ile

çocuklarının duygusal zeka gelişimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin babanın eğitim düzeyi arttıkça anlamlı bir şekilde arttığı bulunmuştur. .

Öğrenilebilen ve geliştirilebilen bir tür zeka duygusal zekadır (Goleman, 2005). Bu zeka tipinin gelişimi için, çocuğun duyguları öğrendiği ev ortamının mevcut duygusal iklimi çok önemlidir. Daha yüksek eğitim düzeyine sahip ebeveynlerin çocuklarına karşı daha iyi duygusal tutumlar sergiledikleri, etkili duygusal rol modeller olarak hizmet ettikleri ve çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimi konusunda daha düşünceli davrandıkları iddia edilebilir. Bu çalışmalar ve mevcut araştırma karşılaştırılabilir. Bir çocuğun zeka düzeyi yükseldikçe, ebeveynler çocuklarına olumlu davrandıklarında güçlü rol modeller olarak görülürler.

Anne yaşı ve baba yaşı 60-72 aylık çocukların duygusal zeka düzeylerini etkiler mi? Alt probleme ilişkin sonuçlar incelendiğinde, Yaşlara göre Duygusal Zeka Ölçeği ile duyguları tanıma, duyguları anlama ve duyguları düzenleme alt boyutları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. ebeveynlerin.

Literatür incelendiğinde bu bulguları destekleyecek araştırmaların yapıldığı görülmektedir. McDowell, Kim, O'Neil ve Parke (2002) tarafından yapılan araştırmanın sonuçları, çocukların duygusal zekasının ebeveynlerin yaşından önemli ölçüde etkilenmediğini göstermiştir. 2005 Ulutaş araştırmasının sonuçlarına göre, ebeveynlerin yaşlarına göre çocukların duygusal zeka puanlarında belirgin bir fark yoktu. Ek olarak, Miller ve ark. (2006), yoksul sosyoekonomik geçmişe sahip okul öncesi çağındaki öğrencilerin duygusal yetenekleri ile duyguları tanıma, kavrama, düzenleme ve ifade etme kapasiteleri arasındaki bağlantıyı inceledi. Çocukların boyutlarına ilişkin derecelendirmelerin ebeveynlerin yaşlarına göre önemli ölçüde değişmediği görülmüştür. Jellesma, Rieffe, Terwogt ve Westenberg'in (2011) araştırmasına göre, ebeveynlerin yaşları ile çocukların duygusal zeka düzeyleri arasında fark edilebilir bir ilişki yoktur.

5.1.2. 60-72 Aylık Çocukların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Sonuçların Tartışılması

60-72 aylık çocukların psikolojik sağlıkları nasıldır? Araştırmanın ikinci alt problemi bu sorudur. Bu bölümde, çocukların psikolojik sağlığı üzerine yapılan araştırmalar bu soruya yanıt bulmak amacıyla incelenmektedir.

Bir çocuğun cinsiyeti, 60 ila 72 aylık yaşları arasındaki psikolojik sağlığını etkiler mi? Alt problemin sonuçları genel psikolojik iyi oluş puanında veya "fiziksel sağlık, düşük içselleştirme, düşük dışsallaştırma, öz düzenleme, sosyal yeterlilik, çocuklar için bilişsel

yeterlilik, değer davranışları ve dayanıklılık". Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin yaşam doyumu alt boyut puanlarının çocukların cinsiyet durumuna göre önemli ölçüde değiştiği gösterilmiştir. Kadınların yaşam doyumu alt boyut puan ortalamalarının erkeklerin yaşam doyumu puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

2003 yılında Essex, Klein, Cho ve Kraemer tarafından yapılan araştırmaya göre, erkekler ve kızlar arasında davranışsal ve duygusal farklılıklar var. Kelly (2011), aile ve arkadaşlarla kurulan olumlu bağların yaşam mutluluğunun güçlü bir göstergesi olduğunu iddia ediyor. Kızların, erkeklerden daha sosyal olarak iletişim kurdukları için daha yüksek yaşam doyum seviyelerine sahip olduklarına inanılıyor. Geng ve He (2021), araştırmalarında kadınların erkeklerden daha fazla psikolojik iyi oluşa sahip olduğunu keşfetti.

Annenin eğitim durumu 60-72 aylık çocuklarının psikolojik sağlığını etkiler mi? Alt problemin sonuçları, çocukların eğitim durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği toplam puanı, düşük içselleştirme, düşük dışsallaştırma, öz düzenleme, sosyal yeterlilik, bilişsel yeterlilik, değer davranışları, psikolojik sağlamlık ve yaşam doyumu alt boyutlarıdır. Önemli bir tutarsızlık keşfedildi. Post hoc analizde gruplar arasında fark yoktu. Ortalamalar ilkokul, ortaokul, lise ve önlisans mezunu annelerin çocuklarına göre karşılaştırıldığında lisans mezunu annelerin çocuklarının beden sağlığı alt boyutunda puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

“60-72 aylık çocukların psikolojik iyi oluşları baba eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?” alt problemine ilişkin sonuçlara göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin düşük dışsallaştırma ve değer davranışları alt boyutlarına ait puanların çocukların baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Babaların eğitim düzeyleri arttıkça kendilerini kızgınlık, saldırganlık gibi olumsuz duygular karşısında daha iyi kontrol ederek sorumluluk aldıkları ve çocukların babaları ile özdeşim kurarak aynalama ile kendi davranışlarını yöneterek iyi oluşlarının yükseldiği söylenebilir.

Smith ve Werner (2001), bir boylamsal çalışmada, ebeveynlerin düşük eğitim düzeyinin potansiyel bir risk faktörü olduğunu belirtmiştir. Prince-Embury (2009), 9-14 yaş aralığındaki çocukların ailelerinin eğitim seviyeleri ile psikolojik sağlamlıklarını incelediğinde, yüksek eğitim seviyesine sahip ebeveynlerin çocuklarını bilişsel olarak daha etkin bir şekilde desteklediklerini ve yetenekli bireyler olarak yetiştirdiklerini saptamıştır. 2006 yılında Condly'nin gerçekleştirdiği bir çalışma, annenin eğitim seviyesi ile çocukların psikolojik iyi oluşu arasında belirgin bir bağlantı bulmuş ve yüksek eğitilmiş annelerin çocuklarının daha sağlam bir psikolojik yapıya sahip olduklarını göstermiştir. Koç Yıldırım ve ekibinin 2015'teki çalışması, annelerin eğitim düzeyleri ile çocukların psikolojik

sağlamlıkları arasında önemli bir ilişki olduğunu doğrulamıştır. Bu bulgulardan hareketle, annelerin psikolojik durumunun, çocuklarının psikolojik sağlığına direkt etki ettiği söylenebilir. Erdem'in 2017'deki çalışmasında, okul öncesi eğitim gören çocukların psikolojik sağlamlığına odaklanılmış ve babaların eğitim düzeyi ile çocukların psikolojik sağlamlığı arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur: Babanın eğitim seviyesi yükseldikçe, çocuğun psikolojik sağlamlığı da artmıştır.

“60-72 aylık çocukların psikolojik iyi oluşları annenin yaşı ve babanın yaşına göre farklılık göstermekte midir?” alt problemine ilişkin sonuçlara göre “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puanı ve “fiziksel sağlık, düşük içselleştirme, düşük dışsallaştırma, öz düzenleme, sosyal yetkinlik, bilişsel yetkinlik değer davranışları ve yaşam doyumu” alt boyutlarına ait puanların çocukların anne ve baba yaş durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin “psikolojik dayanıklılık” ve “düşük içselleştirme” alt boyutuna ait puanların çocukların anne yaş durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. 41 yaş ve üzeri ve 31-35 yaş aralığındaki annelerin çocuklarının psikolojik dayanıklılık puanlarının 20-25 yaş aralığındaki annelerin çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği değer davranışlar alt boyutuna ait puanların ise çocukların baba yaş durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. 41 yaş ve üzeri ve 31-35 yaş aralığındaki babaların çocuklarının psikolojik dayanıklılık puanlarının 20-25 yaş aralığındaki babaların çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Alanyazına baktığımızda bu araştırmanın bulgularını destekleyen araştırmaların varlığı görülmektedir. Ram ve Hou (2003) tarafından yapılan araştırmada anne ve babanın yaşının çocukların psikolojik iyi oluşlarını etkilediği, anne ve babanın yaşının artmasının psikolojik iyi oluşlarını da artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Steele, Sigle-Rushton ve Kravdal (2009) tarafından yapılan araştırmada anne ve babanın yaş düzeyi ile çocukların psikolojik iyi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, ileri düzeyde yaş grubundaki ailelerin çocuklarının psikolojik iyi oluş düzeylerinin, genç anne ve babaların çocuklarına göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Tami (2016) tarafından yapılan araştırmada ebeveynlerin yaş düzeyi ve çocukların psikolojik iyi oluşlarının arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu, ebeveynlerin yaş düzeyi arttıkça çocukların psikolojik iyi oluş düzeylerinin de arttığı belirtilmiştir. Alanyazındaki sonuçlarda araştırma bulgularını destekleyici yöndedir.

5.1.3. Duygusal Zeka ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisine Ait Bulguların Tartışılması

Araştırmanın dördüncü alt problemi, 60-72 aylık çocukların duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş seviyeleri arasındaki ilişkiyi sorgulamaktadır. Bu bağlamda, Duygusal Zeka Ölçeği'nin duyguları tanıma bölümüyle, psikolojik iyi oluşun bazı alt boyutları arasında hafif bir pozitif ilişki bulunmuştur. Ancak, duygusal zeka ile psikolojik iyi oluşun birçok alt boyutu arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Duygusal zekanın duyguları yönetme bölümü ile bazı alt boyutlar arasında zıt bir ilişki gözlemlenmiştir; yani duyguları yönetme becerisinin artması, bilişsel yetkinlik puanlarının düşmesiyle ilişkilidir.

Araştırmanın beşinci alt problemi ise, 60-72 aylık çocukların duygusal zeka seviyelerinin psikolojik iyi oluşlarını ne kadar tahmin edebildiğidir. Basit regresyon analizi sonuçları, duygusal zekanın, çocukların psikolojik iyi oluş seviyelerini önemli ölçüde tahmin eden bir gösterge olduğunu ortaya koymaktadır.

Mevcut literatür, bu çalışmanın sonuçlarını doğrulayan bulgularla doludur. Örneğin, yüksek duygusal zeka düzeylerinin, yüksek yaşam doyumu ve olumlu duygu durumuyla ilişkilendiği gözlemlenmiştir (Schutte ve ark., 2009). Austin ve arkadaşlarının 2005'te yürüttüğü bir çalışma, yüksek duygusal zekaya sahip bireylerin daha geniş bir sosyal ağa, daha az psikopatolojik semptom ve antisosyal davranışa sahip olduğunu, aynı zamanda psikolojik olarak daha sağlıklı olduklarını belirtmiştir. Martinez-Pons (1997) duygusal zekanın, yaşam doyumu ile olumlu, depresyonla ise olumsuz bir ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur.

Mavroveli ve ekibi (2007) duygusal zeka ile bazı sosyo-duygusal faktörler arasındaki ilişkiyi inceledi. Bu çalışma, duygusal zekanın depresyon ve somatik şikayetlerle negatif, uyumlu başa çıkma stratejileriyle ise ilişkili olmadığını bulmuştur. Landa, Martos ve López-Zafra'nın (2010) araştırması, duygusal zekanın psikolojik iyi oluşa katkıda bulunduğunu göstermiştir. Augusto-Landa, Pulido-Martos ve Lopez-Zafra (2011) ise duygusal düzenlemenin psikolojik iyi oluşla pozitif bir ilişkisi olduğunu, aynı zamanda iyimserliğin psikolojik iyi oluşla, kötümserliğin ise bu oluşla negatif bir ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur.

Genel olarak, duygusal zekanın psikolojik iyi oluşla pozitif bir ilişkisi olduğu ve bu iyi oluşu önemli ölçüde etkilediği belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlara göre duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş üzerine araştırma yapmayı düşünen araştırmacılara, okul öncesi öğretmenlerine bazı öneriler sunulmuştur. Öneriler aşağıdaki gibidir:

5.2.1 Araştırmacılar için Öneriler

- Farklı örneklemeler üzerinden duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar tekrarlanabilir.
- Araştırmadan elde edilen veriler sadece nicel yöntemlerle elde edilmiştir. Bu nedenle okul öncesi dönemde nitel yöntemlerin kullanıldığı ve araştırmanın değişkenlerinin incelendiği araştırmalarla daha derinlemesine çalışmalar yapılabilir.

5.2.2. Uygulayıcılar için Öneriler

- Okul öncesi öğretmenlerine çocukların duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin desteklemesine katkı sağlayacak hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.
- Okul öncesi dönem çocuklarının anne-babalarına eğitimciler tarafından periyodik şekilde çocukların duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş gelişimlerini destekleyici seminerler verilerek evde de uygulayabilecekleri etkinlikler hazırlanabilir.
- Çocukların duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş durumlarını desteklemeye yönelik bilgilendirici kısa filmler gösterilebilir, kitle iletişim araçları aracılığıyla eğitim çalışmaları ve dijital platformlarda bilgilendirici çalışmalar yapılabilir.
- Psikolojik iyi oluş ve duygusal zeka durumunu destekleyecek eğitim programları geliştirilerek okul öncesi eğitim müfredatına uyarlanabilir.

KAYNAKÇA

- Abed, N., Pakdaman, S., Heidari, M. & Tahmassian, K. (2016). Developing psychological well-being scale for preschool children. *Global journal of health science*, 8(11), 104-111.
- Aber, J. L., Jones, S., & Cohen, J. (2000). The impact of poverty on the mental health and development of very young children. In: C.H. Zeanah, Jr. (Eds.), *Handbook of Infant Mental Health* (2nd edition, pp. 113-128). New York; Guilford.
- Acaroğlu, R., & Duman, D. (2014). Hemşirelik yüksekokulu birinci sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile empati becerileri arasındaki ilişki. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 22(1), 25-32.
- Adler, A. (2019). *Çocuk eğitimi*. (çev. K. Şipal). İstanbul: Say Yayınları.
- Akaydın, D. (2015). *6 yaş grubu çocukların duygusal zekâları ile annelerinin mizah tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akbaş, S.C. (2005). *Okulöncesi Eğitime Devam Eden Altı Yaş Grubu Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Akın, A. (2009). *Akılcı duygusal davranışçı terapi odaklı grupla psikolojik danışmanın psikolojik iyi olma ve öz-duyarlık üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Alpöge, G. (2011). *Okul öncesinde değerler eğitimi*. İstanbul: Bilgi Yayın Evi.
- Amato, P. R., & Keith, B. (1991). Parental divorce and the well-being of children: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 110(1), 26.
- Ansbacher, H. L. (1991). The concept of social interest. *Individual Psychology*, 41(1), 28-46.
- Arı, R. & Seçer, Z. (2004). Okul öncesi dönemdeki çocukların duygusal yüz ifadelerini tanıma becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 67-85.
- Aslan, P. (2009). Öğrenen örgütlerde duygusal zeka kavramı, *Selçuk İletişim*, 3(3), 113-119.
- Aşan, Ö., & Özyer, K. (2003). Duygusal zekaya etki eden demografik faktörlerin saptanmasına yönelik ampirik bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1), 151-167.
- Atan, A. (2020). *5-6 yaş çocuklarda psikolojik iyi oluş: Bir model önerisi ve ebeveynler ile öğretmenlerin kişilik tipleri, ego durumları ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin*

yordayıcı rolü. Yayınlanmamış doktora tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Augusto-Landa, J.M., Pulido Martos, M., & Lopez-Zafra, E. (2011). Does perceived emotional intelligence and optimism/pessimism predict psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*, 12, 463-474.
- Austin, E. J., Saklofske, D. H., & Egan, V. (2005). Personality, well-being and health correlates of trait emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 38(3), 547-558.
- Baas, M., De Dreu, C. K., & Nijstad, B. A. (2008). A meta-analysis of 25 years of mood-creativity research: Hedonic tone, activation, or regulatory focus?. *Psychological Bulletin*, 134(6), 779.
- Baltaş, Z. (2006). *Duygusal zeka*, İstanbul: Remzi Yayınları.
- Barankin, T. ve Khanlou, N. (2007) *Growing up resilient: Ways to build resilience in children and youth*. Toronto: Camh Publications.
- Bar-On, R. (1995). *EQ-I: The emotional quotient inventory manual. A test of emotional intelligence*. New York: Multi-Health Systems.
- Bar-On, R. (1997). *Bar-On Emotional Quotient Inventory*. Toronto: Multi Health Systems.
- Bar-On, R. (2010). Emotional intelligence: An integral part of positive psychology. *South African Journal of Psychology*, 40(1), 54-62.
- Berk, L. E. (2013). *Bebekler ve çocuklar: Doğum öncesinden orta çocukluğa*. (çev. Ed. N. Işıkoğlu Erdoğan). Ankara: Nobel.
- Bierman, K. L., Domitrovich, C. E., Nix, R. L., Gest, S. D., Welsh, J. A., Greenberg, M. T., Blair, C., Nelson, K. E., & Gill, S. (2008). Promoting academic and social-emotional school readiness: The Head Start REDI program. *Child Development*, 79(6), 1802-1817.
- Bolat, Z. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıkları ile öz anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bosacci, S. L., & Moore, C. (2004). Preschoolers understanding of simple and complex emotions: Links with gender and language. *Sex Roles*, 50(9/10), 659-675.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Sadness and depression*. New York: Basic Books.
- Bradberry, T., & Greaves, J. (2009). *Emotional intelligence 2.0*. San Diego: TalentSmart.
- Budak, S. (2007). *İnsanın anlam arayışı*. (8. Baskı). İstanbul: Öteki Yayınları.

- Budak, Y., & Arslan, M. (2013), Motional intelligence and importance for children. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives*, 1(2), 1-14.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (Çev. İ. D. Erguvan Sarioğlu). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Büyükbiçer, E. (2019). *Okul öncesi dönem çocukların duygusal zekâ düzeyleri ile annelerinin duygu sosyalleştirme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Chaplin, L. N. (2009). Please may I have a bike? Better yet, may I have a hug? An examination of children's and adolescents' happiness. *Journal of Happiness Studies*, 10(5), 541-562.
- Chu, P. S., Saucier, D. A., & Hafner, E. (2010). Meta-analysis of the relationships between social support and well-being in children and adolescents. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 29(6), 624-645.
- Ciarrochi, J. V., Chan, A. Y., & Chaputi, P. (2000). A critical evaluation of the emotional intelligence construct. *Personality and Individual Differences*, 28(3), 539-561.
- Condly, S. J. (2006). Resilience in children, a review of literature with implications for education. *Urban Education*, 41(3), 211-236.
- Cooper, K. R. & Sawaf, A. (2003). *Liderlikte duygusal zeka*. (Çev. B. Sancar ve Z. B. Ayman). İstanbul: Sistem Yayınları.
- Corey, G. (2005). *Psikolojik danışma, psikoterapi, kuram ve uygulamaları*. (Çev. T. Ergene). Ankara: Mentis Yayınları.
- Côté, S., & Miners, C. T. (2006). Emotional intelligence, cognitive intelligence, and job performance. *Administrative Science Quarterly*, 51(1), 1-28.
- Çakar, U., & Arbak, Y. (2003). Dönüşümcü liderlik duygusal zeka gerektirir mi?. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 83-98.
- Çakar, U., & Arbak, Y. (2004). Modern yaklaşımlar ışığında değişen duygu zekâ ilişkisi ve duygusal zekâ. *D.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 23-48.
- Çelebi Öncü, E., Uyanık Balat, G., & Deretarla Gül, E. (2005). *Okul öncesi dönemde duyu eğitimi ve etkinlikleri*. İstanbul: Kare Yayınları.
- Çelik, H. R. (2021). *5-6 yaş çocuklarının okula uyum ile öğrenme davranışları ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Çorbacı Oruç, A. (2008). *6 yaş çocuklarında sosyal yeterliliğin, akran ilişkilerinin ve sosyal bilgi işleme sürecinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Facilitating optimal motivation and psychological well-being across life's domains. *Canadian Psychology*, 49(1), 14-23.
- Dennis, J. P., & Vander Wal, J. S. (2010). The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognitive Therapy and Research*, 34(3), 241-253.
- Dereli, E. (2008). *Çocuklar için sosyal beceri eğitim programının 6 yaş çocukların sosyal problem çözme becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Desai, M. (2010). *A rights-based preventative approach for psychosocial well-being in childhood*. Dordrecht: Springer Dordrecht.
- Diener, E., & Biswas-Diener, R. (2008). *Happiness: Unlocking the mysteries of psychological wealth*. New Jersey: Blackwell Publishing.
- Diener, E., & Suh, E. M. (1998). Subjective well-being and age: an international analysis. *Annu. Rev. Gerontol. Geriatr.*, 17, 304-24.
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., & Biswas Diener, R. (2010). New well-being measures: short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 97,143-156.
- Durmuşoğlu-Saltalı, N. (2013). Okul öncesi dönemde duygusal becerilerin geliştirilmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 107-119.
- Durmuşoğlu-Saltalı, N., & Arslan, E. (2011). An investigation of emotional skills of six year old children attending nursery school according to some variables. *Educational Research and Reviews*, 6(7), 536-541.
- Dwivedi, K. N., & Brinley Harper, P. (2004). Promoting the emotional well-being of children and adolescents and preventing their mental ill health. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Dzuka, J., & Dalbert, C. (2000). Well-being as a psychological indicator of health in old age: A research agenda. *Studies Psychology*, 42, 61-70.
- Ekinci-Vural, D., & Kocabaş, A. (2011). 7 yaş grubu öğrenciler için duygusal zekâ ölçeğinin geliştirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 139-152.
- Elkind, D. (2015). *Giants in the Nursery: A Biographical History of Developmentally Appropriate Practice*. St Paul, MN: Redleaf Press.
- Elmalı, O., & Özden, Ö. (2012). *İlkçağ felsefesi tarihi*. İstanbul: Arı Sanat Yayınları.

- Erata, F. ve Özbey, S. (2020). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların psikolojik sağlamlık düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Pearson Journal*, 5(9), 125-151.
- Erdem, E. (2017). *Okul öncesi eğitime devam eden 4-5 yaşındaki çocukların yılmazlık özellikleri ve yılmazlığı destekleyici faktörlerin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdoğdu, M. Y. (2008). Duygusal zeka'nın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 62-76.
- Eröz, S. (2013). Örgütlerde duygusal zekâ. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 214-215.
- Essex, M. J., Klein, M. H., Cho, E., & Kraemer, H. C. (2003). Exposure to maternal depression and marital conflict: Gender differences in children's later mental health symptoms. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 42(6), 728-737.
- Ewen, R. B. (2003). *An introduction to theories of personality* (Third Edition). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Fauth, B., & Thompson, M. (2009). *Young children's well-being: Domains and contexts of development from birth to age 8*. London: NCB Research Centre.
- Frankl, V. E. (2007). *İnsanın anlam arayışı*. (8. Baskı, çev. S. Budak). İstanbul: Öteki Yayınları.
- Furnham, A., & Petrides, K.V. (2003). Trait emotional intelligence and happiness. *Social Behaviour and Personality*, 131(8), 24-35.
- Garaigordobil, M. (2020). Intrapersonal emotional intelligence during adolescence: Sex differences, connection with other variables, and predictors. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 10(3), 899-914.
- Geçtan, E. (1997). *Psikodinamik psikiyatri ve normaldışı davranışlar* (13. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Geçtan, E. (2002). *Psikanaliz ve sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Gençdoğan, B., & Gülbahçe, A. (2021). Psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunun bir yordayıcısı olarak algılanan helikopter ebeveyn tutumu. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 66-98.
- Geng, Y., & He, L. (2021). Gender differences in children's psychological well-being in Mainland China: Risk and protective factors. *Applied Research in Quality of Life*, 17(6), 1- 21.
- Goleman, D. (2005). *Duygusal zekâ neden IQ' dan daha önemlidir?*. (çev. B. S. Yüksel). İstanbul: Varlık.

- Goleman, D. (2009). *Duygusal zeka iş başında*. (çev. H. Balkara). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (2015). *Sosyal zeka*. (çev. O. Deniztekin). İstanbul: Varlık.
- Goleman, D. (2020). *Duygusal Zeka*. (çev. B. S. Yüksel). İstanbul: Varlık.
- Göcen, G. (2012). *Şükür ve psikolojik iyi olma arasındaki ilişki üzerine bir alan araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Göçet Tekin, E. (2014). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma duygusal zeka ve sosyal iyi olma düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. T.C. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Green, L. S. (2014) Positive education: An Australian perspective. In: M. J. Furlong, R. Gilman and E. S. Huebner (Eds.), *The Handbook of Positive Psychology in Schools* (2nd ed., pp. 401-415). New York: Routledge/Taylor & Francis.
- Gül, E., & Güney, A. (2019). Duygusal zeka ve iletişim becerileri arasındaki ilişki. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 141-158.
- Gülmez, A. P. & Akduman, G. G. (2022), Okul öncesi dönem çocuklarının ahlaki kural algısı ile annelerinin duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişki. *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 17-26.
- Gündoğdu, R., & Yavuzer, Y. (2012). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş ve psikolojik ihtiyaçlarının demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 115-131.
- Health Act CHQ. (2008). Child Health Questionnaire & Infant Toddler Quality of Life Questionnaire. Retrieved from <https://www.healthactchq.com>.
- Hills, P., & Argyle, M. (1998). Positive moods derived from leisure and their relationship to happiness and personality. *Personality and Individual Differences*, 25(3), 523-535.
- Howell, K. H., Graham-Bermann, S. A., Czyz, E., & Lilly, M. (2010). Assessing resilience in preschool children exposed to intimate partner violence. *Violence and Victims*, 25(2), 150-164.
- Huebner, E. S. (1994). Preliminary development and validation of a multidimensional life satisfaction scale for children. *Psychological Assessment*, 6(2), 149.
- Huppert, F. A. (2009). A new approach to reducing disorder and improving wellbeing. *Perspectives on Psychological Science*, 4(1), 108-111.
- Hyson, M. (2004). *The emotional development of young children: Building an emotion centered curriculum*. New York and London: Teachers College Press.

- İşgör, İ. Y. (2011). *Üniversite öğrencilerinin muhafazakâr yaşam tarzları ile psikolojik iyi oluşlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. T.C Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Jané-Llopis, E. & Braddick, F. (Eds). (2008). *Mental health in youth and education*. Luxembourg: European Communities.
- Jellesma, F.C., Rieffe, C., Terwogt, M.M., & Westenberg, M. (2011). Children's sense of coherence and trait emotional intelligence: A longitudinal study exploring the development of somatic complaints. *Psychology & Health, 26*(3), 307-320.
- Jeon, L., Buettner, C. K., & Grant, A. A. (2017). Early childhood teachers' psychological well-being: Exploring potential predictors of depression, stress, and emotional exhaustion. *Early Education and Development, 29*(1), 53-69.
- Jung, C. G. (1999). *Keşfedilmemiş benlik*. (çev. B. İlhan ve C. E. Sılay). İstanbul: İlhan Yayınevi ve Danışmanlık.
- Kahneman, D., Diener, E., & Schwarz, N. (Eds.). (1999). *Well-being: The foundations of hedonic psychology*. New York: Russell Sage Foundation.
- Kale Karaarslan, Ü. (2012). *Okul öncesi eğitimin ve diğer değişkenlerin ilköğretim 1. Sınıf öğrencilerinin duyguları tanıma ve ifade etme becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kansu, N., & Beceren, E. (2002). *Erken çocukluk döneminde duygusal zekâ erken çocukluk gelişimi ve eğitimi sempozyumu*. Ankara: Kök.
- Kaplan, E. (2018). *Eşlerin duygusal zekalarının psikolojik iyi oluşları üzerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karayılmaz, D. (2008). *Ana sınıfına devam eden çocukların duygusal zekâ ve sosyal uyum becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Keenan, K., & Wakschlag, L. S. (2004). Are oppositional defiant and conduct disorder symptoms normative behaviors in preschoolers? A comparison of referred and nonreferred children. *American Journal of Psychiatry, 161*(2), 356-358.
- Kelly, J. E. (2011). *Assessment of life satisfaction in children as a means of prevention and identification of risks*. Unpublished doctorate thesis. Pacific University School of Professional Psychology, Oregon.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*(6), 1007-1022.

- Kılıç, Ş. (2012). *48-72 aylık çocukların duyguları anlama becerisi ve annelerin duyguları sosyalleştirme davranışları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılıçarslan, F. (2009). *10 adımda duygusal zekâ*. İstanbul: Yelpeze.
- Koç Yıldırım, P., Yıldırım, E., Otrar, M. ve Şirin, A.(2015). Ergenlerde psikolojik dayanıklılık ile benlik kurgusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42, 277-297.
- Koçak, R. (2002). *Aleksitimi: Kuramsal çerçeve tedavi yaklaşımları ve ilgili araştırmalar*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 35(1), 183-186.
- Köksal, A. (2007). *Üstün zekâlı çocuklarda duygusal zekâyı geliştirmeye dönük program geliştirme çalışması*. Yayınlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köseoğlu, B. (2022). *Okul öncesi dönem çocuklarının mizaç özellikleri ile ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve dayanıklılıkları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Okan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Köylü, D. (2018). *Öğretmenlerin karar alma sürecine katılım düzeylerinin örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Kuyucu, Y. (2012). *Duyguları anlama becerileri farklı düzeydeki çocukların (60-72 ay) akranlarına karşı gösterdikleri duygusal ve davranışsal tepkilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kuyumcu, B. (2012). *Üniversite öğrencilerinin duygularını fark etmeleri ve ifade etmeleri ile psikolojik iyi oluşları: Kültürlerarası bir karşılaştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Landa, J. M. A., Martos, M. P., & López-Zafra, E. (2010). Emotional intelligence and personality traits as predictors of psychological well-being in Spanish undergraduates. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 38(6), 783-794.
- Lui, P. P., & Fernando, G. A. (2018). Development and initial validation of a multidimensional scale assessing subjective well-being: The Well-Being Scale (WeBS). *Psychological Reports*, 121(1), 135-160.
- Lyubomirsky, S., King, L., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? *Psychological Bulletin*, 131(6), 803.
- Maboçoğlu, F. (2006). *Duygusal zeka ve duygusal zekanın gelişimine katkıda bulunan etkenler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Macun, B., & Ulutaş, İ. (2016). Okul öncesi çocuklarının duygusal zekâsını desteklemede öğretmenin rolü. *Turkish Studies International Periodical for the Languages*, 11(14), 951-964.
- Martinez-Pons, M. (1997). The relation of emotional intelligence with selected areas of personal functioning. *Imagination, Cognition & Personality*, 17, 3-13.
- Matthews, G., Zeidner, M., & Roberts, R. D. (2002). *Emotional intelligence: Science and myth*. Boston: Boston Review.
- Mavroveli, S., Petrides, K. V., Rieffe, C., & Bakker, F. (2007). Trait emotional intelligence, psychological well-being and peer-rated social competence in adolescence. *British Journal of Developmental Psychology*, 25, 263-275.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1997). *Emotional development and emotional intelligence: What is emotional intelligence?*. New York: Basic.
- Mayer, J. D., Roberts, R. D., & Barsade, S. G. (2008). Human abilities: Emotional intelligence. *Annual Review of Psychology*, 59, 507-536.
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. (2002). *Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT)*. Toronto: MHS.
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2000). Emotional Intelligence as Zeitgeist, as Personality, and as a Mental Ability. In: R. Bar-On and J. D. A. Parker (Eds.), *The Handbook of Emotional Intelligence: Theory, Development, Assessment, and Application at Home, School, and in the Workplace* (pp. 92-117). San Fransisco: Jossey-Bass Company.
- Mayr, T. & Ulich, M. (2009). Social-emotional well-being and resilience of children in early childhood settings-PERIK: An empirically based observation scale for practitioners. *Early Years: An International Research Journal*, 29(1), 45-57.
- McClelland, M. M., & Cameron, C. E. (2012). Self-regulation in early childhood: Improving conceptual clarity and developing ecologically valid measures. *Child Development Perspectives*, 6(2), 136-142.
- McDowell, D. J., Kim, M., O'Neil, R., & Parke, R. D. (2002). Children's emotional regulation and social competence in middle childhood: The role of maternal and paternal interactive style. *Marriage & Family Review*, 34(3-4), 345-364.
- Mezulis, A. H., Hyde, J. S., & Clark, R. (2004). Father involvement moderates the effect of maternal depression during a child's infancy on child behavior problems in kindergarten. *Journal of Family Psychology*, 18(4), 575-588.
- Miller, A. L., Fine, S. E., Gouley, K. K., Seifer, R., Dickstein, S., & Shields, A. (2006). Showing and telling about emotions: Interrelations between facets of emotional competence and associations with classroom adjustment in Head Start preschoolers. *Cognition and Emotion*, 20(8), 1170-1192.

- Moore, K. A. (2013). *What is child well-being?: Does it matter how we measure it?*. The National Council on Family Relations Annual Conference, November 7, San Antonio, Texas.
- Muzafferoğlu, L. (2019). *Lise öğrencilerinin duygusal zeka, aleksitimi ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. T.C. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Noble, K. G., Houston, S. M., Brito, N. H., Bartsch, H., Kan, E., Kuperman, J. M., ... & Schork, N. J. (2015). Family income, parental education and brain structure in children and adolescents. *Nature Neuroscience*, 18(5), 773-778.
- O'Connor, A., Blewitt, C., Nolan, A., & Skouteris, H. (2018). Using Intervention Mapping for child development and wellbeing programs in early childhood education and care settings. *Evaluation and Program Planning*, 68, 57-63.
- Ostir, G. V., Berges, I. M., Markides, K. S., & Ottenbacher, K. J. (2006). Hypertension in older adults and the role of positive emotions. *Psychosomatic Medicine*, 68(5), 727.
- Özen, Y. (2010). Kişisel sorumluluk bağlamında öznel ve psikolojik iyi oluş (Sosyal psikolojik bir değerlendirme). *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 4, 46-58.
- Özkan, H. K. (2015). *Annelerin duygu sosyalleştirme davranışları ile çocukların benlik algısı ve sosyal problem çözme becerilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özoğul, B. (2022). *Okul öncesi dönemde ebeveyn-çocuk ilişkisi ve çocukların psikolojik iyi oluşu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özyürek, A. (2017). Okul öncesi çocukların duyguları tanıma ile duyguları yönetme ve arkadaşlık becerileri arasındaki ilişki. *Akademik Bakış Dergisi*, 59, 128-140.
- Pannilage, U. (2017). Impact of family on children's wellbeing. *Journal of Sociology and Social Work*, 5(1), 149-158.
- Petrides, K. V., Sangareau, Y., Furnham, A., & Frederickson, N. (2006). Trait emotional intelligence and children's peer relations at school. *Social Development*, 15(3), 537-547.
- Pollard, E., & Lee, P. (2003). Child well-being: A systematic review of the literature. *Soc. Indic. Res.*, 61(1), 59-78.
- Ponmozhi, D., & Nellaiyapen, N. O. (2014). Emotional intelligent student teacher's preferred teaching competencies. *IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSR-JHSS)*, 19(12), 139-141.
- Poskey, M. (2006). The importance of emotional intelligence in the workplace, why it matters more than personality. Retrieved from

http://callcentercafe.com/article_directory/Training_Articles/The_Importance_of_Emotional_Intelligence_in_the_Workplace_W.html.

- Prince-Embury, S. (2009). The Resiliency Scales for Children and Adolescents as related to parent education level and race/ethnicity in children. *Canadian Journal of School Psychology, 24*(2), 167-182.
- Ram, B., & Hou, F. (2003). Changes in family structure and child outcomes: Roles of economic and familial resources. *Policy Studies Journal, 31*(3), 309-330.
- Reker, D. L. (2002). Children's emotional intelligence as a mediator between children's attachment security and their internalizing and externalizing behaviors. Unpublished Master's Thesis. Trent University The Faculty of Art and Science, Canada.
- Roothman, B., Kirsten, D. K., & Wissing, M. P. (2003). Gender differences in aspects of psychological well-being. *South African Journal of Psychology, 33*(4), 212-218.
- Ryan, R. M. and Deci, E. L. (2001). On Happiness and human potentials: a review of research on hedonican deudaimonic well-being. *Annual Review Of Psychology, 52*(5), 141-166.
- Ryan, R. M., Kuhl, J., & Deci, E. L. (1997). Nature and autonomy: An organizational view of social and neurobiological aspects of self-regulation in behavior and development. *Development and Psychopathology, 9*(4), 701-728.
- Ryff, C. D. & Singer, B. H. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies, 9*, 13-39.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology, 57*(6), 1069-1081.
- Ryff, C. D. (2014). Psychological well-being revisited: advances in the science and practice of eudaimonia. *Psychotherapy and Psychosomatics, 83*(1), 10-28.
- Ryff, C. D., & Essex, M. J. (1992). The interpretation of life experience and wellbeing: the sample case of relocation. *Psychology and Aging, 7*(4), 502-514.
- Ryff, C. D., Magee, W. J., Kling, K. C., & Wing, E. H. (1999). Forging macro-micro linkages in the study of psychological well-being. In: C. D. Ryff and V. W. Marshall (Eds.), *The Self and Society in Aging Processes* (pp. 247-278). New York: Springer.
- Saarni, C. (2011). Emotional development in childhood. *Encyclopedia on Early Childhood Development, 2*(4), 1-7.
- Salguero, J. M., Extremera, N., & Fernández-Berrocal, P. (2012). Emotional intelligence and depression: The moderator role of gender. *Personality and Individual Differences, 53*(1), 29-32.

- Salovey, P., & Grewal, D. (2005). The science of emotional intelligence. *Current Directions in Psychological Science*, 14(6), 281-285.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-211.
- Sarıkan, S. (2023). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka, bilişsel esneklik ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sartre, J.-P. (2022). *Varoluşçuluk*. (çev. A. Bezirci). Ankara: Say Yayınları.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., & Bhullar, N. (2009). The Assessing Emotions Scale. In: C. Stough, D. H. Saklofske and J. D. A. Parker (Eds.), *Assessing Emotional Intelligence: Theory, Research, and Applications* (pp. 119-134). Berlin: Springer Science + Business Media.
- Schweiger, G., & Graf, G. (2015). *The well-being of children*. Berlin: De Gruyter Open Ltd.
- Seligman, M. E. P. (2002). *Authentic happiness: Using the new positive psychology to realize your potential for lasting fulfillment*. New York: Free Press.
- Shapiro, L. (1999). *Yüksek EQ'lu bir çocuk yetiştirmek*. (çev. Ü. Kartal). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Shaver, P. J., Kirson, D., & O'Connor, C. (1987). Emotion knowledge: Further Exploration of a prototype approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(6), 1061-1086.
- Sheridan, S. M., Knoche, L. L., Edwards, C. P., Bovaird, J. A., & Kupzyk, K. A. (2010). Parent engagement and school readiness: Effects of the Getting Ready intervention on preschool children's social-emotional competencies. *Early Education and Development*, 21(1), 125-156.
- Shonkoff, J. P., & Phillips, D. A. (Eds.). (2000). *From neurons to neighborhoods: The science of early childhood development*. Washington DC: National Academy Press.
- Siddique, C. M., & D'Arcy, C. (1984). Adolescence, stress, and psychological wellbeing. *Journal of Youth and Adolescence*, 13(6), 459-473.
- Singer, D., Michnick Golinkoff, R., & Hirsh-Pasek, K. (2006). *Play=learning: How Play motivates and enhances children's cognitive and social-emotional growth*. Oxford: Oxford University Press.
- Skibbe, L. E., Connor, C. M., Morrison, F. J., & Jewkes, A. M. (2011). Schooling effects on preschoolers' self-regulation, early literacy, and language growth. *Early Childhood Research Quarterly*, 26(1), 42-49.
- Smith, R. S. & Werner, E. E., (2001). *Journeys from childhood to midlife*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

- Somuncuoğlu, D. (2005). Duygusal zekâ yeterliliklerinin kuramsal çerçevesi ve eğitimdeki rolü. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(11), 269-293.
- Souri, H., & Hasanirad, T. (2011). Relationship between resilience, optimism and psychological well-being in students of medicine. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 1541-1544.
- Şen, B. & Özbey, Ş. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının duygusal zekâ düzeyleri ile akran ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Education Sciences*, 12(1), 40-57.
- Şen, B. (2017). *Okul öncesi dönem çocuklarının duygusal zekâ düzeyleri ile akran ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şepitçi, M. (2018). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tami, M. V. (2016). Parent-child relations and children's psychological well-being. *Journal of Family Issues*, 26(1), 55-78.
- Tariq, V. N., Qualter, P., Roberts, S., Appleby, Y., & Barnes, L. (2013). Mathematical literacy in undergraduates: role of gender, emotional intelligence and emotional self-efficacy. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 44(8), 1143-1159.
- Taştüner, M. (2021). *Covid-19 pandemi sürecinde 3-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal sağlamlık ve psikolojik iyi oluş durumlarının incelenmesinde okul öncesi öğretmenleri ve ebeveynlerin görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Taylor, G. J., & Bagby, R. M. (2000). An overview of the alexithymia construct. In: R. Bar-On and J. D. A. Parker (Eds.), *The Handbook of Emotional Intelligence: Theory, Development, Assessment, and Application at Home, School, and in the Workplace* (pp. 40-59). San Fransisco: Jossey-Bass Company.
- Tekay Kara, R. (2022). *Olumlu çocukluk çağı yaşantısı olan bireylerin duygusal zekaları ve duyguları yönetebilme becerileri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Temeloğlu, E. (2018). *Duygusal zekâ ile problem çözme becerisi arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış bitirme projesi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Temiz, A. (2019). *Okul öncesi dönemde davranışsal öz-düzenleme becerilerinin çocuğa ve aileye ilişkin değişkenler ile ebeveyn tutumları açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Titrek, O. (2002). Duygusal zeka yeterliliklerini iş yaşamında kullanma düzeyi ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(24), 73-81.
- Titrek, O. (2010). *IQ'dan EQ'ya duyguları zekice yönetme*. Ankara: Pegem.
- Topbay, Y. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin algılanan sosyal destek ve aile işlevleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Topuksal, D. (2011). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin ana baba tutumları açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Türkmen Çınar, S., & Ulutaş, İ. (2018). How do preschool teachers perceive the emotional intelligence? Teaching practices and emotional intelligence in early childhood. In: I. Koleva, H. A. Başal, M. Tufan and E. Atasoy (Eds.), *Educational Sciences Research in the Globalizing World* (pp. 170-183). Sofia: St. Kliment Ohridski University Press.
- Türkmen, M. (2012). Öznel iyi oluşun yapısı ve ana-baba tutumları, özsaygı ve sosyal destekle ilişkisi: Bir model sınaması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 41-73.
- Türkmen, S., & Özbey, S. (2018). Okul öncesi dönemdeki çocukların duygusal zeka düzeylerinin öğretmenlerinin bazı özelliklerine göre incelenmesi. *Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 3, 84-110.
- Türnüklü, A., & Şahin, İ. (2004). 13-14 yaş grubu öğrencilerin çatışma çözme stratejilerinin incelenmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 7(13), 45-61.
- Ulutaş, İ. (2005). *Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının duygusal zekâ eğitiminin etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ulutaş, İ., & Ömeroğlu, E. (2007). The effects of an emotional intelligence education program on the emotional intelligence of children. *Social Behavior And Personality*, 35(10), 1365-1372.
- Ulutaş, İ., & Ömeroğlu, E. (2012). Maternal attitudes, emotional intelligence and home environment and their relations with emotional intelligence of sixth years old children. In: A. Di Fabio (Ed.), *Emotional Intelligence-New Perspectives and Applications* (pp. 167-180).
- Van der Zee, K., Thijs, M., & Schakel, L. (2002). The relationship of emotional intelligence with academic intelligence and the Big Five. *European Journal of Personality*, 16, 103-125.
- Van Sanden, P., & Joly, A. (2003). Well-being and involvement as a guide in realizing good conditions for inclusive education in Nicaragua. In: F. Laevers and L. Heylen (Eds.),

- Involvement of Children and Teacher Style* (pp. 143-171). Leuven: Leuven University Press.
- Van Wel, F., Linssen, H., & Abma, R. (2000). The parental bond and the well-being of adolescents and young adults. *Journal of Youth and Adolescence*, 29(3), 307-318.
- Vandewater, E. A., & Lansford, J. E. (1998). Influences of family structure and parental conflict on children's well-being. *Family Relations*, 47(4), 323-330.
- Vesely, A. K., Saklofske, D. H., & Leschied, D. W. A. (2013). Teachers-the vital resource: The contribution of emotional intelligence to teacher efficacy and well-being. *Canadian Journal of School Psychology*, 28(1), 71-89.
- Victoria State Government. (2016). Victorian early years learning and development framework. Retrieved from <https://www.education.vic.gov.au/Documents/childhood/providers/edcare/veyldframework.pdf>.
- Vural, D. E., & Kocabaş, A. (2011). 7 yaş grubu öğrenciler için duygusal zekâ ölçeğinin geliştirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 139-152.
- Wassell, E. & Dodge, R. (2015). A multidisciplinary framework for measuring and improving wellbeing. *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR)*, 1, 46-62.
- Waterman, A. S. (1993). Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 678-691.
- Weisinger, H. (1998). *İş yaşamında duygusal zeka*. (Çev. N. Süleymangil). İstanbul: MNS Yayıncılık.
- Wicks-Nelson, R., & Israel, A. C. (2003). *Behavior disorders of childhood*. London: Prentice Hall/Pearson Education.
- Yanbastı, G. (1996). *Kişilik kuramları*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Yılmaz, H., Uyanık Balat, G., Çelebi, G., & Gümüştekin, T. (2014). Duygusal zekâ ve empatik eğilim: Okul öncesi öğretmenleri üzerine bir araştırma. *Journal of Turkish Studies*, 9(8), 893-901.
- Yılmaz, M. F. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının problemlerini internet kullanımı ve bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yılmaz, R. (2016). *Yöneticilerin dönüştürücü liderlik düzeylerinin psikolojik iyi oluş ve bazı değişkenlere göre yordanması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yurdakavuştu, Y. (2012). *İlköğretim öğrencilerinde duygusal zekâ ve sosyal beceri düzeyleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

EKLER

Ek. 1 Araştırma İzni

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-49931358
Konu : Anket Uygulama İzni

18/05/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 17.05.2022 tarihli ve 205703 sayılı yazısı.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Ayşe GÜNGÖR, Dr. Öğr. Üyesi Emel TOK danışmanlığında "60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeyleri İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli İli Merkezefendi ve Pamukkale ilçelerinde bulunan resmi/özel anasınıfları ve anaokullarında uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazılan ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2021/2022 eğitim-öğretim yılı içinde denetimi ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
18/05/2022
Rıza DALAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Rıza DALAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezefendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K.İ. / Sefa GELMİŞ-Şef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden **ae66-6c4d-3c21-98ca-9aa9** kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2. Ölçek İzinleri

İlkay Ulutaş
Alıcı: ben

29 Mart Sal 12:45

Ayşe ölme araçları ve ekleri aşağıdadır. İhtiyaç duyduğunda arayabilirsiniz.

Kolaylıklar diliyorum

Prof.Dr. İlkay ULUTAŞ

Besevler/Ankara, TÜRKİYE
E-mail:
Tel:

4 Ek

Sullivan Duygusal ...
Sullivan 1 Ç-DZ.docx
Sullivan 2-3 eq.cev...
Sullivan 4 Resimler...

Konu:5/6 Yaş Çocuklar İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Hakkında
Tarih:10.03.2022 11:04
Gönderen:ABDULLAH ATAN <
Alıcı:EMEL TOK <

Merhaba hocam,

Öncelikle ölçeğimize göstermiş olduğunuz ilgi için teşekkür ederim. Özellikle yararlı olacağına inandığım bazı kaynakları ise ayrıca ekledim.

Saygılarımla,

İyi çalışmalar

abdih
Pamukkale University
Education Faculty
Department of Elementary Education
Preschool Education Program
Denizli-Turkey

12 Ek

5-6 Yaş ÇOPİO Ölç...
Liddle & Carter, 20...
Waterman, 1993.pdf
3-Positive-Psychol...
Ryff, 1989.pdf
Ryan & Deci, 2001....

Ek.3 Veli Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeyleri İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adıyla, 25.04.2021 – 17.06.2022 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: 60-72 aylık çocukların duygusal zeka düzeyleri ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı ilişkinin olup olmadığının belirlenmesi.

Araştırma Uygulaması: Anket / Görüşme şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleşmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı: Ayşe GÜNGÖR

İletişim bilgileri: /

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum. (Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz).*

.../.../.....

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

Ek 4. Yayın Etiği Kurulu

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
SAYI: 68282350/2022/G10

Toplantı Tarihi : 11.05.2022
Toplantı Sayısı : 10
Toplantı Saati : 15:00

KARAR 9- Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 192103006 numaralı öğrencisi Ayşe GÜNGÖR'ün, Dr. Öğr. Üyesi Emel TOK' un danışmanlığında hazırlamakta olduğu "*60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeyleri ile Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" başlıklı bilimsel çalışmasına yönelik başvuru formu ile usul ve etik açıdan verdiği beyan ve ekler tetkik edilmiş olup; proje sahibinin, başvurusunda yer alan bilgi, belge ve taahhünelere uygun bilimsel davranışlar sergileyeceği kanaati oluşmuştur. İş bu karar oy birliği ile alınmıştır.

Prof. Dr. Ertuğrul İŞLER
Başkan